

ΕΘΝΙΚΟΝ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΙΩΑΝΝΟΥ Ε. ΜΕΣΟΛΩΡΑ

ΟΜΟΤΙΜΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

ΛΟΓΟΣ
ΠΕΡΙ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

ΚΑΙ

ΕΚΘΕΣΙΣ

© ΤΩΝ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ
ΕΠΙ ΤΗΣ ΑΥΤΟΥ ΑΝΤΙΠΡΥΤΑΝΕΙΑΣ ΤΕ ΚΑΙ ΠΡΥΤΑΝΕΙΑΣ
2006-2010 ΕΚΠΑ

1914-1915 καὶ 1915-1916

• ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

1936

ΛΟΓΟΣ ΠΕΡΙ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ
ΚΑΙ
ΕΚΘΕΣΙΣ ΛΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ
ΚΑΤΑ
ΤΑ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ ΕΤΗ 1914-1915 ΚΑΙ 1915-1916
ΠΡΥΤΑΝΕΥΟΝΤΟΣ
ΙΩΑΝΝΟΥ Ε. ΜΕΣΟΛΟΓΡΑ¹⁾

Εύμενει γνώμη καὶ ψήφῳ τῶν καθηγηγῶν τοῦ τε Ἑθνικοῦ καὶ τοῦ Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου ἔτυχον τῆς ὑφίστης τιμῆς νὰ ἐκλεγῷ πρωτος ἀντιπρότανις τῇ 4 Μαΐου 1914, ἵνα κατὰ τὰ νενομισμένα, πρυτανεύσω κατὰ τὸ ἐπίδν ἔτος. Λὴν ἐγένετο διασ δύνατὸν νὰ παραλάβῃ ἐπισήμως τὴν πρυτανεῖαν, ὅτε τοῦ τόπε πρυτάνεως αποσυίξοντος τῶν Ἀθηνῶν ἐπομένων, πρυτανεύσας ἦτι ἐν ἔτος συνεχῶς ὡς ἀντιπρότανις, δὲν ἔσχον τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐκπληρώσω τὸ πρός τε τοὺς ἀγαπητούς μου συναδέλφους καθῆκον τῆς πρὸς αἵτοις δικολογίας πολλῆς τῆς χάριτος ἦτι τῇ ἀγαθῇ πρὸς μι διαθέσει αὐτῶν, καὶ πρὸς τὴν Α. Μ. τὸν Βασιλέα, τὸν εὐδοκήσαντα νὰ συδώσῃ τὴν ἐκλογὴν ἡμῶν, εἰσηγηθεῖσαν εὑμενῶς ὑπὸ τοῦ Υπουργοῦ τῆς Ηπειροῦ Ι. Τσιριμόκου.

Ἄληθές, διτούς μακρὸν τὸ τῆς Ηρυτανείας βάρος καὶ οὐκ δίλιγα τὰ ἐκ τῆς ὑφίστης τούτης ἀκαδημαϊκῆς λειτουργίας ἀπορρέοντα καθήκοντας διότι τὸ πρυτανεύειν δὲν εἶναι μόνον τιμητικὸς τίτλος, παρεχόμενος δι' ἐκλογῆς καὶ ἀλλη-

¹⁾ Λόγῳ τῶν ὅτιο τῆς ἐνάρξεως σχεδὸν τοῦ παγκοσμίου πολέμου δημιουργηθεισῶν ἐν Ἑλλάδι ἐσφερούσῶν ἀνωμαλιῶν, καθυστέμησαν πάσαι αἱ λογοδοσίαι τῶν κατὰ διάφοραν αὐτοῦ πρυτάνεων, ἐν αἷς καὶ αἱ τῶν ἔτων 1911-15 καὶ 1915-16, καθ' ἣς ἐπρυτανεύσθαινε τὸ μὲν 1914-15 ὡς ἀντιπρότανις ἀναπλιγοῦντας τὸν ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ ἡποιού τούτου μέχρι τέλους αὐτοῦ ἀποστίσθαι πρύτανιν Γερ. Φωκᾶν, τὸ δὲ 1915-16 ὡς πρύτανις.

λοδιαδόχως εἰς τὸν καθηγητὰς τοῦ ἀνωτάτου ἡμῶν πανδιδακτηρίου, ἀλλὰ καὶ βάρος μέγιστου, εὐθύνας μεγάλας ἐνέχον. Ο δὲ Πρύτανις δὲν εἶναι μόνον διαδικτάμενος τῆς Συγκλήτου καὶ πάντοιν τῶν καθηγητῶν, διεπιφεύκει τὴν ἀμφότερα τὰ πανεπιστήμια καθ' ὅλας αὐτῶν τὰς σχέσεις ἐνδιπιον πάσης δικιστικῆς καὶ διοικητικῆς ἀρχῆς, διέπειν πρὸς ἄπαντα τὰ Ηανεπιστήμια καὶ Ἀκαδημίας καὶ τὰ ἀνώτερα ἐκπαιδευτήρια τῆς ἀλλοδαπῆς, ἀλλὰ καὶ ὁ πνευματικὸς πατήρ καὶ ἱγήτωρ τετράποιντος γιλίων καὶ πλέον νεαρῶν βλαστῶν τῆς Ἑλληνικῆς καθάλου φυλῆς. Ήτις ἔξερχομένη τῶν μαθητικῶν ἑδωλίων ἐκ τῶν διαφόρων τοῦ Κράτους καὶ τοῦ Ἑλληνισμοῦ σχολείων, προοέρχεται εἰς τὸ ἄστο τοῦτο τῶν ἀστεων, διότι τὴν μόνην ταύτην ἀνωτάτην πηγὴν τῆς σοφίας καταγράφεται πολίτης ἀκαδημαϊκὸς ἐν αὐτῷ. Ιντιανὸς μόνον ἀντλήσῃ τὰ μεγάλα καὶ ποικίλα τῆς Ἐπιστήμης ἐφόδια, ὃν ἀνέγκην ἔχει, ἀλλὰ καὶ γιρωτῆρα ἐλληνοπρεπῆ καὶ φρόνιμα ἀριτρεπὲς καὶ ὑψηλὸν καὶ γενναῖον μιօρφόση. «Πρυτανεύειν ἐνθάδε ἔστιν, διότι ἔγραφεν τὸν 1887, ὁ ἀείμνηστος Ἀφρεντούλης, ἐν τῷ πρυτανικῷ ἀργεῖῳ τοῦ 1887, «ἐνθυμεῖσθαι ἀδιαλείπτως τὸν σκοπὸν τῆς διατριβῆς τοσούτων γεννιῶν, οἵτινες ἀποτελοῦσιν διὰ τοὺς τιμιώτατον κέκτηται τὸ Ἑλληνικόν». Οὗτος διὰ μέγιας τοῦ Ηανεπιστημίου σοπίδες καὶ προορισμός. Ήδης ἐπιτέλεσιν τοῦ ὑψηλοῦ καὶ μεγάλου τούτου καθήκοντος ἐπλέγεται διὰ Πρύτανις.

Τὸ βάρος τοῦτο φέρουν καὶ αἰσθανόμενος διέπει τοῦ πρυτανικοῦ θύρου ἐκκαθήμενος καὶ τὰς ἑαυτοῦ δινάμεις ἀναμετρῶν, δύναται τὸ πρῶτον νὰ ἀποθερψυθῇ καὶ νὰ ἀναφωνήσῃ τὸ τοῦ Ηεύλου «ἀπορούμεθα». Ἄλλ' ἡ εἰλικρινῆς καὶ τακτικῆς συνεργασία αὐτοῦ μετὰ τῆς πανεπιστημιακῆς Συγκλήτου, τῆς ἀληθῶς σεμνῆς καὶ ἀρρενιδικαίας συμβούλου τῆς πρυτανικῆς ἀρχῆς, μεθ' ἣς συσκέπτεται καὶ ἀποφασίζεται περὶ τῆς διοικήσεως καὶ διαχειρίσεως τῆς περιουσίας τοῦ Ηανεπιστημίου καὶ πασῶν τῶν ἀνωτέρων ὑπηρεσιῶν αὐτοῦ, τὸ συναδελφικόν καὶ ἀνιδιοτελές πνεῦμα, ἡ

ἄσκοντος φροντίς, ἡ μέχρις αὐταπαρνήσεως ἀφοσίωσις αἱρέτος καθῆκον, ἡ διακοπὴ ἀγέρητη πρὸς τὸ ἀναλαμβανόμενον ἔργον, διότις κατὰ τὴν ἐνιαύσιον αὐτοῦ ἀρχῆν προαγάγῃ καὶ οὕτος τὰ τοῦ Ηανεπιστημίου καὶ συμβάλῃ ἐστω καὶ μικρὸν εἰς τὴν πρόδοδον καὶ τὸ μεριστὸν τοῦ ἀνωτάτου τούτου ἐκταιδευτηρίου, δύνανται νὰ ἐνισχύσωσι καὶ πτερώσωσι τὸν πρύτανιν, μιστε νὰ ἀγυρφωνήσῃ τὸν αὐτοῦ ἀποστόλου τῶν ἔθνων τὸ «οὐκέτεπορούμεθα». Ήμεῖς δὲ ἐπὶ διετίν πρυτανεύσαντες καὶ οὐκ δίλγος δυσμενεῖς περιστάσεις συναντούμεντες, μόνον διὰ τῆς ἀδιαλείπτου καὶ ἀγριστῆς ουμπνοίας καὶ συνεργασίας μετὰ τῶν προσφιλῶν μοι συγκλητικῶν ἡδυνήθημεν νὰ διερευθῆσωμεν ταῦτας καὶ τὰ ἀποφασισθέντα εἰς ἔοργον νὰ φέρωμεν. Εάν τι ἀγαθὸν ἐπετελέσθη ἐπὶ τῆς ἀντιπροτανείας καὶ πρωτανείας ἡμῶν διμολογούμενη, διτὶ τοῦτο διφάνεται εἰς τὴν περὶ ἡμᾶς Ηανεπιστημιακὴν Σύγκλητον, εἰς ἣν εἶχον τὴν τιμὴν νὰ εἰσηγήσουμεν διὰ μπλοὺς συνάδελφος, ὀπεκδεχόμενος τὰς γνώμας καὶ ἐκτελον τὰς ἀποφάσεις αὐτῆς, πηγαζούσας ἐκ ποσυφῶν πεπνυμένων, διὰ πολλαὶ καὶ διὰ τοῦ πρυτανικοῦ ἀξιώματος εἶχον κοσμηθῆ προηγουμένως. Τούτου ἐνεκεν τιμητόν πρόσωπον ταύτην ἔχο, διότι ταῦτας πολλὰς διμολογῷ καὶ τῷ ἀγαθῷ καὶ πολυτύφῳ μοι Γεματεῖ τοῦ Ηαν/μίου κ. Κωνστή Ηαλαμῆ.

Ως δὲ τὸ πρυτανεύειν βαρόν, ἀτε περιπλεῖον τὸ ἐξ αὐτοῦ ἀπορρέοντα πολλὰ καὶ μεγάλα καθίκοντα, οὗτοι καὶ τὸ εὐθύνας διδόναι τῶν πεπρωγμένων, διπερ ἀποτελεῖ τὸ ὑπετετον τῶν πρυτανικῶν καθηκόντων, βιρυσίμαντον τυγχάνει, διότι ἐν αὐτῷ συγχεφαλαιούνται πάσαι αἱ σκέψεις καὶ πρᾶξεις, αἱ γενόμεναι ἐπὶ τῆς πρωτανείας τοῦ ἀρχοδοτούντος, καὶ δὴ διαν οὗτος ἐπὶ διετίαν προέστη καθιδρύματος τοσοῦτον σεμνοῦ καὶ ὑψηλοῦ, εἰς διὰ τὰς ἀποια καὶ ἡ πολιτεία καὶ σύμμας δι τῆς Ἑλληνισμός, διότι εἰς τὰς φράσεις τηλαυγή, τὰ δημότα διστραμμένα ἔχουσιν, ἀτε ἐξ αὐτοῦ τὸ φῶς, τὸ ζωογονοῦν καὶ θερμαλόν τὸν τε νοῦν καὶ τὴν παραδίσιαν τοῦ Ἑλληνος, λαμβάνοντες δι' διὰ καὶ καθόρισται,

ίνα έπιστημος τε καὶ δημοσίᾳ ἐν τῇ αἰθούσῃ τούτῃ ἔξαγγέλλονται τὰ πεπραγμένα, δημοσιευόμενα εἶτα, ίνα ὅταν τὸ Ἑλληνικὸν γνῶσιν τούτον λαμβάνῃ.

Εὐθαρσῶς δὲ καὶ γηθοσύνως ἔπραξαν τὸ καθῆκον τοῦτο πάντες οἱ προτάνεις, ὡς μαρτυροῦσιν αἱ λογοδοσίαι αὐτῶν, διότι πάντες ήνα μόνον σκοπόν είχον, τὴν ἀνύφωσιν καὶ ἀκμὴν τοῦ Πανεπιστημίου, τὴν ἐπιστημονικὴν καὶ ἥμιτκὴν μάρτυριν τῆς ἐν αὐτῷ φοιτώσῃς νεότητος, τὴν ἀκριβῆ καὶ τιμίαν διαχείρισιν καὶ αὔξησιν τῆς περιουσίας αὐτοῦ.¹

Μετὰ τὴν μακρὰν λογοδοσίαν τῆς προτανείας Γ'. Δέοβου (1913–1914) ωρίσθη νὰ γίνῃ καὶ ἡ στέψις τῶν πεσόντων ἐν πολέμοις ἀκαδημαϊκῶν πολιτῶν, καὶ² ἡν διρίσθη νὰ διλήσω ὡς προτανείαν. Ἐντεῦθεν δὲν μπῆχε καὶ ὁ ἀποτούμενος χρόνος πρὸς ἀνάγνωσιν τοῦ προτανικοῦ μου λόγου, θέμα ἔχοντος τὸ «Πανεπιστήμιο», διὸ ἐγ τῇ παρούσῃ λογοδοσίᾳ δημοσιεύομεν.

Λέγοντες Πανεπιστήμιον, ἐννοοῦμεν τὸ σύνολον τῶν τε διδασκόντων καὶ διδασκομένων, τὸ πᾶν τῶν ἐπιστημῶν, ἄμα δὲ καὶ αὐτὸ τὸ τέμενος, ἥπ' ὁ αἱ Ἐπιστῆμαι καὶ Μοῦσαι στεγάζονται καὶ τὸ μέγα καὶ θεῖον αὐτῶν ἔργον ἐπιτελοῦσι διὰ τῶν ἐπιστημονικῶν θεραπευόντων αὐτάς, ἀντιαροστενούσας πάσιν ἑψηλὴν ἐπιστημονικὴν ἀνωτέρην παθενειν, διὸ ἡς ἀντιφοῦται τὸ πνεῦμα τοῦ θυητοῦ πρὸς τὸ θιλάνατον. Ἀλλ' ίνα αἱ Μοῦσαι αὗται δεόντως θεραπεύονται, δέον νὰ ἔχουσι καὶ τὸ πρέπον αὐταῖς ἐνδιαίτημα. Λι ἐπὶ μέρους ἐπιστῆμαι, ὡς θυγατέρες τῆς αὐτῆς μητρός, τῆς ἀληθείας, ὡς λόχος τοῦ αὐτοῦ τάγματος, τῆς Σοφίας, δέον νὰ ἔχουσι κοινὸν ἐνδιαίτημα. Καὶ τοιοῦτον είναι τὸ Πανεπιστήμιον.

Ἡρὸ τῆς ιδρύσεως Πανεπιστημίου, ὡς ταῦτα ἐννοῦμεν σήμερον, ἕπιχον π. Χ. καὶ μ. Χ. ἐνδοξοὶ ποικίλαι σχολαὶ κυρίως ἐν μ. Ἀσίᾳ, Ἀλεξανδρείᾳ καὶ Ἀθήναις, ἀσχολούμεναι εἰς εἰδικοὺς τῆς ἐπιστῆμαις κλάδους. Γνωστὸν δὲ είναι, διτὶ ἀπὸ τοῦ ΙΙ^{ου} αἰώνος τὸ πολιτον ουετελέσθη ἡ ιδρυοίς ἀνωτάτου Πανδιδακτηρίου ἐν Παρισίοις, ὅλὰ περιωρισμένου εἰς μαθήματα κυρίως Θεολογικά καὶ Φιλοσοφικά. Είτα

¹) Αποτυχῶς ήμετε, ὃς καὶ ἄλλοι συνιδέλφοι. Δέον καταρρέοντες ἐπισήμως νὰ λογοδοτήσωμεν λόγῳ τοῦ παγκοσμίου πολέμου.

βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον ιδρύθησαν Πανεπιστήμια πληρέστερα ἐν ἀπασι τοῖς Εὐρωπαϊκοῖς κράτεσι, θεωρηθέντα ὡς κρητής πάσης εὐνομούμενης πολιτείας, ὃς ἡ μεγάλη τῶν ἐθνῶν δύναμις, διότι ἐν αὐτοῖς ἀναπτύσσεται τὸ πνεῦμα. Διὰ τῆς τοιαύτης δ' ἐπιστημονικῆς ἀναπτύξεως κατοικητῶν διανθρωπος νὰ περισσότερη τὰς ἐννοίας, νὰ πραγματώσῃ αὐτάς ἐν τῷ βίῳ, νὰ διαμορφώσῃ καὶ τελειοποιήσῃ τὴν ὅλην καὶ νὰ κατακυριεύσῃ αὐτῆς. Πᾶσα ἐπιστήμη, πᾶσα τέχνη, είναι ἀκτις καὶ δύναμις τοῦ πνεύματος, δι' οὓς θεολογούμεν, φιλοσοφούμεν, φυσιολογούμεν, καὶ τὰ μεγάλα τῆς τέχνης ἔργα ἐπιτελοῦμεν.

Μόνον ἐν τοῖς Πανεπιστημίοις διαμορφοῦνται καὶ ἀναδείκνυνται οἱ μεγάλοι ἄνδρες ἐν πᾶσι τοῖς κλάδοις τῆς ἐπιστήμης, διὸ ὃν τὰ ἔθινη προσάγονται καὶ εὐημεροῦνται. Λιὰ τῆς ἐν τοῖς Πανεπιστημίοις διδασκαλίας τὰ τῶν θυητῶν φρονήματα κανονίζονται καὶ ὑφίσηται εἰς ὀθιάνατα ἔργα, τὰ ἥθη ἔξημεροῦνται, οἱ δρεῖεις ἔξευγενίζονται, ἡ βία καταλύεται, οἱ νόμοι καὶ ἡ κανονική τάξις διὰ τῆς ὑγιοῦς ἐπιστήμης καὶ τοῦ ἥθικοῦ χαρακτῆρος προσάγονται τὸν κράτη. Λιὰ τοῦτο τὰ Πανεπιστήμια ὑγραπάζονται ιατρεῖς ψυχῆς καὶ πόματος, ἔργωστήραι τῆς σοφίας, ἥτις δύσται, κατὰ τὸ ποφόν ρῆμα, «τοὺς ἀνθρώπους ἐκ πόνων, βλαστάνει χάριν καὶ δόξαν καὶ πλοῦτον καὶ μῆκος βίου» Τὴ σοφία κατασκευάζει βουλήν, γνῶσιν καὶ ἐννοίαν. Η ποφία δίδει λόγον, τοῦ ὅποιον ἡ δύναμις καὶ «σιδήρου τομωτέρα καὶ πιρός θερμοτέρα είναι». Η ποφία αὕτη, ἐν τῇ γενικῇ αὐτῆς σημασίᾳ, καλλιεργεῖται μόνον ἐν τοῖς Πανεπιστημίοις καὶ καθιστᾷ τὸ πνεῦμα «δεξὲν ἐπινοῆσαι τὰ δέοντα καὶ ἰκανὰν λόγῳ ταῦτα ἐφιμηνεῦσαι καὶ ἔργῳ ἐπιτελέσαι τὰ δόξαντα», διό λέγει ὁ Θουκιδίδης. Λιὰ τῆς ποφίας βασιλεῖς βασιλεύουσι καὶ οἱ δυνάσται γράφονται δικαιοσύνην, λέγει ποφόν γνωμικόν. δπερ οἱ ἀρχοντες τῶν ἔθνων ἔχοντες ὑπ' ὅψιν, πρώτοτον καθηκόντων ἐθεωρηθέντων καὶ μείζημα αὐτῶν ἔθεντο τὴν ιδρυσιν Πανεπιστημίουν ἐν ταῖς πρωτευόντως τῶν χωρῶν αὐτῶν ἡ ἐν ἀλλαις ἴστοριαις πόλεσιν. Ἐντεῦθεν καὶ καλοῦνται τὰ Πανεπιστήμια πρωτότοκοι θυγατέρες ἀντοκρατόρων καὶ ἥγεμόνων. Παράδειγμα ἔστω ἐν τῇ πατρίδι μηδῶν τὸ ἔθνικὸν Πανεπιστήμιον καὶ τὸ Καποδιστριακὸν τοιοῦτον, ὃν τὸ μὲν πρῶτον ἔφερε κατ' ἀρχὰς τὸ δόνομα τοῦ πρώτου Βασιλέως τῶν Ἑλλήνων Ὅμινος, τὸ δὲ δεύτερον φέρει τὸ τοῦ πρώτου Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος Καποδιστρίου.

Ο δείμηστος βασιλεὺς Ὅμινος, γόνος εὐέλεοῦς οἴκου, ἐν τοῖς καλλίστοις παιδεύθεις, ἐκ χώρας φίλουμούσου καὶ φιλελληνικῆς κατελθόντος, ἐγκατασταθεὶς ἐν πόλει, ἐν ᾧ «χράτιστον ἡ τῆς ποφίας ἐπιθυμία καὶ τιμή καὶ κτησία», ἐμπνεύμενος ὑπὸ τῶν περὶ αὐτῶν ἀθανάτων

μνημείων τῆς σοφίας καὶ τῆς τέχνης, τιμῶν τὸ ἔνδοξον τῆς χώρας ταύτης δύναμα καὶ γινέσκον. Ότι ἐξ Ἑλλήνων οὐκ οἴγεται παντελῶς σοφία, δὲν ἡδίνατο ἡ ἐν τοῖς πρώτοις ἔργοις αὐτοῦ νὰ τάξῃ τὴν Ἰδρυσιν Πανεπιστημίου, ὅπως περισυλλέξῃ ἐν αὐτῷ τὰς ἐκ τῆς Ἐλλάδος φιγαδευθείσας κατὰ τὸ δούλιον ἡμαρτιαὶ, ἐπανερχομένας βαθμηδὸν εἰς τὸ πάτριον ἔδυφος ἀφροῦ καὶ ἐν τῇ ἔνοργῃ τὰ μέγιστα ἐπιφελῶς τὸ ἔργον αὐτῶν ἐπετέλεσαν, καὶ διαθερμάνῃ ταύτας ὑπὸ τὰς βασιλικὰς αὐτοῦ πτέρυγας καὶ στεγάσῃ αὐτὰς ὑπὸ ἀντάξιον αἵτις μέγαρον, Τέμενος Μουσῶν δοθῶς οἰκητόν, ὃς θαυμασίως καὶ καλλιεργικῶς εἰκονίζεται ἡ ιδέα αὕτη ἐν τῇ συμβολικῇ παραστάσει, τῇ κοσμούσῃ τὴν προμετωπίδα τοῦ Πανεπιστημίου ἡμῶν, ἐξ οὗ ὁς ἐπάτης τῆς σοφίας ἐστίας θὰ ἀνήπτοντο αἱ δῆμοις, αἵτινες θὺν κατηγορίον οὐ μόνον τὸ ἐν σκότει τῆς δουλείας ἐπὶ τόσους αἰλόνας διατελοῦν δίθνος ἡμῶν, ὅλῃ καὶ σύμπαντα τὸν ἐν τῇ διασπορῇ Ἐλληνισμόν, Ἐγίγνοντεν, ὅτι ὅπου δουλεία καὶ ζηγρὸς βαρὺς καὶ στέρησις τῶν πόδες πνευματικὴν προσαγωγὴν τῆς κοινωνίας μέσουν ἐπικρατεῖ, ἵκανον οἰκοδομῆς καὶ χαύνωσις τοῦ πνεύματος, ἕκεῖ δὲν θάλλει τὸ δραμὸν καὶ εὐγενὲς δένδρον τῆς ἐλευθερίας, καὶ ἐπούενως οὐδεὶς κύριος καὶ εὐόδης καρπὸς παιδείας καὶ πολιτισμοῦ παράγεται. Ἐγίγνοντεν, ὅτι ἡ Ἐλλὰς εἶναι ἥλιος, ὅστις δένι μέν, ὅλῃ αὖθις ἀνατέλλει εἰχε διδαχθῆ, ὅτι ἡ Ἐπιστήμη καὶ αἴγλην ἀφθιτον περιμάται εἰς τε τὰ ἔθνη καὶ τὰ ἄτομα, τὰ περιθάλποντα αὐτήν καὶ διφέλειαν ἀμα οὐ μικρὸν διάκην παρέχει εἰς τὴν κοινωνίαν, ὅτι «οὐκ ἐστὶ περὶ ὅτου θειοτέρου ἀνθρώπος βουλεύεται οὐ περὶ παιδείας καὶ αὐτοῦ καὶ τῶν αὐτοῦ οἰκείων», ὃς λέγει δ. Πλάτων.

Τοιούτων ἴδεων ἐμφορούμενος ὁ βασιλεὺς "Οὐσων καὶ ἐνθαρρυνόμενος ὑπὸ τῶν περὶ αὐτὸν συμβούλων καὶ ἐπιτρόπων Ἐλλήνων τε καὶ Φιλελλήνων Γερμανῶν, ἀπεφάσισε τὴν Ἰδρυσιν Πανεπιστημίου, ὅπερ ἦτο τὸ «ἔνδοξότερον πάντων τῶν πόδες τὸν πιστὸν λαὸν αὐτοῦ δωρημάτων», ὃς ἐρρήμη τότε ὑπὸ τοῦ πρώτου Ηρυτάνεως Κ. Σχινᾶ, ἀποτεινομένου πόδες αὐτὸν ἐν τῇ ἐνάρξει τῶν προτῶν μαθημάτων τοῦ Πανεπιστημίου.

Καὶ οὐκ ἡνὶ ἄλλως γενέσθαι η νὰ ίδουθη ἐν Ἀθήναις Πανεπιστήμιον διότι δὸς τὸ πάλιον αἱ Ἀθῆναι ἦτο ἐν Ἐλλάδι ὡς ἐν δρυμαλιῷ κόρη καὶ ἐν ψυχῇ λογισμός, καὶ Ἐλλὰς Ἐλλαδος καὶ μοισεῖον καὶ ἔρεισμα ταύτης ἐκαλεῖτο, συνάγουσα πανταχύθεν τοὺς πόδες μάθησιν δργῶντας νέοντας, οὗτοι καὶ κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους αἱ Ἀθῆναι ἐγένοντο τὸ κέντρον τοῦ Ἐλληνισμοῦ, ή τῶν καλῶν πρόξενος, τὸ τῶν Μουσῶν ἄστελον.

"Η εἰκοσμος αὕτη τῆς Ἐλλάδος μητρόπολις ἀπ' ἀρχαὶ ταῦτων

ἐγένετο «θεοσεβεστάτη καὶ μόνη τὸν κακούμενον ζένον σάζειν οὐτε καὶ μόνη ἀρκεῖν ἔχει». Καὶ ἀληθῆς «Ἀθήναισι λαμπρὸν μὲν καὶ τὰ ἄλλα, αἱ τριήρεις, αἱ ναυμαχίαι, τὸ πολλῶν ἀρξον, κράτιστον δὲ ἡ τῆς Σοφίας ἐπιθυμία τε καὶ τιμὴ καὶ πτῆσις». Πρὸς τὴν ἀθέναιτον ταύτην τῆς Παλλάδος πόλιν ἀπέβλεψαν καὶ τὰ φιλόμουσα καὶ μεγάθεμα τῆς Πατρίδος τέκνα, φρονοῦντα, ὅτι ὡς τὸ πᾶλαι, οὗτοι καὶ καὶ ἐξ αὐτῆς ἐμελλον τὰ διαδοθῶσιν ὑπὸ πάν τὸ Ἐλληνικὸν καὶ τὸν κόσμον αὐτὸν τὰ ἐν αὐτῇ ἀγαθά, διότι, κατὰ τὸν Ἰσοργάνην, «αἱ Ἀθῆναι ποιία τοσούτον διγαθῶν γενουένη, οὐκ ἐφύνησε τοῖς ἄλλοις, ἀλλ' ἂν ἔκειθν ἀπασι μετέδωκε».

Τὸ διάταγμα περὶ συστάσεως Πανεπιστημίου ἐν Ἀθήναις ἐδημοσιεύθη τῇ 22 Ἀπριλίου 1837, τῇ δὲ 3 Μαΐου τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἐγένετο πανηγυρικὴ ἔναρξις τῶν ἀρχασμῶν αὐτοῦ ἐν οὐλῇ Ἰδιωτικῇ τοῦ Σταρατίου Κλεάνθους, πρὸς τοῦτο μισθωθείση, ὑπὸ προστάτην καὶ ἰδρυτὴν τὸν Βασιλέα "Οὐσων, καὶ" ἢν παρέστησαν πλὴν τῶν ἐπισήμων καὶ τῶν τόπια ἐνταῦθι διεριθύντων λογίων ἀνδρῶν, διορισθέντων καθηγητῶν, καὶ οἱ τότε μετακληθέντες ἐκ τῆς ἐν Κερκύρᾳ Ἰονίου Ἀκαδημίας καὶ ἄλλων Ἐλληνικῶν διαπλεστῶν παροικιῶν "Ἐλλῆνες διδάσκαλοι εἰδικῶν μαθημάτων".¹⁾

"Ο δέ "Οὐσων κατὰ τὴν κατάθεσιν τοῦ θεμέλιον Λίθου (2 Ιουνίου 1839), περιστοιχίζόμενος ὑπὸ τῶν ἀρχῶν καὶ τῶν ἐνδόξων ἡρώων τοῦ 21 καὶ τῶν λογάδων τοῦ ἔθνους καὶ ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν τόπον πρώταντιν Γ. Ράλλην, τοὺς καθηγητῶς καὶ τὴν φρεγτικὴν νεότητα, εἶπε τὰ βαρυτήμαντα τινάτα λόγια: «Εἰς τὸ κατέστημα τοῦτο θὰ διδαχθῇ ἡ Ἐλληνικὴ νεολαία τὰς ἥμικας καὶ ἐπιστημονικὰς ἔκεινας γνώσεις, αἱ δποῖαι μορφώνουσαι τὸ πνεῦμα καὶ τὴν καρδίαν δύνανται νὰ καταστήσουσι τὸν ἀνθρώπον ἡξιον νὰ ἐπτάχωσῃ τὸν ὄφελον τῆς θείας προνοίας προσοφισμόν του. Λέν θέλει λησμονήσῃ αὕτη, ὅτι ἀπὸ τὸν κόλπον τῆς θέλουν ληφθῆ ὡς ἀνδρες, εἰς τοὺς δποῖους θέλουν ἀνατεθῆ τὰ βαρύτερα καὶ τὰ ὑψηλότερα τῆς Ἐλληνικῆς κοινωνίας καθηκούντα καὶ οὗτοι θέλουν προσπαθήσει νὰ ἀνιψανῶσιν ἡξιον καὶ τῶν ἀγώνων τῶν πατέρων των καὶ τῶν προσπιθεῖῶν, τὰς δποῖας αἱ σύγχρονοι τῶν ὑπὲρ αὐτῶν καταβάλλοντα».

Μετὰ τῶν βαρυτημάτων τούτων βασιλικῶν λόγων κατετέθησαν τὰ θεμέλια τοῦ Πανεπιστημίου ἡμῶν ἐποχῆ, καὶ ἡνὶ ἢν τὸ οὐεντό θέλων ἦτο ἡ πλήρες ἐφετίων καὶ ἀρύντακτον, οἱ δὲ τῆς χώρας κατοίκοι εἰς μισθίδας μόνον δίλγας μινήρωστο, τὸ δὲ ἔστι τοῦτο μικρᾶς πόλεως κατοίκοις ἡρίθμει. Τοῦτο δὲ ἔξαιρω, ἵνα καταδειχθῇ τὸ

1) 184 Χρονικὸν Ι. Χ. Παναζίδου.

ιδιάζον και ἐν τούτῳ εἰς τὸ ἡμέτερον ἔθνος, δπερ, ἔχον τόσον δλίγους κατοίκους και ἐλαχίστας προσόδους, ἀπέκτησεν ἀμα τῇ ἀναγεννήσει αὐτοῦ Πανεπιστήμιον. Ἔντος τριτίας σχεδὸν ἀπὸ τῆς συστάσεως αὐτοῦ αἱ γενναῖαι και πολλαὶ τῶν φιλομούσαν τέκνων τῆς φύλης κατοίδας εἰπιφροδαὶ ἀνεδείξανταν τοῦτο σχετικῶς ἀκαδέσον. Σεμνύνεται ή Έλλας, ὅτι ἔγινε μῆτηρ τοιούτων και τοσούτων ἔνδοξων ἀνδρῶν ἐν παντὶ εἶδει ἐπιστήμῃς τε και τέχνῃς. Σεμνύνεται, διότι ἔχει και τέκνα ἀγαθαῖ, μν πολλά, καί τοι θεραπεύουσι τῇ κεφαλῷ Ήφασι, οὐκ ἐπιλαθάνονται τοῦ λογίου. — Μετὰ μίαν δὲ δεκαετίαν ἀπὸ τῆς ἰδούσεως τοῦ ἐνταῦθα Πανεπιστημίου μέγις φιλόπατρις ὁ ἀείμνηστος Ιωάννης Λοιπόλης, τέκνον τῆς εἰδάνδρου Ἡπείρου, ἐμπνευσθεὶς ὑπὸ τοῦ πρώτου κυβερνήτος τῆς Ἑλλάδος Ιωάννου Καποδιστρίου, τοῦ πρώτιστον αὐτῷ μέλημα θεμένου τὴν δημοσίαν ἐκπαίδευσιν, ὑπὲρ ἃς ἡδρψ τε και ἕσχη μεγαθίμως εἰργάσατο, τοῦ πρώτου συλλαβίστος τὴν μεγάλην ἰδέαν τῆς ἰδρύσεως Πανεπιστημίου, ιδιαίτερη ταύτῃ και ἐπιμένει μᾶλιστα ἐν αὐτῇ και ὑπὲρ ἄλλων ἄλλων και δὴ ἐπισήμων προσόδων προτίθεται ἐγένοντο περὶ διατίθεσεως τῆς περιουσίας αὐτοῦ ἐν ἄλλοις ἔργοις. Εὐπαρρησιάστος δὲ δινάρεθε νὰ εἴπωμεν, ὅτι τὸ ἡμέτερον Πανεπιστήμιον οὔτε δλίγησι μικρὰ ἐντὸς δλίγου σχεδὸν χρήνον και διὰ τῶν γλίσχων μέσων, ἀτινα αὐτῷ παρέχονται και ἐξ ἴδιου διατίθησι, κατεργάσατο. Και ἀνδρες διαπρεπεῖς ἐν ταῖς διαιρόφοις ἐπιστήμαις και τῇ Πολιτείᾳ ἐξ αὐτοῦ ἀνεδείχθησαν και συγγράμματα πολλά τε και δόκιμα συνεγράφησαν και ἐργαστήρια και μυστεῖα και θεραπευτήρια δέξια λόγοι ἰδρέθησαν, ἀτινα εὐδοκίας λειτουργοῦσιν.

Ο Καποδιστριας ἦτο μία τῶν μεγάλων ἀριστοκρατικῶν κυρρῶν και δινάρεμον τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Εὔκλεια γένους, λεπτὴ και ἐπιμελημένη ἀγιογή, δεξινοία και διορατικότης πιεύματος, ἐνυπισθησία καρδίας, σταθερότης θελήσεως, χαρίσσα και ἀριερεπής ἀνατοιφή, διπλωματική περίοντα, ἀληθής φιλανθρωπία, συνδεομένη μετὰ τῆς φιλανθρωπον ἐπιστήμης τοῦ Ἀσκληπιοῦ, φιλοκοέδεια και δλιγάρχηα παραδιγματική, φιλοπατρία δέ, πασῶν τῶν ἀρετῶν αὐτοῦ τὸ κορίφωμα, δι' ἣν ὑπὸ τε ἡμεδαπῶν και ἀλλοδαπῶν πολλαῖδως και πολλάκις ἐπιμήθη, ἀνέδειξαν αὐτὸν κατά τε τὸν ἴδιωτικὸν και τὸν δημόσιον αὐτοῦ βίον Μέγιν ἀνδρα, Εὐεργέτην, Κυβερνήτην και Μάρτιρα τῆς Πατρίδος. Πᾶσαι δικιας αἱ δικτίνες τῶν ἀρετῶν αὐτοῦ, πᾶσαι αἱ δινάμεις, πᾶσαι αἱ ἐνέργειαι συνεκεντροῦντο εἰς τε τὴν δημοσίαν ἐκπαίδευσιν και τὴν διαφώτισιν και διαδέρμανσιν τῆς πρὸς τὴν Πατρίδα ἀγάπης.

Ο Καποδιστριας ἐφρόνει γιατά Πλάτωνα και τὸν ποφοὺς "Ἑλλήνος νομοθέτας τῆς δοξαστητος, ὅτι: «Ἐν τριαρέντων και τρεφομέ-

νιν τῶν νέον, πάντα καὶ δρῦλον πλεῖ» ὅτι «φέοσις ἀγαθαὶ παιδεῖας ἀντιλαμβανόμεναι ἔτι βελτίων γίγνονται». Τὰς ἀρχὰς δὲ ταύτας ἔχων και ἐφαρμόζων, τινέστησεν δις γνωστόν, ἀμα τῇ ἀναρρήσει του δις Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος και κατὰ τὸ δλιγοχρόνιον διάστημα τῆς κυβερνήσεως αὐτοῦ πάντα τὰ τότε λειτουργήσαντα ἐκπαιδευτικά, φιλανθρωπικά και ποινωφελῆ, καθιδρύματα, πάντος οὗτος σεντάσσων τοὺς δργανισμοὺς αὐτῶν, αὐτὸς ἐφοργέων, αὐτὸς διεισθύνων, αὐτὸς ἐξ ἴδιων διπανῶν πρὸς σιντήρησιν αὐτῶν, αὐτὸς και γράφων πρὸς πάντας τοὺς ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ εὑποροῦντας φίλους αὐτοῦ δμογενεῖς τε και ἀλλογενεῖς παρακινῶν, ἵκετεύων πολλάκις, δις τοῦτο ἐπραττε και κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ ἀγνοιζόμενου ἔθνους, δις ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ διέτοιψε, νὰ ἀνακομφίσωσι και οἵτι ίμικως και ἔλικῶς τὴν Ἑλλάδα, τὰ ἄπορα και δρφανὰ τέκνα αὐτῆς, τὴν ἀμοιδοῦσαν τῶν μέσων τῆς ἐκπαιδεύσεως ἐλληνικὴν νεότητα. Ήπολούθει, εὐσεβῶς φρονῶν, τοὺς τοῦ Κυρίου Θήμασιν «αἴτετε και δοθήσεται ήμιν» δι' ὃ ἐγχωρεν, «ἄν εἰσθε γοιτουνοί, ἀν ἀρροπίτε τὸ ἔθνος, εἰς ὃ ἀνίκετε, συνδραμετέ τοι τιχέως και ἐν γενναιότητι. Μή χάνεσθε εἰς σιγητήσεις ἐφ' οὖσαν τις ἔδωσεν ή ἄλλος ἐπορεύε νὰ συγεισφέρει. Μάηη ή Πατρίς εὐτυχοῦσα, δύναται και εἰς τὰ ξένα νὰ προστατεύσῃ τὴν τιμὴν και τὰ δικαιώματα τῶν τέκνων τῆς».

Οι Ἕγκαρδιοι οἵτι ίόγοι ἀποτελοῦσιν ἀμα και τὸν στέφανον τῆς φιλοπατρίας, τοῦ δποίου ἀπαστράπτων ἀδάμας είναι ή παραδεγματική ἀφίλοκέρδεια τοῦ ἀνδρός.

Ἀπόδειξις τούτου θετούσαν οἱ μεγάλοι οἵτι ίόγοι τοῦ «ἐφ' οἷσιν εὐδίσκομαι, ἀπήντα πρὸς τὸ ψήφισμα τῆς Α' Ἑθνικῆς Συνελέτησεως περὶ χοηματικῆς χορηγίας εἰς αὐτὸν, ἐν μέσῳ ἐφειπίων και πληθίνος ἀνθρώπων βεβεμισμένον εἰς ἐσχάτην πενίαν, δὲν δύναμαι νὰ λάβω παφὰ τοῦ δημοσίου ἐστο και ὅβολόν, ἐν διῃ τὰ ἴδια χοηματικά μέσα μὲν ἐπιαρκέστιν».

Ἐπινελιμβάνομεν τὸ ιπὲ δικτιον δημέν, ὅτι «οἰδενὸς Ἑλλήνος ή καρδία ητο Ἑλληνικοτέρα τῆς τοῦ Καποδιστρού». Τὴν Ἑλλάδα ἐπόθει νὰ ἀνεγεννήσει, δις ἀναγεννήσει δι φοίνιξ, δι' ὃ και τοῦτον δις σέμβολον τῆς Ἑθνικῆς ἀναγεννήσεως καθώρισε, τὸ τοῦ Υψηλάντος ἑπόδειγμα ἔχων. Και τὰ πολιτικὰ πρότιτων δι Καποδιστρούς, ὑπ' ὅψιν εἶχε τὸ καθῆκον και μόνον τὸ καθῆκον τῆς πρὸς τὴν πατρίδα ἀγάπης. Γράφων πρὸς φίλου του ἀλλογενῆ ἔλεγε: «Τὰ θέλγητα τῆς ζωῆς και τῶν ἀνθρωπίνων μεγαλείων δὲν δύνανται νὰ γαλαρώσουσιν ἐν τῇ ἐμῇ σπουδήσι τὸ αἰσθημα τοῦ καθηγούντος, εἰς δι σιαθερῶς και δικοσχερῶς ἀφωσιωμένος ἀπεκδίσμαι ἐν γαίην ψυχῆς, πεποιηθός εἰς δι τι δ Θεὸς ἀπεφάσισεν». Οι ἐπαίσιοις δις κοίνωσιν,

και έρχονται ήδη, περὶ τῶν πολιτικῶν αὐτοῦ ἀρχῶν. Δὲν δυνάμεθα δημοσία νὰ παρίσταμεν καὶ νὰ αἱ ἀναφέρουμεν μίαν αὐτίασιν, ἢν δὲ ιστορικὸς Σπυρίδων Τρικούπης ὑπέδωκεν εἰς τὸν Καποδίστριαν, γράφων, διτ., «σύστασιν Πανεπιστημίου δὲν ἥθελεν». Ήδος ἀναίσχεσιν τῆς δικαιοσύνης καὶ ἀδίκου ταύτης γνώμης κατὰ τοῦ Καποδιστρίου δὲν ἀναφερόμεθα οὕτε εἰς τὴν τότε κατάστασιν τοῦ ἔμπορου, στεγοεμένου τὸν πρὸς τοῦτο ὄντα μέσων μέσων, οὗτε εἰς τὴν ἀτελῆ μόρφωσιν τῆς μόλις τὸν ζυγὸν ἀποσεισάντης νεότητος, ἀποτοπαρασκευάστου πρὸς ὀντέρας σπουδάς, οὗτε εἰς τὸ διτ. ἡ Ἰόνιος Ἀκαδημία ἥδεντα νὰ ἀναπληρώσῃ πως τὰ ἔλλειποντα, οὗτε εἰς τὴν Ἑλλειπήν καθηγητῶν ἰκανῶν πρὸς διδασκαλίαν ἀνιστέρων ἐπιστημονικῶν μετημάτων, οὗτε εἰς τὸ φραχτὸν τοῦ χρόνου, καὶ δὲν ἐκυβέρνησε τὴν χώραν. Καίτοι μόνον οἱ ἄντροι λόγοι πλήθεως δικαιολογοῦσι τὴν μὴ ἀνάγκην τότε ἰδρύσεως Πανεπιστημίου, ἀτε καὶ προσφοροῦ καὶ ἀδυνάτου οὐσης, δικαιοσύνην τῆς αὐτιάτερος ἀρχῆς νὰ ἀναμενησθῶμεν, διτ. δὲ Καποδίστριας ἡτο μυστοφραφῆς καὶ ἐπιστήμων, ἡτο δὲ Πρόδρομος τῆς «Ἐπαρχίας φιλομόνισων», τῆς συστάσης ἐν τῷ Ἐπετείῳ τῷ 1813 καὶ ἡς βίλαστρας ἡ Φιλικὴ Ἐπαρχία, ἡτο δὲ παροιτῶντας τὸν λόγον Μαΐντλανδ νὰ συστήσῃ ἐν Ἰθάκῃ σχολὴν ἀνιστέραν ἀχάριν τῆς εἰς τὴν πατρών τὴν ἀνεκλήσεως τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν γραμμάτων». ἡτο δὲ ἐκ τῶν πρεστών συντελεστῶν τῆς Ἰονίου Ἀκαδημίας ὑπὸ τὸν ἀρμοστὸν Γύλιφροδ' ἐπομένως δὲν δινάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν, διτ. «σύστασιν Πανεπιστημίου δὲν ἥθελεν». Ὁ Καποδίστριας, διτ. δὲν διδοῖς πρὸς τῆς ἐν Ἀργεί (τῇ 11η Ἰουλίου 1929) Ἐθνικῆς συνελεύσεως διεκήρυξεν, «ἡμέλες πρότον σταθερὰ θεωρέαται ἐν τῇ ἐκπαίδειώι τῆς νεότητος, διποτὲ αὐτὴν πραδύτερον τῷχῃ διδασκαλίας ἀνιστέρας εἰς τὴν φιλοσοφίαν, εἰς τὰς ἐπιστήμας καὶ τὰς τέχνας». Σωρὴ ἵδεα ἀρίστου παραγωγοῦ. Ἀλλὰ τίς ή ἀνάγκη ἀποδεῖξεν καὶ ἀναιρέσειν τῆς γνώμης ταύτης; Ἰδοὺ πρὸ ἡμῖν ἵσταται δὲ ἀψευδῆς μάρτυς, δὲ Ἰωάννης Λαμπρόλης, δοτις ἔργω τε καὶ λόγω καὶ ἴσος θελήσει καὶ δύγκω φυσίας διαμαρτύρεται ἀνωθεν διὰ τὴν ἄνδραν ταύτην αὐτίασιν κατὰ τοῦ φίλου αὐτοῦ Καποδιστρίου ἵδοι αὐταὶ αἱ θεωρητικαὶ ἐπιστῆμαι, αἱ θεορητικαὶ ἐν τῷ Καποδιστριακῷ Πανεπιστημίῳ, φινήν Μουσῶν ἥμηρον ἐν χορῷ ἐκπαίδωντιν, διτ. δὲ Καποδίστριας ἥθελεν, ἐπόμει Πανεπιστημίου, ἀνεγνώριζε τὴν ἀνάγκην καὶ χρησιμότητα αὐτοῦ. Δικαίως δὲ καὶ ἀξιος δέον νὰ στηθῇ ἀνδριανὸς τοῦ Καποδιστρίου ἐν περιβλέπτῳ φέσει καὶ δὴ πρὸ τοῦ Πανεπιστημίου καὶ δὴ πρὸ τοῦ ἀνδριανοῦ τοῦ μεγάλου καὶ ευφορῆ ἔμνικοῦ ἀνδρὸς Ἀδεμαντίου Κοραῆ, περὶ οὐ καὶ λόγος ἐν ἀκαδημαϊκῇ συνομιλίᾳ ἐπὶ τῆς Ηρυτανίας ἡμῶν ἐγένετο. Καὶ ἡ εὐγνώμων αὐτὴ ἵδεα θλιβε σάρκα ἐπὶ τῆς Ηρυτανίας τοῦ Γ. Ἀγγελοπο-

λοῦ, δούπαντος καὶ ἔργων πρὸς τοῦτο, κατατεθέντας ἐν τῷ Ταμείῳ τοῦ Πανεπιστημίου.¹⁾

Μή ἀπαρχούσης δὲ εἰκόνος τοῦ Καποδιστρίου, ἀλλα τῇ εἰσόδῳ ἡμῶν εἰς τὴν Ηρυτανίαν αἴθουσαν, παρηγγείλαμεν ἔκπαιδευτικίαν ἐξ ἀρχαῖας εἰπόνος τοῦ ἀνδρός, ἵνας ἁστίμη ἀνωθεν τοῦ Πρετανικοῦ θίσκου, εὐγενειαστίντης γίγαντι. — Καὶ τοῦ μὲν Καποδιστρίου ἐπάρχοντοι καὶ ἔκπαιδευτικοί καὶ μηνυτοί καὶ προτομαί μαρμάρινοι ἐν δια-ιρόδοτες τῆς Ἑλλάδος πάλεσι καὶ νήσοις, ἐν μὲν τὴν ἐκπαδεστικὴν καὶ φιλεπιθετικὴν αὐτοῦ δημόπιν λόγῳ τε καὶ ἔργῳ ἐπεδεῖστο.

Ἄλλα τοῦ κηρίως ἴδουτοῦ τοῦ Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου, τοῦ μεγάλων εὐεργέτεον Ἰωάννου Δομπόλη, οὗτε σημεῖα τῶν ἔποτε οἰκιῶν αὐτοῦ χρονικῶν οὕτε λεπτομερείας τοῦ βίου αὐτοῦ μέχρι σημερινού γνωθῆσαν, καίτοι πρὸς τοῦτο οὐ μικρὰν φροντίδα κατεβάλλομεν. Καὶ τὸ δινομα αὐτοῦ δὲ ἴδουτις, καίτερο δυνάμενος καὶ δικαίωμα ἔχων ὃς ἐκ τῆς μεγίστης χρονιγγίας πρὸς ἴδουσιν τοῦ Πανεπιστημίου, ἀφοῦτες ἥθελκας νὰ ἀφῆσῃ ἐν τῇ γεννήσει τοῦ ἐνδόξου καὶ ἀθανάτου αὐτοῦ τέκνου, τημῶν οὕτω τὸν μέγαν Κυβερνήτην, τοῦ δποίου ἥτο λίγην οἰκεῖος καὶ ἀγαπητός καὶ ἔξτατην παρὸ αὐτῷ χρέη οἰκογένειον. Ηποθίμων ἡ μᾶλλον ἐπιτακτικὴν ὑποχρέωσιν τοῦ Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου θεωροῦμεν, διτ. καὶ φροντίς μεῖζων θὰ ἡγιανῆ καὶ ἀγωνοβέτημεν θὰ μηιοθῇ πρὸς εὐθεστιν καὶ μελέτην τῶν ἀπατούμενον στοιχείων διὰ τὴν πλήθη βιογραφίαν τοῦ ἀνδρὸς τούτου. Ἐξ τῆς διατήσης αὐτοῦ²⁾ ἀρνόμεθα τινὰ περὶ τοῦ χρησακτῆρος καὶ τῶν διαθέσεων αὐτοῦ.

Ἡ πρὸς τὴν θρησκείαν τῶν επατέρων ἡμῶν ἀφοσίωσις ἀξιάγαστος καταδείκνυται ἐπίσης ἐκ τῆς διατήσης αὐτοῦ. Ἐν αὐτῇ λέγεται «ἐπιθεμῶ. ἵνα δὲ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ παίδευσις τῆς νεολαίας διενθένεται ὀφελίμως καὶ νὰ στηρίζεται ἐπὶ τῶν ὀρχῶν τῆς ἀγίας ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἡμῶν», τῆς διοικείας καὶ ταὸν δραπόδοξον διὲ παρεκκλήσιον τοῦ Πανεπιστημίου δοῖται γάριν τῶν ἐν αὐτῷ φοιτώντων Ἑλλήνων σπουδαστῶν.

Ο Δομπόλης διὰ τῆς ἰδρύσεως τοῦ Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου ἐσκόπη νὰ διαδώσῃ τὰ τῆς Ἐπιστήμης ὄγανθα ἀνὰ πάν τὸ Ἑλλάδαν. Ως δὲ ἐπὸ τοῦ ἐπίσης μεγάλου εὐεργέτου Ἀβέρωφ ἀν-

¹⁾ Η μέτα ἐποργματοούρη ἐπὶ ποντικείας Γ. Ματθιωτού (1928-29).

²⁾ Τὸ τεῦχος εἰληφοδοτημάτων Πανεπιστημίου 1902 σ. 66-69, ἀλλα δὲ καὶ τὰς σημειώσεις γιον, ἐν τῷ τελει τοῦ λόγου μω: «Περὶ Καποδιστρίου καὶ Δομπόλη 1911 σελ. 19-23».

γερμέντι σποδίῳ πυρέχονται τοῖς ἀγωνιζομένοις καὶ νικῶσι χλάδοι φοίνικος καὶ βάσιας καὶ δάφνης, οὗτοι καὶ ἐν τῷ νέῳ πνευματικῷ σταδίῳ, ὅπερ ἀνήγειρεν δὲ Δουπόλης, διωρεῖται τοῖς πνευματικῶς ἀγωνιζομένοις ἢ δῆς τῆς ἐπιστήμης, τῆς νίκης τοῦ πνεύματος».

Ε ΟΡΤΑΙ

Πιλατείη τῆς ἐγκαθιδρύσεως τῶν Πανεπιστημιακῶν ἀρχῶν τοῦ Ἀκαδημαϊκοῦ ἔτους 1914-1915 ἐγένετο τῇ 21 Δεκεμβρίῳ 1914, ἐν τῇ μεγάλῃ αἱμούσῃ τῶν τελετῶν τοῦ Πανεπιστημίου. Κατ’ αἵτινην ἐλογοδότησεν δὲ ἀπερχόμενος Πρόετανος, καθηγητὴς τῆς Θεολογίας Γ. Λέρβος ἐπὶ τῶν πεπραγμένων κατὰ τὴν προτανείαν του, Ἀνελάβομεν δὲ ἡμεῖς τὴν προτανείαν, ἀντιπρότεροι δὲν, τοῦ κατὰ τὸ ἔτος ἑκείνο Προτάνεως καθηγητοῦ τῆς Ἰατρικῆς Σχολῆς Γερ. Φωκᾶ ἀπονεμένοντος ἐν Γαλλίᾳ. Ἄντι δὲ προτανοῦ ἡρόου ἐπὶ τῇ ἀναλήψει τῆς Προτανείας ἡμῶν ἀπερασίσθη νὰ δηλώσω περὶ τῶν ἐν πολέμῳ πεπόντων φοιτητῶν τοῦ Πανεπιστημίου καὶ ἄλλων ὑπαλλήλων αὐτοῦ, διερ οὐαὶ ἐπράξα διὰ τῆς ἐξῆς διηλίας, μετ’ ἡν ἐγένετο ἢ στέψις τῶν διοι ἀναθηματικῶν πλαικῶν ἐπ’ αὐτοῦ τοῦ Βασιλέως.

Μεγαλειότατε, σεμνὴ δμήγυρε,

Τό τε Ἑθνικὸν καὶ τὸ Καποδιστριακὸν Πανεπιστήμιον γέροις πολλὰς δμαλογοῦσι τῇ Υ. Μεγαλειότητι, διότι πάντα ἀσυένως ἀπεδέξατο τὴν πρόσκλησιν, ἢν ἐλέβομεν τὴν ὑψηλὴν τιμὴν νὰ καθητεοβίλωμεν Αἴτη, διόποις ἀμποτίνῃ τὴν ἀκαδημαϊκὴν τιμὴν τελετὴν διὰ τῆς παρονοίας Αἴτης. Καὶ τὴν πεποίθησιν ἀκριδαντον ἔχουμεν περὶ τῆς εἰμενοῦς καὶ βασιλικῆς ταύτης ἀποδοξῆς τῆς Υ. Μ., διότι ἀπ’ ἀρχαιοτάτων ἡδων καὶ σπουδαίων μέλημα τῶν πρώτων ἀρχιγόνων τῶν λαῶν, καὶ δὴ τῶν ἐπὶ πολιτισμῷ διακριθέντων, ἐγένετο τὸ θεραπεύειν τοὺς Μούσας καὶ τιμᾶς ἐπιδαφίζειν τοῖς τούτων μύσταις καὶ τὴν μετὰ τούτων ἀναστροφὴν ἐπιζητεῖν διὰ τῆς παροχῆς ἡμῖν καὶ θειῶν μέσων πρὸς προαγωγὴν τῆς γνώσεως: διὸ δὲ καὶ τεμένη μεγαλοπρεπῆ τῆς πατρείας ἀνήγειρον. Τούτου ἐνεκτικοὶ μὲν βασιλέων ἀρχαίων τοὶ καὶ νεωτέρων ἑθνῶν τὸν τοῦ σοφοῦ τίτλον βιτερηφάνως ἔφερον καὶ κόσμημα πολύτιμον τῷ βασιλικῷ αὐτῶν στέμματος ἔθειρον.

Καὶ δὲ μέγις βασιλεῖς Σολομὼν σοφὸς ἦτο καὶ ἐκάλειτο καὶ δὲν τὸ βασιλικὸν αὐτοῦ διάδημα διὰ πατήσεως ἀθανάτου ἐκόσμησε

καὶ δὲ Μ. Ἀλέξανδρος ἐν τοῖς φίλοισσοις ἡρεθμεῖτο καὶ δὲ Πτολεμαῖος δὲ Α΄ καὶ δὲ Λέγοντος καὶ δὲ Αδριανὸς καὶ πλεῖστοι ἄλλοι, τοὺς Ρόμης ἐνηβιγνύνοντο σοφοὶ νὰ καλῶνται. Ὁ δὲ τοῦ πολλοῦ τῶν Ἀθηνῶν Ηεροικέους οἶκος τῶν φιλομούσων ἐνδιαίτημα μέγιστον ἐγένετο. Καὶ δὲ Μ. Κωνσταντίνος καὶ δὲ Τούλιανὸς καὶ δὲ Ιουστινιανὸς καὶ πλεῖστοι τῶν Βεζαντινῶν αὐτοκρατόρων τὴν τε θύμωθεν καὶ τὴν ἔσω παιδείαν δεδιδυγμένοι ἐν τοῖς σοφοῖς νὰ καταλέγονται ἐπόθιον, φρονοῦντες, ὅτι δὲ Ἐπιστήμη ἀποτελεῖ τὴν ἀριστοκρατίαν τῆς ἀνθρωπότητος. Ὁρθῶς δὲ δὲ Πιλάτον ἐν τῇ Πολιτείᾳ αὐτοῦ (δ. 473 σ.) λέγει: «Ἐὰν μὴ οἱ φίλοισοφοὶ βασιλεύσωσιν ἐν ταῖς κάλεσιν δὲ οἱ βασιλεῖς τε νῦν ἰεγόμενοι καὶ δυνάσται μὴ φίλοισοφοίσιν...., οὐκ ἔστι κακῶν πιεῖσα ταῖς πόλεσι, δοκῶ δὲ οὐδὲ τῷ ἀνθρωπίνῳ γένει». Καὶ ἀληθῶς «ἡ σοφία δύνεται τοὺς ἀνθρώπους ἐκ πάνων, βλαστάνει χάριν καὶ δόξαν». Η σοφία κατανγάζει βούλην καὶ γνῶσιν καὶ ἐννοιαν». Διά τῆς σοφίας βασιλεῖς βασιλεύουσι καὶ δυνάσται γράφουσι δικαιοσύνην. Λιὸν τῆς ἐπιστήμης ἐν τῷ γενικῷ αὐτῆς σημασίᾳ καὶ τείχη κυρκόνεται κατασρέοντος καὶ κόλεις πεπόνιμοι κυρτοῦνται.

Καὶ μετὰ τὴν ἀπέλειθέρωσιν τῆς αὐρός τότε γενίσει τῆς Ἑλλάδος, τοῦ πρώτον κυβερνήτορος αὐτῆς Ιερέννου Καποδιστρίου πρώτιστον μέλημα ἐγένετο ἡ δημοσίη ἐκπαίδευσις, ὑπὲρ δὲς λόγῳ τε καὶ ἐργῳ μεγαλύματις εἰλιγάσιτο καὶ τούτῳ ὁφελεῖται δὲ ἐπ’ ἐσχάτων ἴδουσις τοῦ φερωνύμου Πανεπιστημίου. Καὶ δὲ δείμνηστος βασιλεὺς: «Οὐδον μάρ τῇ ἐγκαταστάσει αὐτοῦ ἐν τῇ πόλει τούτῃ, «ἐνθα δράτιστον δὲ τῆς σοφίας ἐκτιθυμία καὶ τιμὴ καὶ κτῆσις», ἐν τοῖς πρώτοις ἔργοις αὐτοῦ ἐθετο τὴν ἴδρυσιν Πανεπιστημίου, ὅπερ τὸ ἐνδιέζετρον αὐτοῦ εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Ἑθνος δύστημα ἐγένετο, διότι ἐστεγάσθησαν αἱ ἐνεκεν τῆς δυολίας προσκαίρως ἐντεῦθεν φυγαδευτεῖσαι Μοῦσαι.»

Καὶ δὲ Υ. Μεγαλειότης ἀπὸ τοῦ Πανδιδυκτηρίου τούτου διεψιλῆ καὶ ζωωγότα τὸ διδάγματα ἐλαττεῖ διὰ τῶν διδασκάλων αὐτοῦ πρὸς τῇ ἀλλή μντως βασιλικῆς ἀγωγῆς Αἴτης. Θεολόγοι διδάσκαλοι τοῦ Πανεπιστημίου ἡμῶν ἐδίκασαν τὴν Υ. Μ. τὰ ἱερὰ γράμματα, ἐνισχύσαντα καὶ ἀναπτύζαντα τό τε ἐμφυτον καὶ οἰκογενειακὸν θρησκευτικὸν αἴσθημα Αἴτης, διότε νὰ διαγγέλῃ λόγῳ τε καὶ γοσφῇ πρός τε

) Καὶ δὲ ἀληθαστος βασιλεὺς πάλι ἐκτιθυμίας Τεύθηριος, εφαστής τῶν νομαράτων ἐγένετο καὶ εὔρεντος δείπνοτε σίχε πρὸς τοὺς διδασκάλους τοῦ πρώτου τούτου τῆς πατερίας καὶ θεολόγων, διὰ πλεῖστοι τῷ φίλοισσοις καὶ δέσμευσεις αὖτοις τὴν ἐκπαίδευσιν καὶ προαγωγὴν ἡματιανῶν ὑπερέλογται, διότι ἐρρόντει διὰ τῆς πατερίας δύναται τὸ ἑθνος ἡμῶν νὰ καταστῇ τὸν μέγινον αὐτοῦ πρωτογενέσιν. Εργάσαντε δέ τοις Πανεπιστημίους ἐκπαίδευσαν καὶ διεργορύνται οἱ ἀνδρες ἐξεῖναι, οἵτινες οὐδηραντοι τοὺς λαοὺς τοῖς τὴν πρόσθιαν.

τοὺς ουμπολεμιστὰς Λίτης καὶ πρὸς τοὺς ἀντιπάλους, ὅτι «δὲ βασιλεὺς ἔκπειται ἐπὶ Κύριον καὶ ἐν τῷ ἑλέσι τοῦ Ὑψιστοῦ οὐ μὴ σαλευθῆ». Διδάσκαλοι τοῦ ἡμέρου Πανεπιστημίου ἐδίδασαν τὴν Υ. Μ. τὸ Ἑλληνικὸν γράμματα, δι’ ὃν τὸ πνεῦμα Λίτης κατέστη «δὲ ἐπινοῆσαι τὰ δέοντα καὶ ἵσταντα λόγῳ ταῦτα ἐγιμνεῖσαι καὶ ἔργῳ ἐπιτέλεσαι τὰ δέξαντα» (ῶς ἄλλα δὲ Θουκιδίδης ἐν βιβλ. β' § 60. 1). Λιδάσκαλοι τοῦ ἡμετέρου Πανεπιστημίου ἐδίδασαν τὴν Υ. Μ. τὴν μεγάλην καὶ ἔρδοῖσον ἱστορίαν τοῦ Ἑθνοῦς ἡμῶν, οὗ ἐποίεις βασιλεύει Λίτη, αὐτέντορους καὶ προσάγοντας αὐτό. Οὕτω δεδιδαγμένη ἡ Υ. Μ. ἔχει βεβαῖνε τὴν γνώμην, ὅτι τὰ Πανεπιστήμια εἶναι πρωτότοκοι μηγατέρες τῶν βασιλέων καὶ ὅτι διὰ τῆς ὧν¹ αὐτῶν παρεχομένης ἐπισχύσεως καὶ αὔγησης καὶ δέναμις περιάπτεται εἰς τὰ ἔθνη καὶ ὁρφέναια ἡθικὴ τε καὶ θλικὴ προσγιγνεται εἰς τὴν κοινωνίαν. Αἱ δὲ καὶ εὐδοκεῖ ἀπὸ τῆς ἀναρρήσεως Λίτης εἰς τὸν βασιλικὸν Θρόνον νὰ τιμῇ διὰ τῆς παρορούσας Λίτης τὰς ἱστορίας τῶν ἡμετέρων Πανεπιστημίων, εἰς ἂντας ὅτι λίθιος. Ίνα προστενται τῆς πνευματικῆς τῶν Ἑλλήνων ἐπιδότεως, ἐκτιρέσσωσι δὲ ἐν αὐτοῖς καὶ διαπλαττούσι τὰ ἡθικὰ ίδεάδη αὐτῶν.

Ἄλλη δὲ Ἀθηνᾶ, διὰ τοῦ Πανεπιστημιακοῦ τούτου λαβάζου εἰκονιζομένη, δὲν συμβολίζει μόνον τὴν σοφίαν, ἢν δέον νὰ διδάσκουνται οἱ δικαδηματικοὶ πολῖται, ἀλλὰ καὶ τὸ μένος τὸ πολεμικόν, δπερ ὁφεῖλονται οἵτινες ἔχεισιν. ἀγωνιζόμενοι ὑπὲρ τῆς Πατρίδος. Αὐτὸν φέρει ἐν τῇ δεξιᾷ τὸ δόρυ καὶ ἐν τῇ ὄφιστερῷ τὴν ἀσπίδα.

Ο Ὄλυμπιος Ζεὺς ἡθελε τὰ ἐκ τῆς διανοίας αὐτοῦ ἔξερχόμενα βιουλεύματα νὰ είναι σοφία τε καὶ πολεμικά. Ηθελε τὸν Ἑλλήνα σοφὸν τε καὶ πολεμικόν, διὸ τοιοῦτον ἀνέκαθεν ἡτο τὸ ἡμέτερον ἔθνος, διατριβὴν ἐπὶ ἀμφοτέρων ταῦταις ταῖς δινάμεσι τῆς ἀνθρωπότητος.

Τουτάτην λοιπὸν σημαίαν φέρουσα ἡ πανεπιστημιακὴ ἡμῶν φύλακη, διὰ τοῦ ἀρχούσα καὶ διὰχομένη, καὶ ἐρμηνεύοσα τὰ τοῦ Σωκράτους θεῖα δήματα, ὅτι «πατέρος τε καὶ μητρὸς καὶ προγόνων ἀπάντων θειότερον καὶ τιμιότερον διὰ Πατρίς, καὶ διὰ ἕκαστος ἡγείσθω οὐ τῇ πατρὶ καὶ τῇ μητρὶ μόνον γεγονέναι ἀλλὰ καὶ τῇ πατρίδι» (Πιάτινος Κρίτων § 161) ὁφειλε νὰ μὴ διτερήσῃ καὶ ἐν τοῖς ὑπὲρ τούτης ἐπὶ ἐσχάτων ἀγῶσιν, οὓς τοσοῦτον νικηφρόφως καὶ ἐνδέξιος διεξήγαγες, βασιλεὺς Κωνσταντίνε. Ήτο ἀδόνιτον οἱ τρόφιμοι τοῦ Πανεπιστημίου ἡμῶν, καθηγηταὶ καὶ φοιτηταί, νὲ ληφθούσιντοι, διὰ ἀνερχόμενοι τὸ πρῶτον τὰς βαθμίδας τοῦ τεμένοντος τούτου, δέο μεγάλων ἐθνομαρτύρων μορφάς προστένιζον, τὴν τοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου καὶ τὴν τοῦ Ρήγα Φεραίου. Οὕτε τὸ σχοινὶ τοῦ Γρηγορίου οἵτε τὰ δεσμὸ τοῦ Ρήγα ἐλημονύμονες δὲ Ἑλληνικής. Η φοιτητικὴ νεότης εἶναι δουσὶ μνήμων τῶν παραγγείματων τοῦ ἡθνεῖον εὐεργέτεος

Γ. Ἀβέρωφ, τοῦ γενομένου χορηγοῦ καὶ τῶν δύο πρὸ τῶν προπελάσιων ἀγαλμάτων τῶν πρώτων ἐθνομαρτύρων, καὶ τὸ παράγγελμα τοῦτο ἐπιναλειμφάνει δι’ ἐμοῦ τὸ ἀνισθεντέον ἐφορεύον τὴν στιγμὴν ταῦτην μακάριον αὐτοῦ πνεῦμα πρὸς Σέ, τὴν φοιτητικὴν νεότητα. «Καθῆκον, λέγει, ἔχεις, εἰσερχομένη εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, νὰ ἐμπνέεσαι ὑπὸ τριπλοῦ αἰσθήματος, τῆς πρὸς τὸν Θεόν πίστεως, τῆς πρὸς τὸν Ἐλευθερίαν λατρείας καὶ τοῦ πρὸς τὰ Γράμματα ἔρωτος, δι’ ὃν μείζουν, κραταπιστέραι καὶ ἐνδιδόστεραι δίνεται νὰ καταστῇ ἡ φυλὴ ἡμῶν». Καὶ τοῦτο ἐγένετο ἐν ταῖς ἐσχάταις ταύταις ἡμέραις, ὡς μαρτυρεῖ ὁ μέγας κατάλογος τῶν ἐν τοῖς ἀγῶσιν ἐνεργῶν μέρος λαβιόντων τροφίμων καθόλου, ἀρχιάων τε καὶ νεοτέρων, τοῦ ἡμετέρου Πανεπιστημίου, ὃν ἀλλοι μὲν ἐπιζήσαντες διέπρεψαν ἐπ’ ἀνδριγαθίᾳ, ἐπεροὶ δὲ πεσόντες ἐνδόξως ἐπίμησαν τὴν τε Πατρίδα καὶ τοὺς παρασχόντας αὐτοῖς τὸ εὖ ζῆν καὶ διδαξαντας τὸ καλῶς θυήσκειν. Δι’ ὃ πάντα δικαίως τὸ Υπουργεῖον τοῦ Πολέμου. ἐκτὸς τῆς ἀπονεμηθείσης ἰδιαιτέρως τιμῆς τοῖς μετασχοῦσι τῶν πολέμων φοιτητικῶν πολεμισταῖς, καθηκον ἐθεώρησε νὰ ἀποστέλλῃ τὰ τῶν πολέμων ἀναμνητικά μετάλλια εἰς τὸ Ἑθνικὸν καὶ Καποδιστριακὸν Πανεπιστήμιον, τιμῶν τὴν μνήμην «τῶν κατ’ ἀμφοτέρους τοὺς πολέμους πεσόντων πνευματικῶν τέκνων τοῦ ἀνωτάτου τῆς Ἑλλάδος Πανδιδακτηρίου, τέκνων ἡρωϊκῶν ἀγωνισταμένων καὶ θυσιασθέντων ὑπὲρ τοῦ μεγάλεον τῆς Πατρίδος». Π φοιτητικά αὐτῇ τοῦ μεγάλου Στρατηγάτου ἡμῶν Κωνσταντίνου, τὰ δύο ταῦτα μετάλλια καὶ τόδε τὸ δίπλωμα, ἀναρτηθείσονται ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Πρωτανείας πρὸς τιμὴν καὶ δόξαν τοῦ Ἑθνικοῦ καὶ τοῦ Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου ἡμῶν. Τὰ ἀντικείμενα ταῦτα ἡθνικά, βασιλικὰ καὶ πανεπιστημιακά κειμῆλια δύτα, θὰ δοιν οὐ μόνον ἕρθαν ἀνάμνησις προσφιλῶν ἀκαδημαϊκῶν πολιτῶν, ἀλλὰ καὶ κέντρα αρδεύ μίμησιν, πρὸς ἀναζωπύρωσιν τοῦ ἡθνικοῦ φρονήματος, δπερ ἐν δοθησμένῃ περιστάσει δύνη φρονηματίζει τὴν μέλλουσαν γενεάν, δυναμένην νὰ ἔγγι τὸ τῶν Σπαθιατῶν «ἄμεις δὲ γένεσμα πολλῷ κάρδιονες».

Εἶδετε, Μεγαλειότατε, τοὺς τροφίμους τοῦ ἡμετέρου ἀνωτάτου καθηδρύματος, ἀποτελοῦντας καὶ κατὰ τὴν ἀκαδημαϊκὴν ταύτην τελετὴν τὴν τιμητικὴν Υμῶν φρονησέν, φέρουντας ἐπὶ τοῦ στήθους αὐτῶν τὰ σήματα τῆς νίκης καὶ τῆς δόξης. Οὕτοι προσῆλθον σήμερον, ίνα τιμήσωσι καὶ τοὺς ουμπολεμιστὰς αὐτῶν.

Τὰ πνεύματα τῶν πεσόντων πτερυγίζουσι τὴν στιγμὴν ταῦτην ὑπερβαίνειν ἡμῶν ἐν τῇ Τεμένει τούτῳ τῶν Μονσῶν, ἐν ἦδιδάχθησιν τὸ ὑπὲρ Πατρίδος θυήσκειν. Θρηνοῦμεν βεβαίως τοὺς πεσόντας καὶ ἐκχέομεν δάκρυν, ἀλλὰ δὲν παραδιδόμενα εἰς δλοκαγμούς, διότι καὶ διὰ πίστεις καὶ διὰ φιλοσοφίας, αἱ ἐπιδιοφόροι αὐτοὶ ίδεαι, διδάσκουσιν, δι-

ή φυχή είναι άθαντος. Τὰ δὲ πνεύματα τῶν ἀποθητικότων ὑπὲρ μεγάλων ἴδεον ἀναγούφει καὶ οὐ 'Ιστορίας δι' ὅ καὶ διατηροῦνται ἐν τῷ μνήμῃ συγχρόνων τε καὶ μεταγενεστέρων. Οἱ ὑπὲρ Πατοίδος θυγατρούτες γίνονται ἀθάντοι. Η ἀνδρεία καὶ θυντήσα λάμπει. Τὸν ἐν πολέμῳ θάντον καταφρονοῦντι οἱ νομοταγεῖς στρατιῶται, μιασμένοι τοὺς τοῦ Λεωνίδου ἀθικάτους ἥρωας. Τῶν δὲ ἀνδρείων κενάντων τροφίμων τῶν Πανεπιστημίου ἡμῶν καὶ η Ἐπιστήμη χαράσσει ἐπὶ ἀναθηματικῶν στιλῶν τὰ ὄνόματα.

Ως δὲ τῶν μεγάλων μαρτύρων τῆς πίστεως τοὺς τάφοες τηροῦμεν καὶ τὴν μνήμην εὐλαβῆς γεραιόμονεν. Ιδίᾳ ἐν τοῖς ναοῖς τοῦ 'Υψιστος, οὗτοι καὶ τοὺς τάφους καὶ τὰ μνημεῖα τῶν ἥρωών τῆς Πατοίδος διατηροῦτοι καὶ στεφανοῦμεν ἐν ἀνακτόροις βασιλέων, ἐν ναοῖς Μουσῶν καὶ ἐν περιβλέπτοις τόποις καὶ πρὸς τιμὴν αὐτῶν καὶ πρὸς μίμησιν τῶν ἔργων αὐτῶν. Τούτους ἔνεκα καὶ τὰ Πανεπιστήμια ἡμῶν πάνι εὐλόγης ἀνήγειραν τὰς δύο ἀναθηματικὰς μαρμαρίνας στήλας τῶν ἐν πολέμῳ θανάτων τροφίμων αὐτῶν ἐν περιβλέπτῳ θέσει καὶ ἀκαδημαϊκαῖς ἔστιταις καὶ ἕργοις τιμῶσι τὴν μνήμην αὐτῶν. Ο Περικλῆς ἐν τῷ ἐπιτιτρῷ τῶν ἐν πολέμῳ πεσόντων λέγει «ἔμοι ἀρχοῦν μὲν ἔδοκε εἶναι ἀνδρῶν ἀγαθῶν ἔργῳ γενομένων ἔργῳ καὶ δηλοῦσθαι τὰς τιμάς».

Ἀναπτύξθε, ἐνδοῦ τῆς Πατοίδος καὶ τῶν Πανεπιστημίων ἡμῶν τέκνα, τέκνα τῆς Νίκης, ἀναπαύεσθε ἐν εἰσίνῃ, δὲν ἀπειλάντε. Ζῆτε, διότι ἔδειχθητε μεγαλόψυχοι. Ζῆτε ἐν τῇ μνήμῃ τῶν γυνέων καὶ οἰκείου Σας, μετ' εὐλόγου ἐπερηφανείας φερόντων τὸ ἔνδιξον πένθος. Ζῆτε ἐν τῇ μνήμῃ ἡμῶν τῶν διδασκάλων Σας, σεμνούμενων, διτοιούτους ἀγκαλίας καρποῖς τῇ Πατοΐδι παρέσχομεν. Ζῆτε ἐν τῇ μνήμῃ τῶν συμφοιτήτων Σας, οἵτινες ἡγεάσουσι τὴν δόξαν Σας. Η δόξα Σας εἶναι κέντρον τῶν ἐπιγεγνούμενων. Ιδοὺ τὸ ἀληθῆς ανημόσυνον Σας, καθ' ὃ ἀγήρως ή μνήμη Σας διαμένει.

Χαίρετε ιδοὺ αὐτὸς ὁ Βασιλεὺς ἡμῶν, ὁ δόηγήσας 'Υμᾶς εἰς τὰ ἔνδοξα παιδία τῶν μαχῶν, ὁ ἐλευθερώσας τὰς χώρας τοῦ 'Αλεξανδροῦ καὶ τοῦ Ηέροφου, διαφροτεφής ὢν, φέρει πρὸς 'Υμᾶς ἐκ δάφνης στέφανα καὶ κατέρχεται εἰς τὰ προτύλια πρὸ τῶν δύο στηλῶν ἵνα ίδια χειρὶ στεφανώσῃ τὰ ὄνόματα 'Υμῶν.

Χαίρετε ιδοὺ αὐτὴ η Ἱεραρχία, αὐτὴ η ἐπίσημης Ηολίτεια, αὐτοὶ οἱ ἀριστεῖς τοῦ ἔθνους ἀναγιγνώσκουσιν ἐν συγκινήσει τὰ ὄνόματα 'Υμῶν μετὰ σπουδημάτων τιμῆς καὶ συμπαθείας.

Χαίρετε ιδοὺ ὁ τῶν καθηγητῶν ἀμφιστέρων τῶν Πανεπιστημίων Σέλλογος προσέρχεται, ἵνα τιμήσῃ 'Υμᾶς τοὺς τροφίμους αὐτοῦ. Χαίρετε ιδοὺ οἱ οινογωνισταί Σας, ιδοὺ οἱ συμφοιτηταί Σας, ιδοὺ

προσέρχονται ἐν συναδελφικῷ πάνῳ καὶ ὑπερηφάνῳ φρονήματι νὰ ἐκδηλώσουσι πρὸ τῶν ἀναθηματικῶν στηλῶν. Σας τὴν ἀγάπην τογ, τὴν εὐγνωμοσύνην τογ, τὸν διαματεύμόν του διὰ τῶν στεφάνων τούτων.

ΠΑΝΗΓΥΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΕΟΡΤΗΣ 25 ΜΑΡΤΙΟΥ 1915 ΚΑΙ 1916

Μετὰ μεγαλοπρεπείας καὶ ἐπιβλητικότητος ἀναλόγου πρὸς τὸ ἐπίσημον καὶ ἔχεον τῆς ἡμέρας, ἔωρτάσιη ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθουσῇ τῶν τελετῶν ἡ ἐπέτειος τῆς Ἐθνικῆς ἡμῶν ἕοτης (1915). Κατ' αὐτὴν παρέστη ἀπαστρατική οἰκουμένη, μονογονοί, βούλευται καὶ πάντες οἱ ἔχεοντες ἐν τοῖς γράμμασι καὶ τῇ πολιτείᾳ καὶ πάντες οἱ φοιτηταί.

Πρὸν δὲ λάβῃ τὸν λόγον ὁ ταχίτεις, ἀποφέρει τῆς Συγκλήτου, διοριτής Σπ. Λάμπρος, προσεφωνήσαμεν, διὸ ἀντιπρύτανις, τὴν Α. Μ. τὸν Βασιλέα Κωνσταντίνον, ἀφεπλύνοντα διὰ τῆς ἐφηλῆς Αὐτοῦ παρουσίας τὴν Πανεπιστημιακὴν ταύτην τελετήν, ἵνα εἴπῃς: «Ἐντυχεῖς λογέζόμεθα, Μεγαλείστατε, διτε ηδοκήσατε, ἀποδεξάμενοι εὐμενῶς τὴν ἡμετέραν πρόσκλησιν, νὰ λαμπρώνητε διὰ τῆς ὑψηλῆς 'Υμῶν παρουσίας τὴν τελετὴν ταύτην, τὴν ἀγομένην ἐπὶ τῇ μεγάλῃ Ἐθνικῇ ἕοτη, τῆς 25 Μαρτίου. Η Πανεπιστημιακὴ Σύγκλητος, ή τῶν καθηγητῶν χορεία καὶ δ τῶν ἀκαδημαϊκῶν πολιτῶν ἑσμὸς ἐκφράζουσι δι' ἔμοι πολλὰς τὰς ἐπὶ τούτῳ χάριτας τῇ 'Υ. Μεγαλείστητη.

Ἐνθρόνουσον καὶ λίγεν ἐνθαρρυντικὸν ἡμῖν τοῖς περὶ τὰς ἡπιοτήμας διατρέψοντιν, διτε κατὰ τὰς τρεῖς μέχρι τοῦδε κατὰ τὸ Πανεπιστημιακὸν τοῦτο ἔτος γενομένας ἐπισήμους τελεταῖς ἐν τῇ αἰθουσῇ ταύτῃ γηθοσύνως ἀνεπεπάσαμεν τὰς πόλες αὐτῆς, ἵνα εἰσέλθῃ ἐν δόξῃ διαφροτεφής βασιλεὺς ἡμῶν Κωνσταντίνος. Ορθοδόξου 'Ελληνος ἡγεμόνος ἀπόφασις καὶ φρόνημα ἀμα ἐγένετο νὰ δρίσῃ, ὅπως δι πανηγυρισμὸς τῆς Ἐθνικῆς ἕοτης ἐν τοῖς Πανεπιστημίοις τελεοθῇ ἀμέσως μετὰ τὴν ἐπίσημον ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ ναῷ δοξολογίαν. Τοῦτο, ως φρονῶ, ζεσται ἀπὸ τοῦ νῦν θέσμιον Πανεπιστημιακόν. Τοιούτοις τρόπος δὲ Ἐπεκλιμαίστη η Ἐπιστήμη, Ορθοδόξις καὶ 'Ελληνικὴ Ηεδίας μείποτε ἰδελφωμέναι παρ' ἡμῖν συνέρχονται ἐπὶ τὸ αὐτὸν καὶ συνεργάζονται ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ 'Εθνους, διεγείρονται καὶ διαθερμαίνονται τὴν πρὸς τὴν Πατοΐδα ἀγάπην.

Καὶ ἀληθῶς, τὸ αἰσθημα τῆς Ηίστεως, τὸ πνεῦμα τῆς Ηεδίας καὶ δι πρὸς τὴν 'Ελευθερίαν ἔρως ἐγένοντο αἱ κινητήσιαι δυνάμεις τῶν μεγάλων τῆς Ἐθνικῆς ἡμῶν παλιγγενεσίας ἥρωών, δι' ὅ καὶ προηγήθησαν αὕται τῶν ἥρωϊκῶν αὐτῶν κατορθωμάτων, ὃν ἔνδοξον

οινέχειν ἐπί θερινών ἀπετέλεσεν ὁ νεότερος Ελληνισμὸς ὑπὸ τὴν πε-
φωτισμένην ἀμαρτίαν τῆς Υἱετέρας Μεγάλειότητος.

Πρὸ μικροῦ ἐν τῷ ιερῷ τεμένει τοῦ Καναγγελίσμοῦ αἵνου καὶ
δοξολογίαν ἀνεπέμφαμεν τῷ Θεῷ τῶν Πατέρων ἡμῶν, Κυρίῳ χραταιῷ
καὶ δυνατῷ ἐν πολέμοις, τῇ δεξιᾷ τοῦ ὅποιοι τὴν ἔκειθεριαν ἡμῖν
ἐκτησίμεθα καὶ ἐν ἔθνεσιν ἀδεξάσθημεν, ἀμαὶ δὲ καὶ ἐπιμνημοσίους
δείπεις καὶ εὐχὰς ἀνεπέμφαμεν ὑπὲρ τῶν πεσόντων ὑπὲρ Πίστεως καὶ
Πατρόδος ἐν τοῖς ιεροῖς ἡμῖν ἀγῶσι.

Νῦν δὲ συνέλθομεν, τὸν βειούλεαν ἡμῖν ἐν μέσῳ ἔχοντες, ἵνα ἡ
Ἐπιστήμη καὶ ἡ Πιστοδία ἀπὸ τοῦ βῆματος τούτου ἐξαγρεῖῃ ἐπι-
σήμως τε καὶ δημοσίᾳ, ὡς πρέπον τε καὶ δίκαιον, τὸν προστίκοντα
ἔπαινον τοῦ Εὐλημορφοῦ καὶ πλέξη τὸν ἀμάραντον αὐτοῦ ὀτέφανον,
διδύτι διὰ τὸν ἴδιον αὐτοῦ προσώντον καὶ γνωστιμάτων, διὰ τῆς ἐν
αὐτῷ ἀκαταμαρχήτου δενάμεως κατώθισθεν εἴτε ἐν εἰρήνῃ καὶ ἐν πο-
λέμῳ, εἴτε ἐν δόξῃ καὶ ἀφενεῖς καὶ ἀποκτήσῃ καὶ διατηρήσῃ ἀμαὶ διὰ
μέσου τῶν αἰδίνων ἐκ πάντων τῶν Ἐθνῶν τὴν προσωνυμίαν τοῦ Αἰ-
τιορρίου.

Μετὰ ταῦτα διμίησεν ὁ καθηγητὴς τῆς Πιστοδίας καὶ ποσμήτορος
τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς Σπυρίδων Αάμπρος, ὅστις μετὰ τῆς διακρι-
νόντης αὐτὸν εὐφραδείας καὶ ἐπιστημονικῆς δυνάμεως ἐπλέξε τὸ ἐγκρό-
μον τοῦ Εὐλημορφοῦ "Ἐθνους", κατορθώσαντος νῦν ἀποκτήσει καὶ δια-
τηρήσει τὸν τίτλον τοῦ Αἰτιορρίου.

Μετὰ τῆς αὐτῆς δὲ ἐπισημότερτος ἐνορτίσμης ἡ δορτή αὐτῇ καὶ
τῷ ἐπόμενον ἔτος (1916), ὅτε ὁ Καθηγητὴς τῆς Αρχαίας Εὐλημονῆς
Φιλολογίας Σίμος Μεγάρδος διὰ λόγου ἐμπνευσμένου καὶ μεστοῦ
ἔθνικῶν διανυμάτων καὶ μισθημάτων ἔζησε τὸ ἐπίσημον τῆς ἡμέρας.

ΤΕΛΕΤΗ ΑΝΑΚΗΡΥΞΕΩΣ ΕΡΙΤΙΜΩΝ ΔΙΔΑΚΤΟΡΩΝ

Τὴν 18 Μαΐου 1915 ἐγένετο οερνή καὶ ἀπίστημος τελετὴ τῆς
ἀναγορεύσεως δις ἐπιτίμων Διδακτόρων τοῦ Πανεπιστημίου ἡμῖν τῶν
κ. κ. Φρειδερίκου Κοδούν, καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Βερο-
λίνου καὶ Ἀντιόνιου "Αἰζελούπεργ, καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου
Βιέννης, εἰδικῶς προσκληθέντον, ἵνα παρέσχωτο τὴν Ιατρικὴν αὐτῶν
ἀριθμὴν διὰ τὴν θεραπείαν τοῦ Βασιλέως Κονσταντίνου. Εἰς ἔνδειξην
θερμασμοῦ μὲν διὰ τὴν ἐπιστημονικὴν αὐτῶν ξανάτητα, εὐγνωμοσύ-
νης δὲ διὰ τὴν προστυμίαν, μεß ἡς ἔσπενσιν νῦν πατέλθωσιν εἰς τὴν
Ἑλλάδα, ἀνηγορέομεν αὐτοὺς διδάκτορας ἐπιτίμων.

Εἰς τὴν τελετὴν παρέστησαν πλήν τῶν κ. κ. Καθηγητῶν τοῦ

Πανεπιστημίου ἡμῖν, πάντα τὰ μέλη τῆς Κυβερνήσεως, προεσβεταὶ
Σένιον Κρατῶν, ἐν σοὶ οἱ τῆς Γερουσίας καὶ Αντοῖνος, ἐκ μέρους δὲ
τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως, δὲ αὐλαῖον κ. Μερκάτης.

Τοὺς διακεκριμένους ξένους Καθηγητὰς προσεφωνήσαμεν ὡς
εἶδος :

«Πρὸ πέντε καὶ δέκα ἡμέρων συνήθουμεν ἐν τῇ αἰθουσῇ ταύτη
τῶν τελετῶν τοῦ Πανεπιστημίου, ὅποις ἐπιτελέσωμεν πανεπιστημιακὰ
καθήκοντα. Πρὸ τῆς ἐπιτελέσθεως δὲ τούτων, συγκεκινημένοι ἐκ τῆς
βαρείας ἀσθενείας τοῦ λατρευτοῦ ἡμῶν "Ανακτος Κονσταντίνου, εὐχὰς
πρὸ τὸν "Υψιστον ἀνεπέμφαμεν ὑπὲρ ἀποκαταστάσεως τῆς ἔγειρας
Ἄντοι.

Σήμερον συνερχόμενοι ἐπὶ τὸ αὐτὸν γηθοσύνως, ἥμνους καὶ εὐ-
χαριστίας τῷ Θεῷ τῶν Πατέρων ἡμῶν ἀναμέλπομεν, διτὶ ἐν τῇ παν-
ολίμενῃ Αἴτοι δυνάμει εἰρύσσοτο ἡμᾶς ἐκ τοῦ ἐμνικοῦ τούτου κινδύνου,
καὶ τὴν θλίψιν ἡμῶν εἰς χαρὰν ἀνεκλαλῆτον μετέτρεψε.

Καὶ ἡ χροὺς ἡμῶν αὐτῇ πεπληρωμένη ἦτι, διότι ἡ τοῦ Ἀσκλη-
πιοῦ πεγάδη καὶ φιλένθρωπος ἐπιτελήμη, πληροῦσα τὸ ἀλάθητον δόγμα,
καθ' ὁ Θεοῦ μὲν τὸ διδόναι, λανθιστού δὲ τὸ λαμβάνειν καὶ συνερ-
γεῖν, τὴν ἑαυτῆς προσγείδοι ἐπέθετο ἐπὶ τῆς ἀναρρώσεως τοῦ Σεπτοῦ
ἡμῶν "Ανακτος.

Καὶ τὴν ἐπιβεβαίωσιν ταύτην τῆς Εὐλημονῆς Επιστήμης προσ-
έχουνται νῦν προφίλογκάσσωσι διότι ἔξοχοι καὶ σοφοὶ τῆς Ιατρικῆς ἐπι-
στήμης ἰεροφάνται, παγκοσμίου ἀπολαύοντες φήμης, οἱ ἔριμοι κ. κ.
Φρειδερίκος Κοδούν τακτικὸς καθηγητὴς τοῦ ἐν Βερολίνῳ Πανεπιστη-
μίου καὶ Ἀντιόνιος "Αἰζελούπεργ, τακτικὸς καθηγητὴς τοῦ ἐν Βιέννῃ
Πανεπιστημίου.

Πρὸς τούτους δὲ δύναμοτος τῶν καθηγητῶν ἀνεφοτέρεσσι τῶν Πα-
νεπιστημίων τοῦ τοῦ Εθνικοῦ καὶ τοῦ Καποδιστριακοῦ, ἀπευθύνο ἐγ-
κάρδιον τὸ ὃς εἰς παρέστητε εἰς τὴν φίλην Ἑλλάδα, τὸ κλεινὸν ἀστυν,
τὴν πόλιν τῶν φωτῶν, ἵνα προσφέρωσι τὰ ἔποιμνα φῶτα παρὸ τὴν
ακίνην τοῦ Μεγάλου Ἀθενεοῦς ἡμῶν.

Ἐν τῇ ἐπισήμῳ δὲ ταύτῃ στιγμῇ ἐκδηλώθησεν τὸν τε θαυμασμὸν
καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην ἡμῶν ποὺς τοὺς δέο τούτους ἀνδρας. Τὸν
θαυμασμὸν μὲν διὰ τὸ παγκόσμιον ἐπιστημονικὸν κῦρος, ὅπερ προσ-
εκτήσαντο ἐν τῇ ἐνδελεχεῖ ἐξπροστήσει τῆς θείας τοῦ Ἀσκληπιοῦ ἐπι-
στήμης, τὴν εὐγνωμοσύνην δέ, διότι ἀμαὶ τῇ λόρμῃ τῆς ἀπευθύνθεσης
πρὸς αὐτοὺς προσκλήσεως, καταλιπόντες ἥμιστα ποὺς τὴν πατρίδα αὐ-
τῶν καθήκοντα, ἐν σπουδῇ ἥμαντο τῆς εἰς Ἀθήνας ὅδον, ἵνα τὴν πο-
λύτιμον αὐτῶν ἐπιστημονικὴν συνδρομὴν παράσχωσιν εἰς τὴν ἡμετέραν

πατρίδα, καθ' ίξε, διατρέχοντης κρίσιμων περιόδου τοῦ Έθνικοῦ αντίτης βίου, ήπειρηστε νὰ ἐπισκήψῃ ή μεγίστη τῶν συμφροδῶν ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ πάσχοντος Σεπτοῦ "Ανακτος" καὶ ἐνδόξου Στρατηλάτου Κονσταντίνου.

Αιά τε λοιπὸν τὸ πρόθυμον ὑμῶν, κ. κ. Κράσις καὶ "Αἰξελούπεργ", εἰς τὴν ἀποτροπὴν τοῦ ἀπειλήσαντος τὴν Εὐλητικήν παιδιὰ κινδύνου καὶ διὰ τὴν ὑπέροχον ὑμῖν ἐν τῇ παγκοσμίᾳ ἐπιστήμῃ θέσιν, τὸ Έθνικὸν Πανεπιστήμιον ὑποχρέωσιν αὐτοῦ ὑπέλαβε νὰ ἐκδηλώσῃ καὶ ἐναργέστερον τὴν πρὸς Υμᾶς βαθείαν αὐτοῦ ἐκτίμησιν καὶ εὐγνωμοσύνην, ἀπονέμον "Υμῖν τὴν πρωτινωμάτιν τοῦ Έπιτίμου Λιδάκτορος τῆς τῶν Ιατρῶν Σχολῆς, ής τὸν Κοσμήτορα παρακαλῶ νὰ ἐπιτελέσῃ τὰ εἰς τοῦτο προσήκοντα καὶ νενομισμένα.

Η ΑΠΟΝΟΜΗ ΤΩΝ ΤΙΤΛΩΝ

Κατόπιν τῶν γενικῶν ξωτηρῶν ἐπενφημισμῶν τῶν παρισταμένων, δὲ κοσμήτῳ τῆς Ιατρικῆς Σχολῆς Κ. Λούδος ἀνεκοίνωσεν εἰς τοὺς κ. κ. Κράσις καὶ "Αἰξελούπεργ" τὴν ἀπονομὴν τοῦ τίτλου τοῦ Έπιτίμου Λιδάκτορος διὰ τῶν ἔξης:

Ἄξιότατοι κύριοι Συνάδελφοι,

"Π. Ιατρικὴ Σχολὴ τοῦ Έθνικοῦ Πανεπιστημίου λαμβάνει εὐτυχίę, διὰ ή διατροφὴν Υμῶν ἐν Αθήναις παρέχει εἰς αὐτὴν τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐκφράσῃ Υμῖν τὰ αἰσθήματα συναδελφότητος καὶ μεγάλης ἐκτιμήσεως. Τιμὴν δὲ καὶ χαρὰν αὐτῆς ἐπολαμβάνει, διὰ δύναται ἐν τῇ αἰθουσῇ ταύτῃ παρὰ τοὺς πρόποδας τῆς Ἀκροπόλεως νὰ θλίψῃ τὴν χεῖρα ἐπιφανῶν συναδελφῶν, ὡς τὸ ἐπιστημονικὸν ἔργον ἀπὸ μακροῦ ἥδη καὶ γνωστὸν καὶ μανιαστὸν ἦμῶν εἶναι.

Πρὸς τούτοις δὲ δύος θεωροῦμεν καὶ καθῆκον ἡμῶν εὐάρεστον, ὃς διεμητρεῖς τοῦ πανεπιληπτικοῦ αἰσθήματος, νὰ ἐκφράσουμεν "Υμῖν εὐγνωμοσύνην διὰ τὴν προθυμίαν μεδ' ής ἐσπεῖσατε τοσοῦτον πακρόθεν παρὰ τὴν κλίνην τοῦ Σεπτοῦ ἡμῶν Ἀσθενοῦς, τοῦ ὑπὸ σέμπτυντος τοῦ Εὐλητικοῦ λαοῦ ιατρευομένου Βασιλέως Κονσταντίνου, ἵνα συνεπιληφθῆτε τῆς διασώσεως Λύτου, ὑποστηγέζοντες καὶ καθοδηγοῦντες τὰς ἡμετέρας ἀφολαθείας διὰ τοῦ ἐμοτιμονικοῦ Υμῶν κύρους.

Διὰ ταῦτα ἔγω, δὲ Κοσμήτορος τῆς Ιατρικῆς Σχολῆς, γαίων ἀνακοινῶτε "Υμῖν, διὰ αὗτη συμφώνης πρὸς τὰ δικαίηματα ἡμῶν θέσμα, τὰ παρέχοντα εἰς αὐτὴν τὸ δικαίωμα τῆς ἀπονομῆς τίτλου Έπι-

τίμου Διδάκτορος εἰς ἐπιστήμονας ἐπιφανεῖς, παρασχόντας ἔξαιρέτους ἐπιηρεσίας εἰς τὸ Έθνικὸν "Εθνος, Ἐγγνω, ὅπως πρὸς ταῖς εὐχαῖς ὑπὲρ εὐτυχοῦς ἐπανόδου εἰς τὴν πάτριον Υμῶν γῆν ἀπονείμῃ τὸ δίπλωμα τοῦτο, προσαγορεύοντα "Υμᾶς Έπιτίμους Διδάκτορας τῆς Ιατρικῆς Σχολῆς τοῦ Έθνικοῦ Πανεπιστημίου».

Ἐνθὺς ἀμέσως, ὑπὸ τὰ ἐκδήλως θερμὰ συγχαρητήρια πάντων, προσεφέρθησαν εἰς τοὺς ἔνοντας ἐπιστήμονας οἱ τίτλοι.

"Ἔχει δὲ ή ἀναγόρευσις αὐτῶν οὕτω:

Πρὸς τὸν κ. κ. Φρειδερίκον Κράσις, τακτικὸν καθηγητὴν τοῦ ἐν Βερολίνῳ Πανεπιστημίου καὶ

"Αντόνιον "Αἰξελούπεργ", τακτικὸν καθηγητὴν τοῦ ἐν Βιέννῃ Πανεπιστημίου.

"Εγώ, Κονσταντίνος Λούδος, τακτικὸς καθηγητὴς τῆς Μακεντικῆς Κλινικῆς, νῦν δὲ τῆς τῶν Ιατρῶν Σχολῆς Κοσμήτορος, χορώμενος τῇ δυνάμει, ἦν παρὰ τῶν "Ακαδημαϊκῶν Νόμων καὶ τῆς Σχολῆς ἔχοντας ἀποφάσει αὐτῆς ὄμοιούμερο ἀνταγορεύων ἐπιτίμους διδάκτορος τῆς Ιατρικῆς Σχολῆς τοῦ Έθνικοῦ Πανεπιστημίου τοὺς Φρειδερίκον Κράσις, τακτικὸν καθηγητὴν τοῦ ἐν Βερολίνῳ Πανεπιστημίου καὶ Αντόνιον "Αἰξελούπεργ", τακτικὸν καθηγητὴν τοῦ ἐν Βιέννῃ Πανεπιστημίου.

Ο Κοσμήτορας

Κ. ΔΟΥΡΩΣ

ΑΙ ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΑΙ ΤΩΝ ΞΕΝΩΝ ΙΑΤΡΩΝ

"Ο κ. Κράσις, συγκεκινημένος, ἐξέφρασε θερμάς τὰς εὐχαριστίας ἐπὶ τῇ τιμῇ εἰπὼν τὰ ἔξης:

«Καθῆκον ἔφερεν ἡμᾶς, τὸν ουνιάδελφόν μου ἐκ Βιέννης καὶ ἡμέα, ἐνταῦθα πρὸς σεμιμετοχὴν εἰς τὴν θεραπείαν τῆς Α. Μεγαλειότητος τοῦ Βισιλέως.

"Ασμενος ἐπήκοντα εἰς τὴν πρόσωκησιν ταύτην, διότι ἐπρόκειτο περὶ τῆς πολυτίμου ὑγείας τοῦ ἡγεμόνος εὐγενοῦς ἔθνους, μεδ' οὐ Οὗτος μοιράζεται καὶ χαράν καὶ λύπην. Παρεκτός δὲ δύος τούτοις ὁφρείλον ή ιατρικὴ ἡμῶν σκέψις καὶ τὸ αἰσθήμα νὰ σιγκινηθῶσι βιθέως ἐξ ιατρικῆς περιπτώσεως, ἀναφερομένης εἰς τὴν γῆν τῆς Ελλάδος, τὴν γῆν, ἐντὸς δὲ πατήρ τῆς θεραπευτικῆς καθύσισε τὴν δδόν, ἥτις καὶ σήμερον ἔτι δῆμηται τὰ βίματα ἡμῶν. Καὶ ἐν τῷ παρόντι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι ἐκ τοῦ ἰπποκρατισμοῦ τῆς θεννάσου ταύτης πηγῆς, θὰ ἀντλῶμεν τὴν κρατίστην βοήθειαν πρὸς ἐπίλυσιν τοῦ ἀρχιτίου προ-

βλήματος, τοῦ κριτικοῦντος ήμας μεταξὺ ιατρικῆς ἐπιστήμης καὶ θεραπευτικῆς τέχνης.

‘Η τιμὴ, ἡν̄ ἀπονέμετε πρὸς ἡμᾶς, συμπίπτει πρὸς ἐποχήν, καθ’ ἥν
ἡ καρδία ἡμῶν ουνέχεται διὰ τῆς δεινῆς κοίσεως, ἡν̄ ἡ πατοῖς ἡμῶν
διέρχεται. “Ο τι δὲ” ἐπράξαμεν πρὸς ἀπόκτησιν τῆς τιμῆς ταύτης, ἐπε-
νικάται ὑπὸ τῆς εὐγνώμονος χαρᾶς, μεθ’ ἡς ἀποδεχόμεθα πάντην.

Ἐλέ τὴν εὐγνωμοσύνην ταύτην ἀντιποικίνεται ἡ εὐχὴ μου, ὅπως
αἱ Ἀθήναι, ἡ πόλις, πρὸς ἥν ἔτι καὶ νῦν προσαφορνίζεται ἡ ὑπὸ τοῦ
χρόνου καὶ τὸν καταστροφῶν ἀπόρσβλητος μεγαλοπρέπεια καὶ εὐγνωμο-
νία τῆς Ἀκροπόλεως, καὶ ἡτίς εἰς ἔκαστον ἐξ ἡμῶν ἀναπόλει τὴν
ἀφίσαστον αὐτῆς ἀκατίην, αἱ Ἀθήναι, οὐρὶς ἀς ἀπλοῦνται πάντοτε αἱ
ἀνεξάντλητοι ἔκειναι ἀκτίνες τοῦ ἡλίου, αἰτινες ἀπετέλεσάν ποτε τὴν
πιγήν τῆς ἴσχυος τοῦ πνεύματος καὶ τῆς καρδίας συμπάσης τῆς ἀν-
θρωπότητος, αἱ Ἀθήναι εὖθε νὰ καταστῶτι καὶ αὖθις καὶ νὰ μεί-
νοσιν ἔσαιεν κέντρον παγκόσμιον παντὸς ἰδεώδους διανοητικοῦ, ἡθικοῦ
καὶ καλλιτεχνικοῦ, ἀλλ’ ἔτι καὶ πολιτικῆς προσαγωγῆς ἐν πανεύματι τῆς
ἀρχαίας Ἑλληνικῆς ἀρμονίας.

Εἰδικῶς δὲ τὸ Πανεπιστήμιον ‘Υμῶν, οὗτονος καὶ ἡμῶν ἀπὸ
τοῦδε εἶμενα ὑπερήφανοι διδάκτορες, ἔστω ἔσαιε λαμπρὸν ὑπόδειγμα
τοῦ κλασσικισμοῦ ἔκεινου, εἰς ὃν ἡμεῖς, οἱ Γερμανοί, ὀφεύλομεν τὴν
ἐφίστην παρόρθιην πρὸς ἀπόκτησιν τῶν ὅσων μέχρι τοῦδε ἐπε-
τύχομεν».

Μετὰ ταῦτα ὀμάλησεν ὡς ἔξις ὁ Ἐπερός τῶν διαπρεπῶν ἔνον
ἐπιστημόνων κ. ‘Αἰξελσμπεργκ:

«Ἐπιτρέψατέ μοι, ὅπως ἐκφράσω τὴν ἐγκάρδιον εὐγνωμοσύνην
μου ἐπὶ τῷ ἐκτάκτῳ τιμῇ, ἡτίς μοι προσεπούσθη διὰ τῆς ἀπονομῆς
τοῦ τίτλου Ἐπιτίμου διδάκτορος τῆς Ἱατρικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπι-
στημάτου Ἀθηνῶν. Ἡ ἐπίτιμος διδακτορία εἶναι ἡ ἀνίστη καὶ ἡ
ἀρίστη τῶν τιμῶν διὰ τὸν ἀκαδημαϊκὸν διδάσκαλον. Λιττῶς δὲ λαμ-
πρά, ὅταν ἀπονέμεται ἐπὸ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

Ἐν τῇ ἐμῇ πατοῖδι ὀφέλει πᾶς ὅστις ἀξιοῖ νὰ ὀνομάζηται πε-
παιδευμένος νὰ ἐκμάσῃ τὴν δρασίαν, καίτοι ἀληθῆς δύσκολον, Ἑλλη-
νικὴν γλῶσσαν, διότι δι’ αὐτῆς θὰ δυνηθῇ νὰ συνδεθῇ μετὰ τῆς ἴστο-
ρίας καὶ τοῦ πνεύματος τῆς ακαδημικῆς ἀρχαιότητος καὶ μηνῆς εἰς τὸν
πολιτισμόν, τὴν καλλιτεχνίαν καὶ τὴν ἐπιστήμην. Ηδην βῆμα ἐν τῷ
χώρᾳ ταύτῃ ὀνακαλεῖ εἰς τὸ μέγα παρελθόν τῶν Ἑλλήνων εἰδικῶς
δὲ πρὸ τῶν δημάτων τοῦ ἱστοροῦ ὀναπαριστῷ τὸ πνεῦμα τοῦ Ἱππο-
κράτους.

‘Η νεωτέρα Ἑλλὰς ἔνεργεσεν ὡς ὑπόδειγμα τὰς ἀρετὰς τῶν ἀρ-
χαίων προγόνων. Τὴν ἀνδρείαν καὶ τὸν πατοιωτισμὸν τῶν Ἑλλήνων

ἀπέδειξεν οἱ τελευταῖοι πόλεμοι, οἱ διεξαχθέντες ὑπὸ τὴν ἔνδοξον ἀρ-
χηγίαν τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου. Τὴν δὲ ἀγάπην καὶ τὴν ἀφο-
σίωσιν πρὸς τὸν Βασιλέα διετρέμωσαν αἱ ἡμέραι αὗται, περὶ ὃν ἐλ-
πέζουμεν ὅτι παρῆλθον ἀνεπιστεκτεῖ.

Τῇ ἐπιστήμῃ καλλιεργεῖται ἐνδελεχῆς παρὸ ‘Υμῖν. ‘Ἀναμνησθή-
μεν δὲτι ἐνταῦθα, ἐν Ἀθήναις, ταῦτοχρόνως καὶ ἀσχέτως πρὸς τὴν ἐν
Ἀμερικῇ γενομένην ἐργασίαν, ἀνεκαλύφθη καὶ ἐφημιόσθη ἐκπικῆς
ἢ γενικῆς νάρκωσις. Ὁποία εὐεργεσία παρεσχέθη εἰς τὴν ἀνθρωπό-
τητα διὰ τῆς γενικῆς ναρκώσεως δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ λεχθῇ. Η γε-
νικὴ νάρκωσις, ἐν ουδνασμῷ μετὰ τῆς ἕπου τοῦ Λίστερ, Πασινέρ καὶ
Κώχ θεμελιωθείσης ἀντισηπτικῆς καὶ ἀσηπτικῆς θεραπείας τῶν τραυ-
μάτων, ἀπετέλεσε τὴν μεγίστην πρόοδον τῆς καθ’ ἡμᾶς χειρουργικῆς.
Ηόσον ἐνοποιῆσε ἐπηρεασθῆτη διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς νιοκάρωσης καὶ
τῆς νεωτέρας θεραπευτικῆς τῶν τραυμάτων ἡ τύχη τῶν θυμάτων τοῦ
πολέμου.

Εἶναι μία παρηγορία κατὰ τὴν ὀνείρην ταῦτην ἐποχήν, καθ’ ἥν
τὰ πεπολιτισμένα ἐμνημόνωται ἐναντίον ἀλλήλων, δὲτι δὲτι ἐπιστήμη
καὶ ὡς πρώτη τοιαύτη λαμβάνεται ὑπὸ δηρὶν ἡ ιατρική, μένει καὶ θὰ
μένῃ διεθνῆς καταβάλλουσα τὴν ἑαυτῆς προσωπάθειαν πρὸς πράγματιν
τῶν δεινῶν, δσα παράγει δὲ πόλεμος.

Γνωρίζομεν ποιὺς ἑνδόμυχος σχέσις ὑπάρχει μεταξὺ ἀφ’ ἐνὸς
τῆς Ἑλληνικῆς Ἱατρικῆς καὶ ἀφ’ ἐτέρου Γερμανίας καὶ Λιστρίας.
Τὴν ἀνθησιν τῆς ἐμετέρης Ἱατρικῆς μαρτυρεῖ καὶ ἐν μόνον βλέμμα
εἰς τὸ Πανεπιστήμιον ‘Υμῶν, εἰς τὸ διδακτήριον καὶ τὰ Νοσοκομεῖα
‘Υμῶν καὶ ἔτι μᾶλλον εἰς τὰς ἐπιτυχίας ‘Υμῶν. Εἰς τὸν Βασιλέα ‘Υμῶν,
ὅν εἴθε νὰ διατηρήσῃτε δως ἡγεμόνα ἐπὶ μήκιστον χρόνον, ἐπιδει-
κεύσοτε πάσαν παροχήν τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς ἀγάπης.

Τερματίζω τὸν λόγον διὰ τῆς εὐχῆς:

Εἴθε δὲ τὸν Βασιλέας ‘Υμῶν νὰ ἀποτίσῃ τοζέος τὴν πλήρη ἔγείν
Ἄντοι.

Vivat, crescat, potest. Universitas Athenaeas Πανεπιστημίῳ
καὶ Ἱατρικῇ Σχολῇ εἴχομαι πρόοδον καὶ ἀνάπτυξιν. Χαίρων.

ΜΝΗΜΟΣΥΝΑ ΙΑΡΥΤΩΝ, ΕΥΓΡΕΤΩΝ ΚΑΙ ΚΛΘΗΓΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

Ἐτελέσθησαν τὰ κατὰ πανεπιστημιακὰ δέσμαια νενομισμένα μνη-
μόσια μετὰ τῆς ουνίθμους σεμνοπρεπείας. Οὕτω κατὰ τὴν διορήγυ-
μην Τοιμὴν Τεραρχῶν, τῶν Προστατῶν ἀγίων τοῦ Πανεπιστημίου
ἡμῶν, ἐτελέσθη τῷ 30 Ιανουαρίου 1915 μνημόσιον ἐν τῷ Ι. Ναῷ
τῆς Μητροπόλεως, καθ’ ὃ φρίκησεν δὲ καθηγητὴς ο. Χρυσόστομος Πα-

παδόπουλος και κατά τὴν 4 Φεβρ. 1915 ἐγένετο τὸ μνημόσυνον τοῦ Πατρικοῦ Λαού πολλῆς καὶ Ἱ. Καποδιστρίου, διε τὸν λόγον ἔλαβεν ἐντολῇ τῆς Συγκλήτου, ὃ καθηγητὴς Γ. Σωτηριάδης.

Ψεαύτως ἐτελέσθησαν τὰ ἑτήσια μνημόσυνα τοῦ ἀειμνήστου εἰσαγέτου Ἀνδρέου Συγγραφοῦ ἐν τῷ ναΐσκῳ τοῦ Νοσοκομείου Συγγραφοῦ κατὰ τὴν 30 Νοεμβρίου, καθὼς καὶ τὸ τοῦ Θεοδώρου καὶ Ἐλένης Ἀρεταίου ἐν τῷ ναΐδοφῳ τῷ φειδωνύμῳ Νοσοκομείου.

Εἰσηγήσει ἡμῶν καὶ ἐπινεύσει τῆς Συγκλήτου ἀλεφασίσθη ὥπως ἀπὸ τοῦ 1916 καὶ ἕξῆς οἱ εἰς τὰ μνημόσυνα τῶν ἴδιων, εὐεργετῶν καὶ καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου λόγοι ἐκφωνοῦνται ἐν τῷ αἰδούσῃ τῶν τελετῶν μετὰ τὴν ἐν τῷ Ναῷ ἵεροτελεστίαν. Οὕτω, τῇ 30 Ιανουαρίου 1916, ἀγομένης τῆς ἱερᾶς τῶν Τριῶν Τεραρχῶν, ἐτελέσθη μνημόσυνον τῶν κεκοιμημένων εὐεργετῶν καὶ καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ τῆς Μητροπόλεως, μεσ' ὅ εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν τῶν τελετῶν τοῦ Πανεπιστημίου ὃ καθηγητὴς τῆς Νομικῆς Σχολῆς Ἀντ. Μομφερράτος, διοικητὲς ἐπὸ τῆς Συγκλήτου, εἰπεῖ τὸν προσήκοντα τῇ ἱερᾷ λόγον.

Ο Πρύτανις εἰσηγούμενος καὶ δίδων τὸν λόγον τῷ δημόσιῳ εἶπε τὰ ἔξι:

«Μετὰ τὸ δούλιον ἡμαρτὶ καὶ τὴν ἐπάνοδον τῶν Ἑλληνῶν Μονσῶν εἰς τὸ πάτριον ἔδαφος καὶ τὴν ἐγκαθίδυσιν αὐτῶν ἐν Ιδίῳ ἀνταξιῷ αὐταῖς τιμένει ἡ τε Πολιτεία καὶ ἡ Ἐπιστήμη ἀνεκήρυξαν καὶ καθώρισαν προστάτας αὐτοῦ τε καὶ τῆς Ἑλληνικῆς καθόλου παιδείας τούς τρεῖς μεγάλους φωστήρας τῇ: τρισηκοσὶ θρόνοτος, ὅπε γνησίους ἀντιπροσώπους τοῦ χριστιανικοῦ Ἑλληνισμοῦ γενομένους, ἀφράκτους τὴν τε θύραθεν καὶ τὴν ἔσω σοφίαν σιναιωμολογήσαντας, καὶ τῶν διποίων τὸν βίον, τὴν παιδείαν καὶ τὰς πράξεις ὅφειλεν νὰ μιμῆται ἡ σπουδάζουσα νεότης. Λιὰ τοῦτο σήμερον τὴν ποώλιν ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ ναῷ σπενδόμενοι τῶν γραμμάτων ἔραστοι καὶ ἐν ὕμνοις προσήνεγκαν τὰ λιβανωτὰ τῆς μνήμης καὶ τῆς τιμῆς εἰς τὸν μεγάλους τούτους Ἑλληνικὲς Πατέρους καὶ διδασκάλους ἡμῶν. Ως δὲ οὗτοι ἀληθῶς φῆσ; τοῦ χριστιανικοῦ καθόλου κύρου ἐγένοντο διὰ τῶν σοφῶν σιναιωμάτων καὶ τῶν θαυμαστῶν ἀγώνων καὶ ἔργων, οὗτοι καὶ οἱ ἰδούται, οἱ εἰεργεῖται καὶ οἱ καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου φῶς τοῦ Ἑλληνικοῦ κόσμου λογίζονται, διότι οἱ μὲν τὴν ὄλην, οἱ δὲ τὸ πνεῦμα δομιτῶνται καὶ τελεσφόρως ἐξέχειν ἐπὶ τὸ γεννάτον τοῦτο τῆς παιδείας καθίδριμα, γενέμενον φάρος τηλαιρῆς ὅλου τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Διὰ τοῦτο, φόρον εὐγνωμοσύνης ἀποτίοντες, ἐτελέσαμεν σήμερον ἐν τῷ ναῷ τὸ ἑτήσιον μνημόσυνον τοῦτον ὡς εὐεργετῶν καὶ διδασκάλων ἡμῶν, ὡς ἡρόων τοῦ πνεύματος καὶ γενναίων τῆς Ἐπιστήμης χορηγῶν.

Ἄλλὰ δὲν ἥρκει μόνον τὸ καθῆκον τοῦτο. Ἐπεβάλλετο καὶ ἐν αὐτῷ τῷ ἀνωτάτῳ τῶν Μονσῶν τεμένει, ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ νὰ πανηγυρισθῇ ἡ τελετὴ αὐτῆς τῶν ἡμετέρων Πανεπιστημίων διότι καὶ αὐτήν τὰ πνεύματα τῶν θείων ἡμῶν Πολιούχων μετὰ τῶν πνευμάτων τῶν εἰνεργετῶν καὶ Καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου, διὸ αἱ προτοριαὶ καὶ αἱ εἰλότες περιβάλλονται ἡμᾶς, ἀνωθεν ἐφορδοῦται τοὺς ἁντῶν ἐπιγόνους καὶ διαδόχους καὶ παροτρύνονται αὐτοῖς πρὸς αἰσιώτερον μέλλον, πρὸς ἀπιμελεστέραν ἐπιτήδευσιν τῶν ἐπιτηδευμάτων αὐτῶν. Ναί, ἐπεβάλλετο σήμερον νὰ ἀκονστῆ ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ μετὰ τοὺς ὕμνους τῆς Ἐπικλητίας καὶ ἡ φωνὴ τῆς Ἐπιστήμης, γεραιότερα τοὺς Ηπείρους ἔκείνης, τοὺς Πολιούχους ταύτης.

Απὸ τοιούτων ίδεων δοκιμένη ἡ Πανεπιστημιακὴ Σύγκλητος, διοικώντως ἀγέθετο τὴν ἐκφώνησιν τῶν προσήκοντος τῇ τελετῇ ταύτῃ ἔργου τῷ τεκτικῷ καθηγητῇ τῆς Νομικῆς Σχολῆς Ἀντωνίῳ Μομφερράτῳ.

Φρονοῦντες διὰ δὲν ἥρκει νὰ περιφορισθῶμεν εἰς τὸ ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ τελερέμενον ἑτησίου μνημόσυνον τῶν ἴδιων τοῦ Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου ἡμῶν, Ἰωάννου Λαούπλη καὶ Ἰωάννου Καποδιστρίου, ἀλλ' διὰ ἐπεβάλλετο νὰ προσέλθωμεν εὐλαβῆς, τρόφιμοι ἡμεῖς τοῦ Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου, - ὑπὸ τὴν στέγην τοῦ Τεμένους τῶν Μονσῶν, τὸ ὅποιον ἥγειρεν ὁ πρὸς τὰς Ἐπιστήμας ἔργος τῶν δύο αὐτῶν ἀειμνήστων ἀνδρῶν, - ἵνα ἀποτίσωμεν αὐτοῖς τὸν προσήκοντα φόρον εὐγνωμοσύνης, ἀλεφασίσθωμεν, διοικώντῳ τῆς Συγκλήτου γνηματι, νὰ τελέσωμεν μνημόσυνον καὶ ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν τελετῶν τοῦ Πανεπιστημίου.

Κατὰ τὴν τελετὴν ταύτην, γενομένην τῇ 4 Φεβρουαρίου κατάπιν εἰσηγήσεως ἡμῶν, τὸν λόγον ἔλαβε, ταχθεὶς παρὰ τῆς Συγκλήτου, ὃ καθηγητὴς τῆς Νομικῆς Σχολῆς Α. Ἀνδρεάδης, ὁ δποίος διὰ λόγου ἐπιστημονικοῦ καὶ ἐπανευσμένον, διμήτησε περὶ τοῦ Λαούπλη καὶ Καποδιστρίου, καὶ ἴδιᾳ περὶ τῆς δημοσιονομικῆς πολιτικῆς τοῦ δευτέρου διε Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος.

Αἰδοντες τὸν λόγον εἰς τὸν ἀγορητὴν Α. Ἀνδρεάδην, εἶπομεν τὰ ἔξι:

Ἐν ταῖς δέκτοις τῆς νεοτέρας Ἰστορίας τοῦ Γένους ἡμῶν καὶ τῷ χρονικῷ τοῦ ἀνωτάτου ἡμῶν Πανδιδυκητού, τὰ ἐτη 1809 καὶ 1849 (Αἱ Φεβρουαρίοι) ἔστουται ἀξιαὶ εὐγνωμονος αὐτῆς καὶ ἴδιας προσωρῆς καὶ μείτετης. Λιότι καὶ ἐξτίνο μὲν ἐδόθη εἰς ἀπέργον προσωπικότητην ἐπίσοδοις ἐνώπιον φίλων, διὰ μπισσαν αὐτοῦ τὴν περιουσίαν θὰ ἀφιερώσῃ ὑπὲρ τῆς ἀνωτάτης ἐκπαθεύσεως τοῦ Ἑλλήνων ἐν καθηδράματι φέροντι τὸ διοικητικόν μεγάλον φίλον του, ὑπόσχεσις τηρηθεῖσα ἀμείσιοτος καὶ στερεψά ἐπὶ 40 δια τὴν κατὰ τὴν

παίαν πρὸς τῆς ἐκπληρώσεως αὐτῆς εἰςοσαστίαν, διε οὐέλιπτε τὸν βίον δ πρὸς ὃν ἔδόθη αὐτῇ. Κατὰ τοῦτο δὲ ὑπεργάφη διαιθήκι, ὥλως πρωτότυπος διά τε τὸν χρόνον, καὶ δὲ τὸν τονετάχθη, καὶ τὴν ίδιαν διατύπωσιν καὶ τὸν ἀθνακὸν σκοπὸν καὶ τὴν ἐν αὐτῇ πεγάλην καὶ ὑψηλὴν ίδεαν, ἡς ἄλλος μὲν ὁ πατήρ, ἔτερος δὲ ὁ τιμήτη σάρκα καὶ δοῖς.

Ἄλλα καὶ τὴν ίδεαν καὶ τὴν ἐνσάρκωσιν αὐτῆς ἐνέπνευσεν, ἐσχεδίασε καὶ ἐποιημάτωσε μία καὶ ἡ αὐτὴ ὁρογή, μία καὶ ἡ αὐτὴ δύναμις, ἡ ἀγάπη πρὸς τὴν Πατρίδα, ὁ ἔρως πρὸς τὴν Ηματίαν, ἡ ἀναστασίας καὶ ἡ εὑαλεία τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Ο ψυχὸς τῆς δουκείας τοῦ Ἐθνοῦς ἡμῶν ὅμοι, ὁ φυγαδεῖσας τοσαῦτα τέκνα ἐκ τοῦ πατρὸς ἡμῶν ἔδυστοις, ἡγαγι, καὶ εἰς τὴν πρωτεύονταν τῆς Ερωτικῆς Λύτοροπατοφίας δέος τῆς Πατρίδος ἡμῶν τέκνα, ὃν τὸ μὲν ἐν εἰδε τὸ φῶς ἐν τῇ τῶν Φαιώκων ιστορικῇ νέσφ, τὸ δὲ ἔτερον ἐν τῇ ἀπέναντι αὐτῆς δρεινῇ μέν, ἄλλη πλουσίῃ εἰς μεγαθύμους ἀνδρας Ἄπειρος.

Αἱ δύο αὗται πεγάλαι φυσιογνωμία, ἀφθεῖσαι εἰς ἔρος καὶ κοάτος ὃς δύνες ὑφικόδοντο, ἡ μὲν τοῦ πνεύματος, ἡ δὲ τοῦ πλούτου, σημπλεγχθεῖσαι καὶ συνδεθεῖσαι στενῷς διὰ τοῦ θεραπευτοῦ δεσμοῦ τῆς πρὸς τὴν Πατρίδα ἀγάπης καὶ τοῦ δόκου, ὅπως μεταχειρισθῶσι πᾶν μέσον πρὸς διάδοσιν τῆς δημοσίας παιδεύσεως ἐν Ἑλλάδι, ἀπειξέσαν ἐν ὅλον χραταὶ πανόρμηλον καὶ εὐσιδόφυλλον δένδρον, ἐξ οὐ κατελένθη ἀπαν τὸ ἀπατούμενον ὄλικὸν πρὸς οντέκεσιν τῆς νέας ταύτης πανεπιστημιακῆς αἰθιοποῦ, ὥρ' ἡντι στεγάζονται καὶ θεραπεύονται αἱ τῆς Θεολογίας τῆς Φιλοσοφίας καὶ Νομικῆς Ἐπιστήμαι.

Καὶ ἀδόκητη εἰς αὐτὴν τὸ δύναμι τοῦ τὴν ίδεαν συκλαβόντος, τοῦ μουσικαριοῦς καὶ ἐπιστήμονος, τοῦ προέδρου τῆς «Ἐταιρείας τῶν Φιλομούσων» τῆς συστάσης ἐν τῇ Ἐστεροίᾳ τῷ 1813.

Η δύναμις τῆς δύλης ἐποχωρεῖ εἰς τὴν ἀξίαν καὶ τὸ μεγαλεῖον τοῦ πνεύματος. Τὸ ἰρδαρὸν τῆς θύλης, σεριβαλλόμενον ὑπὸ τῆς ίδεας, καθιστάται ἀθέλετον.

ΑΠΟΒΙΩΣΕΙΣ

Γ. Μεστριώτης. Δεινὸν πλῆγμα ἔπληξε τὸ Πανεπιστήμιον διὰ τοῦ μανάτου τοῦ αεροστοῦ Καθηγητοῦ τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων Γεωργίου Μιστριώτου (10 Ιουνίου 1916).

Ἄμα τῷ ἀγγέλματι τοῦ μανάτος αὐτοῦ, αροσαλήστει τοῦ Ηρούνεως, συνήλθεν αὐθιμερὸν εἰς ἔκτακτον συνεδρίασιν τοῦ Σύγκλιτος καὶ ἐξέδιπλε φήμεσμα.

Ο Πρότινος κατά τὴν ὥστα τῆς κηδείας, καταθέτον τὸν στέφανον τοῦ Πανεπιστημίου, προσεκάλυψε τὴν σεπτὴν σοφὸν τοῦ σοφοῦ διδασκάλου ὃς ἐξῆς.

Σεβαστὲ Συνάδελφε,

Αἱ τοῦ Ἑλικόνος Μοῦσαι πένθιμοι περιβιλλούνται οἵμεροι πέπλοι καὶ βιρυτενθεῖς περικυκλοῦν τὸ φέρετρον Σοῦ, διότι θιερογέμησαν ἐν τῷ προσώπῳ Σοῦ τοῦ ἐμπνευσμένον αὐτῶν ἴνυφδον. Τὸ τέμενος αὐτῶν μεσίστιον τὴν σημαίαν ἔπι τοῦ ἀετούματος φέρει, διότι ἡ Ἐπιστήμη ἀπώλεσεν ἐν Σοὶ ἐν τῶν ἐπιφανῶν αὐτῆς λειτουργῶν· ἡ τῶν ἀθανάτων Ἑλλήνων οὐγγραφέων, πεζῶν τε καὶ ποιητῶν, γορεία πτερύνη δόξης στέφει. Σε καὶ μνημεῖον τημῆς Ἰστηροῦ, διότι ἐγένουν ὁ δκατακόνητος καὶ βεσθὺς καὶ γλαφυρὸς ἐγιηνευτῆς καὶ διαγγελεῖς ἐν λόγοις καὶ συγγράμμασι τῶν πεγάλων αὐτῆς διανοιμάτων καὶ ἱστορημάτων καὶ ποιητικῶν ἵρυστον· ἢ τῶν ἐγάδεων τοῦ ἀνωτάτου Παγδιακηγότοις οὐδέλογος βαθεῖαν τὴν θλίψιν αἰσθάνεται, διότι ἀπώλεσε τὸν διτονοῦν τῶν Ἑληνικῶν γραμμάτων διδάσκαλον, τὸν ἐπίτιμον αὐτοῦ καθηγητὴν, τὸν ἐπὶ τεσσαρακονταετίαν καὶ πλέον τὴν φουτηπακήν νεότητα γολουχήσαντα καὶ ἐπὶ τὰ ἀθνακά ἴδεωδη ἐμπνεύσαντα. Πίστις· Ήταρτες· Επιστήμη, ἐγκινητέρητος ἐν πάσιν, ἀπετέλεσεν διὰ Σὲ τὸν κέκλιον, ἐν φι ἀνεστρέψαν. Τούτον ἔγεκεν ἡ Πανεπιστημιακὴ Σύγκλιτος σινελληθῶσα ἐκάκτως ἀμπι τῇ ἀγγέλματι τοῦ μανάτον Σοῦ ἔγνω, προσερχομένη σήμερον πρὸ τοῦ νεκροῦ Σοῦ καὶ ἀποδιδοῦσι τὸν τελευταῖον ἀσπασμόν, νὸς καταθέσῃ ἐπὶ τῆς τιμίας σοφοῦ Σοῦ τάνδε τὸν οτέφανον ἐκτημήσεως καὶ ἐνγραμμούνης τεκμήριον.

Ιω. Σημαντήρας. Ολίγῳ βραδέτερον μετὰ τῶν μάντον τοῦ αειμνήστοι Γ. Μιστριώτου, ἔτερος διακεριμένος συνάδελφος μετέστη ἐξ ἡμῶν, ὁ καθηγητὴς τῆς Νομικῆς Ιουάννης Σημαντήρας. († 28 Ιουνίου 1916).

Καταθέτοντες τὸν στέφανον ἐκ μέρος τοῦ Πανεπιστημίου καὶ Συγκλητικὴν ἐπιτελοῦντες ἐντολήν, εἶπομεν τὰ ἐξῆς:

Πεφιλημένε συνάδελφε Ιωάννη Σημαντήρα,

Ζέει ἔτι τὸ πένθος. Θεριδὸν τὸ δάκρυ, νιπτὸν τὸ χῆρα τοῦ τάφου, ἐν φι πικρὸν κατεβίσαμεν τὴν σοφὸν γεφυροῦ τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων διδάσκαλον, καὶ ἴδοι νέον πένθος καλύπτει τὸ Πανεπιστήμιον, νέον πλῆγμα, τοῦ πρώτου βαρύτερον, αλήσσει αὐτό, τὸ μλιθρόδον ἀγγέλμα τοῦ ἀποφθεδοκίτου καὶ προώδου μανάτον Σοῦ, τοῦ

νευρού και σημαντικούς συναδέλφους. Σοῦ τοῦ σωροῦ νοιοδιδασκάλου, Σοῦ τοῦ τὰ μέγιστα τιμωμένου διά τὴν εὐθείαν ἐπιστημονικήν πόρφωσιν και τὴν βιαζεῖσαν ἀρίστην και τὴν σπουδαίαν φιλοποιίαν και τὸ σεμνόν και τὸ δριτοεπέξερχον και τὸ γέλαχον τοῦ ὑφρωτῆς και τῆς παραμοτάσσεως και τὸ μεθοδικὸν και εὐδόκιμον τῆς διδασκαλίας και τὸ ἀκριβοδίαιον τοῦ χαρακτήρος. Ποιλά, πλείστα, αριστοτάντον, ἀγαπητὲ συνάδελφε, ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῆς Θέρμης, εἰς τὴν μέγιστην ἀριθμοτάτην ὁρμήν τοῦ προσωπικοῦ και ὑπέρ τῆς μεγάλα εἰργάσων. Βαθύτατον και ὥητον τὸ πένθος τοῦ Ηανεπιστημάτου. Ἐπὶ τούτῳ ή Ηανεπιστηματικὴ Σύγκλητος, συγένθουσα ἐπτάκτοις, ἀνέθετο μοι νὰ καταθέσω ἐπὶ τοῦ νεκροῦ Σοῦ τὸν στέφανον τοῦτον, δεῖγμα τῆς πρὸς Σὲ ἄφορας ἀγάπης και φιλίας ἔκπληκτος. Η ἐπιστήμη ἀνέγνωμε τὸ ὕδωρα Σοῦ ἐν τοῖς ἐπιλέκτοις αὐτῆς τέκνοις. Η μνήμη Σος θὰ παραμένῃ ἐν ἡμῖν ἀεριστή και προσφιλή.

Angelio Celli. Κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 8. Νοεμβρίου 1913 ἀνήγγειλε τὴν εἰδήσιν τοῦ θανάτου τοῦ Angelio Celli, καθηγητοῦ τῆς Ὑγιεινῆς ἐν τῷ Ηανεπιστημάτῳ Ρώμης. Ἐπιτέλος Αὔγ. τοῦ Ηανεπιστημάτου Ἀθηνῶν, συνιελέπαντος τὰ μέριστα εἰς τὸν περιορισμὸν τῆς ἀλογούσιας ἐν Τελλάδι.

Γεωργ. Θεοτόκης. Συγέλθησα εἰς ἔκτακτον συνεδρίαν ἡ Σύγκλητος μαζα τῷ θανάτῳ τοῦ ἀεμνηστοῦ ἀνδρὸς Γεωργ. Θεοτόκη, ἀποτριγοῦ τῆς Εθν. Οἰκονομίας και πολλοὺς πρωτιστορογροῦ χρηματίσαντος, τῇ 13 Ιανουαρίου 1916, ἔξεδοτον αὐτοτελέστηρον πρήφατο εἰς ἔκδειξιν ἔκτιμήσεως διὰ τὴν πολιτικὴν και κοινωνικὴν δρᾶσιν τοῦ ἀλλάκτος διαπρεποῦς ὑπόδρος.

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑΤΑ

Κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 17 Ιουνίου 1916 ἀνεκοινώθη τῷ Συγκλήτῳ, ὅτι αἱ θηγατέρες τοῦ ἀεμνήστου Γ. Μιστριώτου προσέφερεν δέκα πέντε χιλιάδας δραχμᾶς (15.000), ἵνα συσταθῇ διαγώνισμα, εἰς μνήμην τοῦ ἀκλιπόντος τὸν βίον πατρὸς αὐτῶν, ἥπο τὸν τίτλον «Ποιητικὸν Μιστριώτειον Λιαγώνισμα».

Κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 3-9-1916 ἔκανον σύμησαν τὰ τοῦ ιστορικοῦ διαγωνίσματος τῆς κ. Νάνης χήρας Γουσταύου Σαέ, ἥτις ἀπέστειλε κατὰ τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1913 ἐξ χιλιάδας δραχμᾶς (6.000) εἰς τὸ Ηανεπιστημάτον εἰς μνήματα τοῦ ἀποθανόντος φιλέλληνος αὐλόγου της, ἵνα αἱ τόκοι τοῦ κεφαλαίου τούτου δίδονται ἀνὴρ αὖν τούτον ἔτος εἰς τὸν ἀριστεύοντα εἰς τὸ φροντιστήριον τῆς Ιστορίας τοιοτετῆ φοιτητήν.

ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΑ ΕΡΓΑ

1. *Χημεῖον.* «Ἄν ποτε ἐπιστήμη τε ἢ ποτε πρωτοφιλέστερη νὰ γείνῃ κτῆμα τῷ λαοῦ, αὕτη πάντως εἴναι ή περὶ τῆς φύσεως ἐπιστήμη, ἥτις κατὰ τὴν ἔνεστῶσαν ἔποκήν μάκηθις οὐχὶ μόνον εἰς τοὺς φιλοσόφους και ἐπιστήμονας εἴναι προστιή, ἀλλὰ και εἰς αὐτὸν τοῦ τεχνίτον τὴν ἔνημέριαν και εὐτυχίαν θαυμασίως συντελεῖ». ¹⁾

Τὸν ἀρχῶν τούτον ἐμφρονημένῳ, πρώτιστον μέλημα ἐγένετο μοι ἡ ἀνέγερσις τοῦ δευτέρου δρόφου τοῦ Χημείου. Αὐτὸν ἐν τῇ πρότῃ συνεδρίᾳσει τῆς Συγκλήτου (13 Σ.βρίον 1914) πρόδοτον ξήτημα ἀνέγερψα τὸ τῆς οἰκοδομήσεως τοῦ δευτέρου δρόφου τοῦ Χημείου, σύνινος ή λόντις ἔδει ταχέως νὰ ἐπισπενθῇ. Ανέπιεζη εἴτα διὰ μακρῶν τὰ τῶν μειοδοτικῶν διαγωνισμῶν πρὸς ἀνάλογον τῶν διὰ σιδηροδογούνις σπιροκοπιάματος ἔργων καὶ διὰ τούτου μελέται και προστροφαὶ τῶν διαγωνισμένων ὑπεβλήθησαν εἰς τὸ Συμβούλιον τῶν Δημοσίων. Εργῶν διὰ τὸ τεχνικὸν και οἰκονομικὸν αὐτῶν μέρος, ἐπιτυλασσομένου τῆς Συγκλήτου, κατὰ τοὺς δροὺς τῆς προκηρύξεως, τοῦ δικαιιούμενος τῆς ἐπικεχεώσεως ή μὴ τῆς δημοπρασίας.

Προσέτι ἔδήλωσε τῇ Συγκλήτῳ, ὅτι τὸ Συμβούλιον τῶν Δημοσ. Εργῶν διὰ πρόξειος αὐτοῦ ἔκρινεν διὰ καλλιτέρων ἀπὸ ἀπόφετος τεχνικῆς και οἰκονομικῆς τὴν μελέτην τοῦ ἔργολήπτου και μηχανικῆς ἀμα, διστις τίζεν ἀναλάβει και τὴν κατασκευὴν τοῦ πρώτου δρόφου τοῦ Χημείου. Η. Καπερόνη. Εν τούτοις, διπλος τὸ ἔργον τίζη λεπτομερῶς τεχνικῆς κερδίσις ἔξετίσθεις και ἀκριβέστερον ἔξεπισθνεῖν οἱ δροὶ τῆς μειοδοίας, συνεστήσαντεν εἰδικὴν ἐπιφροτήν ἐκ τῶν κ. Αρ. Κουσίδου μηχανικοῦ και Β. Τσαγκρῆ ἀρχιτέκτονος, οἵτινες μετὰ τοῦ ἀρχιτέκτονος τοῦ Ηανεπιστημάτου Σπ. Ζεφεροῦ νὰ ἔξετάσσωσι τὸ ὄλον ξήτημα και ἐπενέγκωσι τὰς ἀναγκαίας τροποποιήσεις πρὸς τε τὴν στροφήσιν και εὐπρόστειαν τοῦ ἔργου και πρὸς ἔπαιράσιν τοῦ Ηανεπιστημάτου.

Η Ἐπιφροτή συνῆλθεν ἐπανειλημένως, προστεθέντων δις μελῶν αὐτῆς τοῦ κοσμήτορος τῆς Φυσικομαθηματικῆς Σχολῆς Κ. Ζέγγελη, τοῦ κοσμήτορος τῆς Νομικῆς Σχολῆς Αντ. Μουμφεράτου, πρὸς πρείτονα τυπικὴν και νομικὴν διεξαγωγὴν τῆς ὅλης τοῦ Χημείου ἐποθέσεως. Τὰς σκέψεις και ἀποφάσεις αὐτῆς ή Ἐπιφροτή διετέπισθεν ἐν

¹⁾ Τοῦ ἑναρχείου λόγον του ἀεμνήστου Αναστ. Κ. Χριστοφάνου (2 Μαΐου τοῦ 1901). — Ηρβλ. και πρετανικὸν λόγον του ίδιου «Φεσικοὶ ἐπιστήμων και πρόσθιος» (17 Απριλίου τοῦ 1896).

ιδέα πεπονήματι, διερ ή μετά τῶν ἀλλού σχετικῶν ἔγγονών των σχεδίων ἀπεστάλη κατὰ τὰ νεονεομένα πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Συγκοινωνίας καὶ τῶν Λημονού. "Ἐογνον πρὸς ἔξτασιν καὶ ἔγκοισιν.

Εὐτυχῶς ἀρμόδιος ἐπουργὸς ἦτο ὁ Α. Λιαραντίδης, ἀνὴρ πρακτικὸς καὶ δραστήριος ἐκ τῶν ἔγκριτων μηχανικῶν, διστις φύλα ἀμα πρὸς ἡμῖνες, ἀρχαιον αὐτοῦ καθηγητήν, φρονῶν, ταχέως διέταξε τὴν ἔξτασιν τοῦ σπουδαίου τούτου ζητήματος, διερ, δις εἴθισται δυστυχῶς περὶ ἡμῖν, πολὺ θὰ ἔβραδνε κατὰ τὰς διατυπώσεις. Οὕτως ἐντὸς ἐνὸς ἔτος ἀπεπεφατώθη ἡ οἰκοδομὴ τοῦ δευτέρου δρόφου τοῦ Χημείου.

2. **Αἰθουσα διδασκαλίας Μαιευτικῆς.** Ἐν τῇ συνεδρίᾳ τῆς 11 Οκτωβρίου 1914, ὁ κοσμήτωρ τῆς Πατρικῆς Σχολῆς ἐδήλωσεν, ὅτι ἀπέγνωσα ἀνάγκη ὑπῆρχεν ἀποκτήσεως αἰθουσῆς διὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς Μαιευτικῆς, καθ' ὃν ἡ πρὸς τοῦτο ἀφίσταμένη ἐν ἡπογείῳ μηκῷ καὶ σκοτεινῷ τῆς Αστυκλινικῆς ἦτο ὅλως ἀκατάλληλος παρειᾶς δὲ τὴν Σύγκλητον νὰ ψηφίσῃ πίστισιν πρὸς ἀνέγερσιν αἰθουσῆς εὐρυζόφον διὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ σπουδαιοτάτου τούτου μαθήματος, διναγένησης νὰ χρησιμοποιηθῇ καὶ διὰ τὴν διδασκαλίαν ἑτέρων μαθημάτων τῶν πρακτικῶν ἀπιστημῶν. Ἐπειδὴ ὅμως τὸ ὑπάρχον κτίριον τοῦ Μαιευτηρίου δὲν ἀνήκει εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, ἐπρότεινε νὰ κομισθῇ ἐξ Ἀγγλίας υεγάλη τροφητὴ αἴθουσα. Μετά τινας συζητήσεις, ἀφοῦ καὶ ἐγὼ αὐτὸς ἐξ ἀποτοπίων ἀξεμάσως ἐπείσθην περὶ τῆς ἀνάγκης τῆς προσκτήσεως μᾶς τουαέτης αἰθηνός, ἐνεκρίμη ἡ πρότασις τοῦ Καθηγητοῦ Κ. Λούφου, καὶ ψηφισθέντος τοῦ δροσισθέντος πανεπιστημίου λεκτρόνη ἡ αἴθουσα αὐτῇ καὶ προσαρμοσθεῖσα τεχνικῶς ἐποιηθήθη ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ Μαιευτηρίου. Οὕτως ἐπέληφθη μία ἀπόλυτος ἀνάγκη τῆς διδασκαλίας τῆς Μαιευτικῆς.¹

3. **Αἰθουσα Νομικῆς Σχολῆς.** Ἐν τῇ συνεδρίᾳ τῆς 25 Οκτωβρίου 1914 ὁ προκοσμήτωρ τῆς Νομικῆς Σχολῆς Ἀντ. Μομφεράτος, δημητρεὶς ἐκ τῆς συζητήσεως περὶ εὔρεσεις καὶ εὐρύνσεως αἰθουσῶν διδασκαλίας, Ἰδίᾳ δὲ τῆς Νομικῆς, προτείνει, διποὺς ἡ Ηρακλεανία καὶ ἡ Σύγκλητος ἀπιληφθῶτι τοῦ ζητήματος τῆς αἰθουσῆς τῆς Νομικῆς Σχολῆς, ἐν ᾧ διδάσκονται ὅμονον τὰ νομικά, ἀλλὰ καὶ τὰ φυσιολογικὰ μαθήματα, διπορ ἀποτόν καὶ δουμιθίσαστον. Τοῦ ζητήματος τούτου ἐπελήφθην σπουδαίως, πεισθεῖς περὶ τῆς ἀνάγκης διαιρέσεως τῶν

¹ Μετά μίαν περίτου ἕκτοτε εἰκρουμείαν καταρθώθη ἐπὶ πρωτανίας Κ. Λογοθετούλου ὁ θεμέλιος έρθος Μαιευτηρίου πρὸς τὸ Ἀρχαιότερον Νοσοκομαῖον.

αἰθουσῶν ἡ κατασκευῆς Ἰδίας αἱ θοίσμιες εὐρυζωροτάτης διὰ τὴν Νομικήν καὶ ἴδιατέρας διὰ τὰ φυσιολογικὰ μαθήματα, ἐξ ἀποτοπίου ἔξετάσεως μετὰ τοῦ ἀρχιτέκτονος τοῦ Πανεπιστημίου Σπ. Ζερβοῦ. Πρὸς τοῦτο δρίσθη ἐπιτοπὴ ἐκ τῶν καθηγητῶν Γ. Λέρβου, διστις πρὸς ἐμοῦ, ὃς Ηρακλεανής, ἔλγε μελετήσει τὸ ζήτημα τοῦτο, τοῦ κοσμήτορος τῆς Νομικῆς Σχολῆς Τημ. Πλιοπούλου καὶ τοῦ προκοσμήτορος αὐτῆς Ἀντ. Μομφεράτου, ἥτις μετά πολλὰς συσκέψεις καὶ ἐκπόνησιν σχεδίου ἔληξεν εἰς τὴν ἀπόφασιν νὰ προτείνῃ εἰς τὴν Σύγκλητον, διπορ τὸ ὑπάρχον κτίριον, καίτοι τὰ μεμέλα αὐτοῦ ἦσαν στεφεῖ καὶ ἤδυναντο νὰ βαστάσουσι καὶ δεύτερον δροφον, διλος διαφραγματικῆς, κατασκευαζομένων δύο μεγάλων αἰθουσῶν, αἵτινες θὰ διῆκον ἀπὸ τῆς θύρας τοῦ ἑπάρχοντος κτιρίου μέχρι τῆς ὅδου Ἀγαθημίας, καθ' ὃσυν ἐπρόκινετο νὰ μεταφερθῇ ἡ Ἀστυκλινική ἀπὸ τοῦ μικροῦ καὶ οὐλοῦ ἀνεπαρκοῦς κτιρίου εἰς ἴδιον οἴκημα ἐπὶ τῆς ὅδου Ἀριστείδου ἐπὶ οἰκοπέδου τοῦ Ι. Κενταρίου, κατασκευασθεῖσμενον ἐπίτηδες τεχνικῶς πρὸς ἀποκλειστικὴν χρήσιν τῆς Ἀστυκλινικῆς.

Τὸ κατὰ τὰ σχέδια ἡμῶν καὶ τῆς ἐπιτοπίας ἀνεγερθεῖσμενον παραμένετον κτίριον θὰ εἶχε δύο δρόφους στοιχηματικῶς καὶ καλλιτεχνικῶς διεσκενασμένους, μὲ ίδιωτέρους καλλιτεχνικάς καὶ εθνικώδους εἰσόδους. Ἐκ τούτων ἡ πρώτης κατὰ τὸ σχέδιον τῆς μεγάλης αἰθουσῆς τοῦ Πανεπιστημίου μετὰ θεωρίαν καὶ ιδιατέρας αἰθουσῆς τῶν καθηγητῶν τῆς Νομικῆς καὶ νομικοῦ Φροντιστηρίου κ.λ. θὰ ἐπήρχεται, ἕστοι καὶ ἀριθμούσης περὶ τὰς δύο χιλ. φοιτητῶν καὶ πλέον, διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς Σχολῆς καθόλου, δὲ δεύτερος μετὰ εθνικωδοτάτους ὑπογείου, θὰ διεργαθεῖτο ἐπίτηδες διὰ φυσιολογικὰς ἐργασίας καὶ παρεμφερῆ μίλια μικρὰ ἐργαστήρια. Αντιτεχνός αἱ φροντίδες, αἱ ἐνέργειαι, τὰ σχέδια καὶ αἱ ἀποφάσεις τῆς ἐπιτοπίας ἐναιράγησαν, καθ' ὃσυν ἐν ταῖς συνεδρίαις τῆς συγκλήτου περὶ τοῦ θέματος τούτου ἡγεμονικῶν διαφωνίας, προπίσσεις καὶ ἀντιποτάσσεις διάφοροι καὶ ισχυρογνωμοσύνην ἐνίσιν τῶν συγκλητικῶν, διν τινες ἐνέκριναν πλήρως τὰς σκέψεις καὶ τὰ σχέδια ἡμῶν, ἔτεροι δὲ ὑπεστήσιον τὴν γνώμην τῆς ιδρύοντος Νομικῆς Σχολῆς, ἀνεξαρτήτω πάσις ἀλλοις Σχολῆς, ὅπερ ἐν τῷ μέλλοντι δὲν θὰ ἡτο καὶ ἀδύνατον, δὲ ἀλλοις ἔγκοιτος καὶ φιλοπονώτατος καὶ σοφὸς καθηγητῆς τῆς φροντιστηρίας Ρήγας Νικολαΐδης, ἀλλ' ἐπίμονος εἰς τὰς γνώμας αὐτοῦ, ἐπέμεινεν εἰς τὴν ἀλλοις δραθῆν αὐτοῦ γνώμην νὰ ἀνεγερθῇ ἴδιον κτίριον διὰ τὰς ἐργασίας καὶ τὴν διδασκαλίαν τῆς φροντιστηρίας. Εξητήσαμεν καὶ ἡμεῖς ἐπιμένως παρὰ τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Πατρείας νὰ μεταφερθῇ τὸ Πανεπιστημιακὸν Γυμναστήριον ἀλλοχοῦ, διστις δ χωρὸς ἐκείνος νὰ παραχωρηθῇ διὰ τὸ Φυσιολογεῖον ἢ καὶ ἄλλις ἀνάγκαις τῶν φρεσικῶν ἐπιστημῶν, ἵνα

οίτω σιγκεντρωθείσιν ἐν τῷ αὐτῷ χώρῳ τὰ τῶν θετικῶν ἐπιστημάτων κέντρα. Αντινοῦσες εἰς τὰς ἐν τῷ Υπουργείῳ Παιδείας ἀνεργείας ἡμῖν περὶ μεταφορᾶς τοῦ Γυμναστηρίου ἀλλαχοῦ ἐν εὐρυχωρούσεω τόπῳ ὃς ἐπὶ τοῦ Ηεδίου τοῦ "Ἀθεως" ἡ ἐπὶ τῆς λειψόφυης "Ἀλεξάνδρας, εἴρηται μὲν ἀντίδροπον οὐ μικρόν, ματαιώσαπαν τὰς προσποθείας μας. Ἐν παρόδῳ ὅμως λέγομεν – καὶ ἴσχυροις μέθη – ὅτι τὸ "Ἀκαδημαϊκόν Γυμναστήριον, ὡς ἔχει καὶ λειτουργεῖ σήμερον, ἐν τῷ μικρῷ ἐκείνῳ χώρῳ καὶ μὲ τὰς ἀτελεῖς καὶ ἀνεπαρκείς αὐτοῦ ἐγκαταστάσεις, δὲν δίναται νὰ ἔμπειρῃ τοῦ σκοποῦ, διὸ ἐπιδιώκει σήμερον ἡ Γυμναστικὴ καὶ δὴ δι' ἀκαδημαϊκὸς πολίτας, πρωτισμένους νὰ ὑπηρετήσωσι τὴν Πατρίδα, οὐ μόνον ὡς δόκιμοι ἐπιστήμοντες, ἀλλὰ καὶ ὡς ἄλλοι καὶ δεξιοί τῆς Πατρίδος ἐν ἀνάγκῃ φρονεῖσθαι, καίτοι δημόσιογνούμενος οἱ τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ Γυμναστηρίου καθηγητοί ἐκ τῶν δοκιμοτέρων καὶ δραστηριωτέρων τηγάνουσιν, ἀλλὰ δὲν δίνανται καὶ ἐκ τῆς ἀνεπαρκείας τοῦ τε χώρου καὶ τῶν γυμναστικῶν μέσων καὶ δογάνων νὰ ἐπιτίχεσται τοῦ μεγάλου καὶ ἐμπνού σκοποῦ, διὸ ἔχουμε καὶ ἐπιδιώκοντες σήμερον, τὰ ἐν τῇ "Επεργίᾳ μεγάλα ἀκαδημαϊκά Γυμναστήρια μετ' ὅλων τῶν γυμναστικῶν διατάξεων αὐτῶν, ἐνεργετικῶν τοῦ σώματος καὶ διαμορφωτικῶν τοῦ πνεύματος καὶ τοῦ χαρακτήρος, ὡς ἀφοτα διέγραψε ταῦτα ἀλείμνυστος ποιὸς καθηγητὴς τῆς Λατοικῆς καὶ φιλόσοφος καὶ ποιητὴς Θεόδωρος Ἀφεντούλης ἐν τῷ πρωτανικῷ αὐτοῦ λόγῳ (1887).¹⁾

4. Ἐργαστήρια καὶ αἰθονσαι διδασκαλίας Γερ. Πειραματικῆς Παθολογίας, Χειρουργικῆς Παθολογίας καὶ Μικροβιολογίας. Ότε τὸ πρῶτον ίδρυθη τὸ Ιανεπιστήμων, είχε κατασκευασθῆ ἐν τῷ κεντρικῷ κτιρίῳ μία μικρὴ αίθουσα ὡς ἀμφιθέατρον, δαιποθεν τοῦ ὅποιον ἦσαν δέν μικρὴ δομάτια, δὲν ἀνεπαρκῆ, πνιγυηρά, διὰ τὴν διδασκαλίαν καὶ κυρίως δι' ἐργαστήρια δέν διακεκριμένων καθηγητῶν τοῦ καθηλόγου ίατροῦ Ἀντ. Χρηστομάνον καὶ τοῦ χειρουργού ίατροῦ Μαρίνου Γεροβιάνον. Λεπεῖται τις, καὶ ἀνατρέψων τὸ δέν ἀνεπαρκὲς καὶ ἀντεπιστημονικὸν καὶ ἀνάξιον τοῦ δινόματος ἐργαστηριών σταυρίδαιον μαθημάτων. Ἀμέσως εἰσιγημούμενα τὰ δέοντα εἰς τὴν Σύγκλητον, ἦτις ἐνέκρινε τὰς προτάσεις ἡμῶν καὶ ἐνοικιάσθη ἡ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ἀκαδημίας τριώδοφος οδόνα τῆς κ. Μύνδεω (Κεφαλαιοῦ), ἐν τῷ πρώτῳ ὅρόφῳ τῆς Διποίμας, εὐρυχωρῷ λίαν, ἐγκατεστάθησαν αἴσιονοι προντιστηματικοί ποκήσειν διὰ τοὺς δύο μνεῖς καθηγητας, ἐν δὲ τῇ

1) Καὶ τῷμερον ἔτι (1936) τὸ Ἀκαδημαϊκὸν Γυμναστήριον λειτουργεῖ ἐν τῷ αὐτῷ στενῷ χώρῳ παραπλεύσας τοῦ Χημείου.

δευτέρῳ, ἐπίσης εὐρυχωρῷ, ἐγκατεστάθη τὸ Μικροβιολογικὸν ἐργαστήριον μετὰ τῶν παραποτόντων αὐτῷ χώρων τοῦ καθηγητοῦ Κ. Σάββα, ὅστις εἰσιγένετο ἐν τοῖς ὕγροις καὶ ἀνηλίοις ὑπογένεις τοῦ Χημείου. Λιγάπεπτα νὰ εἶπωμεν, ὅτι τὸ ἐργον ἡμῶν τοῦτο λίαν ἐμανοποιητικόν μοι ἐγένετο. Τὰ δέ θερμὰ εὐρυχωρήματα πρός με γράμματα τῶν τριῶν διαποτέλων ίατρῶν καὶ καθηγητῶν Ἀντων. Χρηστομάνου, Κον. Σάββα καὶ Μαρίνου Γεροβιάνον διὰ τὴν ταχείαν ταύτην ἐξεύρεσιν καὶ παρασκεψή τῶν ἀπαρατήτων αὐτοῖς αἰθουσῶν καὶ ἐργαστηρίων ἐγένετο μοι σπουδαία ἐνθάρρυνσις ποδὲς ἐπιτέλεσιν καὶ ἄλλων ἐργον, ἀπαρατήτου διὰ τὰς ἀνάγκας κιρίως τῆς ιατρικῆς ἐπιστήμης.

5. Κατασκευὴ Ἀμφιθεάτρου ἐν τῷ κεντρικῷ κτιρίῳ. Τούτου ἀμφιθέατρου, χρησιμότατον ἄλλως καὶ εὐρύχωρον, δὲν βεβηγεῖν. Ἀπολλαγέντος ἡπιτὸν τοῦ χώρου ἐκ τῆς ἐποχούσης μικρᾶς αἰθούσης διὰ τὴν εἰς ἄλλα κτίσιν, διὸ εἶπομεν ἀντέρειν, μεταβεόσης τοῦ λειτουργούντων ἐκεῖ δέν ἐργαστηρίων, ἐπεκέρδησεν νὰ ἀνεγέρθωνεν ἀμφιθέατρον κατὰ τὰ λειτουργούντα σήμερον σχέδιον ἐν τοῖς Ηανεπιστημάτισ τῆς Επεργίας. Ἡ Σύγκλητος προθύμως ἐδέξατο τὴν πρότασιν ἡμῶν· ἡ σχετικὴ πίστωσις ἀνεγέρθη ἡ δὲ τεχνικὴ διπλεούσα τοῦ Ηανεπιστημονίου ἐπελεγχθεῖσα τοῦ ἐργού μετὰ δραστηριότητος καὶ καλιοθησίας ἔγαγεν αὐτὸν εἰς πέρας ἐντὸς ἐλαχίστου χρονικοῦ διαστήματος, καὶ οὕτω ἀπέκτησε τὸ Ιανεπιστήμων ἡμῶν καὶ Ἀμφιθέατρον μετ' ὅλων τῶν ἀπαιτουμένων διὰ τὸν αὐτοῦ ἀντόνος βέαρτημάτου, προβολέως, ἐπιπλόσεως κ.λ.π.

6. Ἀστυκλινική. Ένστὰ δὲ κρητικότης καὶ ἀναγκαιότης τοῦ Ηανεπιστηματικοῦ πρώτου παραποτήματος. Οἱ διερμισθεῖς διενθεντήσης αὖτης, οἱ πόροι διαποτήσης παθολόγος, ἀλλὰ καὶ δέκτης καὶ δραστήριος καὶ πρακτικὸς καὶ διοικητικὸς δινήσ, διὰ μικροῦ καὶ ἐπιεριστατωμένους ἔγγραφοις ἐξέλεπτο ἡμῖν τὸν σκοπὸν τοῦ καθιδρύματος τοῖτον οὐ μόνον διαδεκτοῦ διὰ τοὺς φοιτητάς, ἀλλὰ καὶ φιλανθρωπικοῦ διὰ τὴν πάσχουσαν καὶ ἀποφονούσαν κοινωνίαν, εἰς δὲ παρέχεται καὶ ίατρικὴ καὶ φαρμακευτικὴ ἐπικουρία οὐ μόνον ἐν αὐτῷ τῷ καταστήματι τῆς Ἀστυκλινικῆς διὰ τὸν τριμματινούσαν αὐτῆς ἐγκαθισταμένων ίατρῶν καθηγητῶν, κυρίως ἐπιτάκτων, ἐν εἰδικοῖς κλάδοις, ἀλλὰ καὶ ἐκτὸς αὖτης, διὰ τὴν καθηγητῶν καὶ τῶν τεκειοφοίτων τῆς Ιατρικῆς, εἰς ἀπόρους δεσμενεῖς, αὐτὴ δυναμένους διὰ τὴς ἀσθενείας αὐτῶν νὰ μεταβούσιν εἰς τὴν Ἀστυκλινικήν. Ήρός τοῦτο ὅμως ἔδει νὰ εἴρεθη ἡ νὰ κτισθῇ ἕδιον οἰκημα, πλοιοτιζόμενον καὶ διὰ τὸν ἀπαρατήτων παραγάνων, ἐγγαλείων καὶ ἐπιπλόσεως.

Τὸ ὑπόρχον Ἰδρυμα, ἀπὸ πολλῶν ἔτῶν ἐγκατεστημένον ἐν οἰκισμῷ τοῦ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ἀκαδημίας, ἵνα δὲ ἀκατάλληλον καὶ ἀνεπαρχές.

Μεγάλη ἦτορ ἡ διαδικασία πρὸς εἴδεσσιν καὶ ἐνοικίασιν οἰκίας καταλλήλων διὰ τὸ τῆς Ἀστυκλινικῆς Ἰδρυμα. Μετὰ πολλᾶς συσκέψεως ἀπεφρύσισθη καὶ συμβίηθη μετὰ τοῦ Ἰωάννου. Εὗταξία, διοικητοῦ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, διποτές οὐτος ἀναλάβῃ τὴν οἰκοδομὴν ἴδιον κτήσιον ἐπὶ τοῦ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ἀριστείδου εὐθυγάρῳ οἰκοπέδῳ τοῦ καὶ τὰ ἱπποδειγμένα αὐτῷ σχέδια ταῦθι ἀρχιτέκτωνος τοῦ Πανεπιστημίου καὶ τὰς ἀνάγκας τῆς Ἀστυκλινικῆς. Καὶ οὕτως ἀντηρέθη τὸ οἰκημα, πληροῦν, σχετικῶς πάντοτε, τὸν ἐπιστημονικὸν καὶ φακελοθωπικὸν σκοπὸν τοῦ ἀπαιριστίου τούτου παραστήματος τῆς Ἰατρικῆς σχολῆς. Ὁ διευθυντὴς τῆς Ἀστυκλινικῆς διὰ τῆς ἔγγνωσμένης αὐτοῦ δραστηριότητος δὲν ὄκνησε νὰ πρᾶξῃ πᾶν τὸ δικαῖον, ἵνα ἡ Ἀστυκλινικὴ καταρριθῇ όσον οἶνται τὰ ἐπιστημονικά τεράριον. Οὕτω ὁ πλούτισμός τοῦ ἴδρυματος διὰ φαρμάκων, χειρουργικῶν ἔργων, μικροβιολογικῶν θεραπευτικῶν καὶ σκευῶν ἐν γένει ἀπέφερεν ἀποτελέσματα οὐσιώδη, καθ' ἥσον διφύλιος τῶν θερευτῶν ηὔησε καὶ αἰδένει, ὃς ἡ ἴδιος ἡ καθηγητὴς ἐκθέτει τὰ καθ' ἔκποτον τῆς Ἀστυκλινικῆς ἐν τῇ πρὸς τὴν Ηγουμενίαν ἐκθέσει τοῦ. Τότε δὲ ἐγρίθη ἀπάνταγκες νὰ διορισθῶσι καὶ εἰδικοὶ Ἰατροὶ διὰ τὰ διάφορα νοσήματα, τὰ τῆς θεραπείας τῶν δύοισιν ἀνελάμβανες δοκεῖν ἡ Ἀστυκλινική. Αιωρίσθησαν δὲ οἱ ἔκτακτοι καθηγηταὶ Κονστ. Μέρμηργας τῆς Χειρουργικῆς Κλινικῆς, Λημοσθ. Τριανταφύλλος τῆς Ηαθολογικῆς Κλινικῆς, Ιωάννης Κατσαρᾶς τῆς Ηαθολογικῆς Ἀνατομικῆς, Βαρθολομαῖος Γκιζῆς τῶν σύροποιητικῶν δραγάνων, Σωκράτης Τσάκωνος τῆς Γυναικολογίας, Λημάντος Στ. Αγριμοτριάδης τῆς διορινολαρυγγολογίας καὶ Αυκούνης Κόκκορης τῆς Στοματολογίας καὶ Ὁδοντιστικῆς.

7. **Ἀκαδημαϊκὴ λέσχη.** Καὶ ἐπὶ τῆς πρωιναίας Γ'. Δέρβου καὶ ἐπὶ τῆς ἐμῆς ἀντιπροτανίας σπουδαῖος καὶ εὐδὺς λόγος ἐγένετο περὶ τῆς ἀνοικοδομήσεως τοῦ χοησιμωτάτου τούτου διὰ τοὺς φοιτητάς ἴδρυματος, καὶ πίστωσις ἐπηγέρθη καὶ ἐδόθη καὶ μειοδοσίαι προεκηγρέθησαν διεῖς καὶ τριεῖς ὅμοις ἔμπταιοιντο, διότι οὐδεῖς τῶν ἐργολάβων προσήρχετο ἐνεσι τῆς ἐκ τῆς ἀνωμάλου πολιτικῆς καταστάσεως ἐπελθούσης ἰψώσεως τῆς τιμῆς τῶν ἀνικόνων. Καὶ οὕτω ἐματαιώθη ὁ πόθος ἡμῶν, ἐπερ τῆς πληρώσεως τοῦ δύοιον πολλὰ εἰργάσθημεν, ὃς διαγράφοντο ἐν τοῖς πρωτικοῖς τῆς Συγκλήτου τοῦ ἔτους 1914. Εἴτεοδης ὅμως ἡ ἴδεα δεόντως ἐκολλαεργήθη, ὥστε ἐν καιρῷ τῷ δέοντι νὰ καρποφορήσῃ.

8. **Οργανισμὸς τοῦ Πανεπιστημίου.** Οὖτος ὅλης συσκέψεως καὶ συνεδριάσεως καὶ μετὰ τῆς Συγκλήτου καὶ μετ' ἄλλων καθηγητῶν τοῦ Σχολῶν ἐγένετο πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ ἑπάρχοντος δργανισμοῦ τοῦ Πανεπιστημίου ἐπὶ ὑφελεῖς αὐτοῦ. Λίγαμαν νὰ εἴτω, καὶ πλεῖστην τοῦ προτάσεων ἡμῶν δεκτοὶ ἐγένοντο μετὰ μικρὰς ἐνεργείες παρὰ τοῖς ἀμοδοῖσι, ἀλλὰ καὶ πλειστάκις καὶ ἀδιαφορίαν καὶ ἐνίστειν συνηγγένησαν. Χάριτας πολλὰς ὑφελίων νὰ δρολογήσω τοὺς διαπιτίδην Μιχ. Βολονάκην, Γεν. Γραμματέων Υπονομείου Ηαδείας, ὥστε διὰ τῆς φιλομοίσου αὐτοῦ διαθέσεως καὶ ἀγάπης πρὸς τὸ Πανεπιστήμιον καὶ τοῦ συμβιβαστικοῦ αὐτοῦ χρηστήδησος τὰ μέγιστα συνεπέλεσεν, ὥστε πλεῖστα ζητήματα πανεπιστημιακά νὰ διευθετηθῶσιν διαλῶς καὶ μίσιος.

9. **Συλλογὴ Νόμων καὶ Β. Διαταγμάτων περὶ Ὁργανισμοῦ τοῦ Ἐθνικοῦ καὶ Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου 1916.** Λαλῆ μὲν φαίνεται ἡ ἐργασία αὕτη τῆς συλλογῆς τῶν Νόμων, ἀλλὰ ψηφίσματος ποὺ σπουδαῖα. Οἱ διάφοροι νόμοι καὶ τὰ διατάγματα, τὰ ἀφορῶντα εἰς τὴν καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου, ἐπιστημονικά τε καὶ οἰκονομικήν, ἵσσαν δημιουργεύενται ἐν τοῖς φύλλοις τῆς ἐφημερίδος τῆς Κυθερώνεως, καὶ ἐπρεπε νὰ ἀνατρέψῃ τις εἰς τοὺς διαφόρους τάμεος αὐτῆς καὶ νὰ διευδιγήσῃ εκάστοτε κατὰ τὰς συνεδριάσεις τῆς Συγκλήτου· ἢ εἰς ἄλλας περιστάσεις, διὰ νὰ ενδισκῇ τὰ σχετικὰ πρὸς τὸ Πανεπιστήμιον φύλλα. Ἐσκέφθη ἡσπάν νὰ σύλλεξεν τοὺς Νόμους καὶ τὰ Β. Διατάγματα περὶ τοῦ Ὁργανισμοῦ τοῦ Πανεπιστημίου καὶ νὰ συνεργασθῶ μετὰ τοῦ εἰδικοῦ πρὸς τοῦτο τηματάρχου τοῦ Πανεπιστημίου Ληματρίου Μιζαρη, καὶ νὰ καταφίσωμεν τὴν σύλλογήν των τούτην, ἐν χοίσει οἵσαν μέχρι τῆς ἐκδόσεως τοῦ πλήρους δργανισμοῦ τοῦ Πανεπιστημίου,

10. «Βιογραφικὸν ἀπάνθισμα τῶν τελευτησάντων καθηγητῶν τοῦ Ἐθνικοῦ καὶ τοῦ Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου». Ο εἰσερχόμενος εἰς τὴν αεγάλην αἴθουσαν τῶν τελετῶν τοῦ Πανεπιστημίου καὶ ἀναθεωρῶν τὰς ἐν αὐτῇ ἀνηρτημένας εἰκόνας δημοσιεύεται τίνα πρόσωπα παριστῶσιν αὕται, διότι πινακίδες κάτωθι αὐτῶν δὲν διηγήσον, οὐδὲ κατάλλογός τις ἴδιος τῶν διοικάτων αὐτῶν. Ἐσκέφθη μεν οἰκτὸν μετὰ τὴν κάτωθι τῶν εἰκόνων τοποθέτησιν καταλλήλων πινακίδων, νὰ σύλλεξωμεν τὰ κυριότερα στοιχεῖα τοῦ βίου καὶ τῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ δρμόεως τῶν εἰκονιζομένων, διποτέλεσθαι βιογραφικὸν ἀπάνθισμα τῶν τελευτησάντων καθηγητῶν τοῦ Ἐθνικοῦ καὶ τοῦ Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου. Ήρθε τοῦτο ἀναθέσαμεν τὴν οὖχη

ενούλων ταύτην ἔργασίαν εἰς τὸν κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1914 αρρο-
ληφθέντα ἔκτακτον γοργματέα Λημοσθένη Λημενηδην, δοτις, ἔρ-
γασθεὶς συντόνως καὶ δεξιῶς, κατάρριψε νὰ ἀνείνῃ τὰ πλέον οὐσιώδη
σημεῖα τοῦ βίου τῶν τελευτημάντων καθηγητῶν ἀπὸ τῆς Ἱδρύσεως
τοῦ Πανεπιστημίου καὶ νὰ δημοσιεύσῃ ἐντολῇ ἡμῶν καὶ τῆς Συγκλή-
τον τὸ ἀπάνθισμα τοῦτο¹. Ὁρθῶς δὲ προλογίζομεν τοῦ ἔργου τού-
του, γράφει ὁ φιλοτονίας αὐτός «Τοὺς ἐν τῷ σταδίῳ τῶν ἐπιστημῶν
ἀγωνιζομένους καὶ ἐξ αὐτῶν ὄριστικῶς ἀποχωροῦντας ὀφείλονται καὶ
πάντες μέν, μᾶλιστα δὲ οἱ ἐκ τῶν οινογνωμοτῶν περικειπόμενοι νὰ
τιμῶσι καὶ τὴν τιμὴν αὐτῶν τοῖς μεταγνωστέροις εἰς τὸ δημοκρές νὰ
εληφθοῦται, τοῦτο μὲν πρὸς μάμπην τοῦ ἔκεινων βίου, τοῦτο δὲ καὶ
πρὸς προσγνωμήν τοῦ ἔργου, ὅπερ ἔκειναι διὰ πολλῶν καὶ γεννιών
ἀγόνων συντελέσαντες καὶ εἰς ἡμᾶς παρέδωσαν, ἵνα πρὸς τὸν οἰκεῖον
ζῆτον δυνηθῶσι νὰ προσελκύσουσι πάντας τοὺς ἐπιγεγνομένους. Τῆς
τιμῆς ταύτης ἀειοὶ κατ’ ἔξοχὴν παρ’ ἡμῖν τεγγάνοντος νὶ ἀπὸ τῆς πο-
στάσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Πανεπιστημίου τελευτήσαντες τὸν βίον καθηγη-
γηταὶ αὐτοῖ, ὃν δὲ ἔνθιστες ζῆτοι, οἱ ἀκατάζητος φιλοτονία καὶ δὲ
θρημός πρὸς τὴν ἐπιστήμην ἔρως ἀνεπλήρωτον ἔκάστοτε τὰς ποικίλας
καὶ πολυειδεῖς ἑλλήνιες τὰς ἐπιπροσθούσας εἰς τὴν κανονικὴν λειτουρ-
γίαν τοῦ ἀντιτάπον ἐπιπλευτικοῦ καθηδρύματος, ὅπερ, ἐν μέσῳ τῶν
ἐφεύρων παχαίνοντος διηθίας ἴδρυστέν, προσώριστο νὰ διαλέσῃ τὴν
ἄγλην τὴν περιβάλλονταν τότε τὴν Ἑλληνικὴν Πατρίδα. Εἶχηθιμεν,
ὅπος καὶ οἱ μετ’ ἐκὲ Πρωτάρεις ἔξωκούσωθήσοτι τὴν δραίαν ταύτην
καὶ ἀπαραιτητον ἔργασίαν.

11. **Κτηματολόγιον.** Ἐκ τῶν πρώτων μετημάτων τοῦ Πρωτά-
ρου είναι ή γνῶσις τῆς κτηματικῆς περιουσίας τοῦ Πανεπιστημίου,
ἥτις καὶ μεγίστη καὶ προσδοκόφρος είναι, καὶ ἔτι μᾶλλον προσδο-
κοφτέρα δίνεται νὰ καταστῇ, ἐὰν τέχῃ μείζονος ἐπιβλέψεως καὶ συ-
ντηρήσεως κατὰ τὸ δυνατόν. Ἐπινειδημένως ἐπεσκέψημεν τὰ ἐν-
ταῦθα τε καὶ ἀλλαχοῦ διεσπαρμένα κτήματα, οἰκίας τε καὶ οἰκότεδα
τοῦ Πανεπιστημίου μετὰ τοῦ ἀρχιτέκτονος αὐτοῦ καὶ τοῦ τῶν κτημά-
των ἀμπείδου οὐδὲ ἐκανωτάτου ἐπιστάτου Κωνστ. Μαρινάκη.

Ἄλλα τακτικάν ενδετήσιον καὶ κανονικάν κτηματολόγιον, δις
ἔχουσι τὰ πλεῖστα τῶν μεγάλων καθηδρύμάτων, δὲν ὑπῆρχε. Τῇ ἐγ-
κρίσῃ τῆς Συγκλήτου, μετά εἰσήγησην ἡμῶν, ἀπεφασίσθη νὰ ἀνατεθῇ
εἰς τὸν δικηγόρον τοῦ Πανεπιστημίου Παντελήν Αιβαδᾶν, ὅπος.

¹) Έδιμωτεύεται μόνην αἱ βιογραφίαι τῶν καθηγητῶν τῆς Θεολογικῆς
καὶ Νομικῆς Σχολῆς.

συνεργαζόμενος μετὰ τοῦ ἀρχιτέκτονος καὶ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ Λο-
γοτεχνίου, συντάξῃ τὸ ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖον τοῦτο βιβλίον, ἐν ὃ νὰ
περιέχωνται πάντα τὰ στοιχεῖα κτηματολογίου. Παρεπηθήσαμεν δέ,
ὅτι πλεῖστα τῶν Πανεπιστημιακῶν οἰκημάτων καὶ σχεδὸν κατεργατι-
μένα ἦσαν καὶ τὰ ἔργα τοῦτον δυσανάλογα (μικρά) ἀπέναντι
εἰκαῖν τινῶν, ενδισκομένιον μάλιστα ἐν κεντρικῇ θέσει. Ἐφροντίσαμεν
καὶ νὰ ἐπισκεψάσωμεν, διον ἥμιν δηματὸν καὶ ἐπιτερθαμένον διὰ λό-
γονες οἰκονομικοῖς, τὰ ἐπισκευῆς δεδμένα, καὶ τὰ ἔνοβια νὰ αὐξησωμεν.

12. **Παιδιατρικὴ Κλινική.** Μᾶλλον δύναματα καὶ λέξεις καναὶ
ἡ πραγματικότης είναι ἡ ἐπιστημονικὴ διδασκαλία καὶ ἡ κλινικὴ τοῦ
μεγάλου καὶ σπουδαίου τούτοις κλάδον τῆς Ιατρικῆς ἐπιστήμης, διότι
οὗτε οἰκηματίδιον, οὔτε κλινική ίδιαν ὑπῆρχον πραγματικῶς. Η διδα-
σκαλία ἐγίνετο ἐν ποι μικρῷ δωματίῳ τοῦ ἐπὶ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Παιδιατρικῆς
δημοτικοῦ Βρεφοσωρείου, δῆλως ἀνεπαρκεῖ, περιέχοντι ὅλγα θρανία· πε-
πλακωμένας ἡ δὲ κλινικὴ διδασκαλία καὶ ἐξέτασις τῶν ἀσθενῶν
βρεφῶν κληματίδων καὶ ἀτέκτως ἐγίνετο, διότι τὸ Βρεφοσωρεῖον,
ὧς δημοτικὸν ἰδρυμα ἔχον τὸ Ιατρικὸν προσωπικὸν καὶ τὴν ὑπηρε-
σίαν καθάλου αὐτοῦ, ἔξαρτώμενα ἐκ τοῦ ἔκαστοτε δημάρχου καὶ τοῦ
ἀδελφάτου τοῦ Ἰδρύματος, δὲν ἦν ἐπιστημονικὸς ενούλων, ἵνα μὴ
εἴπουμεν δηματόν, νὰ συνεργασθῇ, πιρὸν τάσσουν τὴν καλὴν αὐτοῦ διά-
θεσιν, μετὰ τοῦ ἐπιστημονικοῦ προσωπικοῦ τῆς ἐν τῷ Ἰδρύματι ιε-
τουργιώντης Πανεπιστημιακῆς Παιδιατρικῆς Κλινικῆς. Μετὰ τὴν δι-
σταμένην ἐξέτασιν τοῦ σπουδαίου ξητύματος, διέρθη ἐξητάσθη καὶ συνεξη-
τίθη δις καὶ τρὶς ἐν ταῖς συνεδρίαις τῆς Συγκλήτου, δὲ τακτικὸς κα-
θηγητὴς τῆς Παιδιατρικῆς κλινικῆς Χρῆστος Μαλανδρίνος ἀπελήφθη
συντόνως τοῦ δηματοῦ· καὶ ἐπιπλεοῦς καὶ ἐπιστημονικοῦ ἔργου τῆς
Ιδρύσεως τῆς ἐπιστημονικῆς Παιδιατρικῆς Κλινικῆς. Τῷ παρέσχον ὡς
Πρότατος διοφρόνιος μετὰ τῆς Συγκλήτου πᾶσαν εὐχαρίστιαν πρὸς τὸν
σκοπὸν καὶ τὸ ἔργον τοῦτο. Ἐνοικίασμεν οἰκίαν εὑρέσθωρον ἐπὶ τῆς
όδοῦ Ἀκοδημίας, διεσκευάσαμεν αὐθούσαν διδασκαλίας ἀρχετὰ εἰρη-
γχωρον καὶ καλῶς ἐπιτίθεμένην, γραφεῖα καὶ κοιτῶνας μεθ’ ὅλων τῶν
ἀπαιτούμενων διὰ νοσηλείαν εναριθμού παιδῶν καὶ διὰ κλινικὰ μαθή-
ματα. Τὰ δὲ ὑπόγεια επακτιοποίησμαν οἵτις, ὅστε νὰ χρησιμέψωσι
δι’ Ιατρεῖας ἐπιτερθαμένων παιδῶν. Η ἀρχὴ τὸ ἥμισυ τοῦ παντός.
Εἶχηθιμεν, διος ταχέως ἴδουθῇ μεγάλη Παιδιατρικὴ Κλινικὴ ἡ ια-
τρεῖον τῶν παιδῶν.

13. **Ανατομεῖον.** Γνωστὸν τιγγάνει, διό τὸ μάθημα τῆς ἀνα-
τομίας είναι τῶν πρώτων καὶ σπουδαιοτάτων μαθημάτων τῆς ἐπιστή-

μης τοῦ Ἀσκάριου, ἀλλ' ἔνει τὸν Ἀνατομεῖον εἰς αὐτὸν ἡ διδασκαλία. Τοῦ ἔργου τούτου ἐπελήφθησεν. Ἀλλ' ἂς ἀπέρσωμεν τὸν εἰδικὸν καθηγητὴν, διαπρεπῆ διδάσκαλον καὶ ἔχον συγγραφέα, τὸν ἀφεσιωμένον ἀποκλειστικῶς εἰς τὸ ἔργον τοῦ Γ. Σκλαβούνον νὰ διδάσκῃ διὰ τῆς ἔκτενοις ἐκπέμψεως, ἵνα ἴστεβαιεν ἡμῖν καὶ τῇ Συγκλήτῳ. «Τὰ νεότερα Ἀνατομεῖα, περιλαμβάνουσι χώρους πολλούς, διεσκευασμένους καταλλήλως πρός τε τὴν διδασκαλίαν καὶ τὴν πρακτικὴν ἀσκησιν καὶ πληροῦντας πάντας τοὺς διφούς τῆς ἁγιεινῆς. Οἱ χῶροι καὶ τὰ ἔργα λεῖα εἶναι ἄλλοτε ἄλλοι ἀναλόγως τῆς ἔκτασεως, τὴν διόποιν ἔλαβεν ἡ διδασκαλία τῆς Ἀνατομεῖς. Ἀπαραιτητοί δικαὶοι εἴναι 1) τὸ Ἀμφιθέατρον μὲ δᾶτα τὰ παραφτήματα αὐτοῦ (ἱματοθήκην, χῶρον διὰ τὸν προβολέα, παρασκευαστήριον καὶ χῶρον δι' ἐπιδείξεις μικροσκοπικής); 2) τὰ αἴθουσα τῶν ἀνατομῶν μετά τῶν ἀνατομικῶν τρυπέων καὶ μετά τῶν παραφτημάτων αὐτῶν (ἥς πλυντήρες, ἱματοθήκη, ἀναγνωστήριον); 3) τὸ ἀνατομικὸν μαγαζεῖον, ἐν φαρμασκευαζονταί τὰ ἀγαθά πατικά; 4) τὸ πτυοματοφυλακεῖον, ἐν φαρμασκευαζονταί τὰ καταλλήλοις κιβωτίοις διατηροῦνται τὰ πτώματα καθ' ὅλην τὸ ἔτος; 5) χῶρος δι' εμβροχήν τῶν δστῶν καὶ παρασκευὴν αὐτῶν μετά τῶν προσαρτημάτων των; 6) δωμάτια διὰ τὸν διευθυντὴν καὶ τὸ προσωπικόν; 7) αἴθουσα διὰ τὰς μικροσκοπικὰς ἀσκήσεις μετά τῶν ἐπίπλων καὶ 8) αἴθουσα διὰ τὸ Μονεύον τοῦ Ἀνατομεῖον.

Τὸ ἥμετερον Ἀνατομεῖον πτισθὲν ἐπὶ Λουκᾶ Παπαϊωάννου εἶνε ἀτελέστατον καὶ ἀνθυγειενότατον καὶ τὸ δποῖον οὐδέποτε δύναται νὰ ἐκπληρώσῃ τὸν προσοφισμὸν του, ἐάν δὲν ἐπανιδρυθῇ ἐκ θερεύσιν. Ἀλλ' ἀφοῦ οἱ χαλεποὶ χρόνοι δὲν ἐπέτρεψαν τοῦτο, ἀπεφασίσαμεν νὰ προτείνουμεν μεταφρασθεῖσις τινάς, ἔγκριθείσας ἐπὶ δημοργοῦ Ταυτομόρφου καὶ ἐπὶ πρωτάρως Γ. Δέρβου καὶ ἐπεκενθείσας μὲ αἰδησιν τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ Πανεπιστημίου ἐπὶ τῆς πρωτανείας ἡμῶν. Αἱ μεταφρυθεῖσις αὗται κατέστησαν τὸ ίδρυμα εὐπροσωπότερον καὶ τὴν ἔργασίαν ἐν αὐτῷ ἀκινδυνοτέραν· ἦτοι 1) ἀνυψώθη τὸ ἔδαφος τῶν 2 ἐκ τῶν δ αἰθουσῶν τῶν ἀνατομῶν, δπερ ἐπεστρώθη διὰ τοιμέντον, ὥστε καὶ ἡ ὑγρασία ἥρθη καὶ ἡ καθαριότης κατέστη δινυκτή διὰ πλύσεως, κατασκευασθεῖσῶν αἵλιάκων καὶ ἀποχετευτικῶν σιωλήνων; 2) κατεσκευάσθησαν 18 ἀνατομικά τράπεζαι τελειοτάτου σιντήματος, ἔχουσαι σκελετὸν οιδηροῦν καὶ μαρμαρίνην πλάκα, ἡς κατέωθεν καταλλήλως εἶναι τοποθετημένος ὑποδοχεὺς τῶν δγρῶν τοῦ οὐρατοῦ; 3) αἱ τέσσαρες στεναὶ αἴθουσαι μετεβλήθησαν εἰς διύο ενθείας αἴθουσας διὰ καταρρίψεως τοῦ πλείστου τῶν μεσοτοίχων, ἀνηρρύθμησαν τὰ παράθυρά των καὶ οὕτω γνήσιεν δ φωτισμός των, κατὰ μῆκος τῶν αἰθουσῶν ἔγγις τοῦ κατωφλίου τῶν παραθύρων ἐποποθετήθησαν μαρ-

μάριαι πλάκες, ὃπως ἐπ' αὐτῶν στηρίζοσι τὰ βιβλία τῶν οἱ φαριντικοὶ κατὰ τὴν ἀσκητὴν ἐπὶ τὸν πτώματος, μίσ δὲ τῶν αἰθουσῶν διεσκευάσθη διὰ μικροσκοπικὰς ἐπιδείξεις; 4) ἐποποθετήθησαν διύο καλῶς λειτουργοῦντες δεριοτῆτες, δι' ὧν ἀναγνοῦται δ ὑπὸ πτωματικῶν ἔχατμοσιν πεφροτισμένος ἀյρ, καὶ δ) μετερρυθμίσθησαν τὰ τοῦ νεκροφρικάκεσσον.

14. Παθολογικὸν Ἀνατομεῖον. Λιχαίος καὶ ἐπιμόνιος παρεπονεῖτο ὁ εἰδικὸς καθηγητὴς τῆς παθολογικῆς ἀνατομίας Κ. Μελισσηνός, οὗτος ἐπερχετο αἰθουσῆς διδασκαλίας, ἀμφιθεάτρου. Μετ' ἐπιτόπιου ἔξεταστον καὶ ἀναγνώρισιν τοῦ δικαίου αἰτήματος τοῦ τοσοῦτον ἀφεσιωμένου εἰς τὸ ἔργον τοῦ καθηγητοῦ, ἀπεφασίσθη ἡ κατασκευὴ ἀμφιθεάτρου ενδυχώδους κατὰ τὸ νεότερον σύστημα μεθ' ὅλων τῶν ἀπαντομένων διὰ τὸ σπουδαῖον τοῦτο μόδημα, αἰδούστης ἀσκήσεων κα.

15. Ἀρεταίειον, Αἴγιαρχειον, Σύγγρειον. Καὶ περὶ τῶν τριῶν τούτων νοσοκομείων οὐ μικράν μέριμναν ἐπεδειχμοῦν, δις ὕπρειλον. Καὶ τὰ μὲν δύο πρῶτα ἔχαστονται ἐπιστημονικῆς καὶ οἰκονομικῆς ἐκ τοῦ Πανεπιστημίου, καὶ ἐπομένους ἡ προσοχὴ μου ἐστράφη μετάζων πρὸς ταῦτα. Καὶ τὸ μὲν Αἴγιαρχειον, δις διευθυνόμενον ἐπὶ τοῦ τακτικοῦ καθηγητοῦ καὶ ἐπιφρυνοῦς νεαρολόγου Μηχ. Κατσαρᾶ, καὶ ἀρισταὶ διοικούμενον μετὰ τάξεως καὶ ἀσφιθίσεος καὶ αὐθαιρεστῆς οἰκονομικῆς ἐπιβλέψεως, οὐδεμίαν δχλησιν παρέσχε μοι. Τό αὖτὸ δημος δὲν δύναμαι νὰ εἴπω καὶ διὰ τὸ Ἀρεταίειον, τοῦ δποῖον ἡ οἰκονομικὴ καὶ διαχειριστικὴ ὑπηρεσία δὲν εδρίσκετο ἐν τοῖς εἰδη, οὐχὶ ἐνεκεν καταχρήσεως, ἀπολύτως ἀποκλεισμένης, ἀλλ' ἔνεκεν ἐλλείφετος τῶν ἀπαντομένων γγόδεων περὶ τὰ λογιστικὰ π.λ.π. καὶ σχετικῆς ἐπιβλέψεος περὶ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Νοσοκομείου. Τούτος ἐνεκεν διωρίσμενην διαχειριστὴν καὶ ἐπόπτην τὸν Ταμίαν τοῦ Πανεπιστημίου Αηρητο. Λιβαδᾶν. Διὰ δὲ τὸ ἀπιστημονικὸν πρὸς ἐπικουρέον τοῦ ἀλλοις διακεριμένου περὶ τὰ χειρουργικὰ καθηγητοῦ Εὔνεγ. Καλλιοντζῆ, ἀπονοτάζοντος μᾶλιστα τοῦ ἐτέρου καθηγητοῦ τῆς γειρουργικῆς Γεο. Φωκᾶ, παρεκλήσητη ἀποφάσει καὶ τῆς Συγκλήτου, μεθ' ἣς πλειστάκις συνειδητήσθη πρὸς ἀνέψωσιν τοῦ Νοσοκομείου τούτου, δ καθηγητὴς Μαρ. Γερονάνος νὰ ἐπικοινωνήῃ εἰς τὴν καγονικωτέραν λειτουργίαν τούτου. Λειτεργῶς δὲν ἡδιωκήθη δ τόσον ἀλλοις τε πρόσθιμος καὶ διαπρεπής καθηγητὴς νὰ ἐξακολουθήσῃ ἐπὶ πολὺν περόδον παρέχων τὰς πολυτίμους αὗτοῦ ὑπηρεσίας ἐν αὐτῷ.

Τὸ δὲ Σύγγρειον νοσοκομείον μνιαφέρω μετ' εὐχαριστήσεως ἀγρας, διτι οὐτού ἐγένετο μέγας παράγων πρὸς τὴν ἡδικήν τῆς Ἀκαδημαϊκῆς

νεότητος πρόσδοτον, όγκο άναγκωρής και δημοσίου διακηρύξτω, διότι διευθυντής τοῦ νοσοκομείου τούτο τακτικὸς καθηγητής τῶν ἀφροδισίων και δερματικῶν νέστων Γ. Φωτεινὸς και διευθυντής τῆς ἐν αὐτῷ λειτουργούσης Πανεπιστημιακῆς κλινικῆς διὰ τοῦ θαυμαστοῦ μουσείου, διπερι κατήρτιος μετὰ πολλοῦ κόπου εἰς τέλειον τοιοῦτον, ἐπέδρασε οἰονδοίως ἐπὶ τοῦ βίου τῆς ἀκαδημαϊκῆς νεότητος, ἡτις τῇ τακτικῇ προτροπῇ μοντ πρὸς αὐτὴν νὺν ἐπισκέπτηται τὸ μουσεῖον καὶ τοὺς ἐν τῷ Νοσοκομείῳ νοσηλευομένους δεσμενεῖς καὶ νὰ βλέπῃ τὰ φριβερὰ καὶ ἀποτρόπαια καὶ πλειστάνους ὄντα καὶ θαυματοφόρα ἀποτελέσματα τοῦ ἀτάκτονος βίου, τῆς νεότητος ἴδιος, ἥδυντο νὰ ἀποφένῃ πᾶν τὸ λεμαῖνον νοῦν τε καὶ σῶμα. *Mens sana in corpore sano* ἔστι θύμημα τῆς νεότητος.

16. **Ανθρωπολογικὸν Μουσεῖον.** Μακαρία ἡ μνήμη τοῦ λατρευφιλοσόφου καὶ ἰδρυτοῦ τοῦ σπουδαίου τούτου Μουσείου Κλωνὸς Στεφάνου. Διπερι κατήρτιον αὐτὸς μετὰ πολλοῦ κόπου καὶ σὲ μηδὲς ἐπιστημονικῆς ἐργασίας. Ήδη δὲ ἀπῆτετο πρὸς προσωφινῆν τοποθέτησιν τῶν ἐκμεγείων καὶ εὐρημάτων καὶ τὴν τειχνόμηναν αὐτῶν ἐν τινὶ αἴθουσῃ τῆς Ἀκαδημίας προθύμως παρέσχον. Εἴνεχος τὸν Στέφανον διεδέχθη ὁ ἑτίσις καλλιστος ἐπιστήμων καὶ διος ἀφωτιωμένος εἰς τὴν σπουδαίαν ταύτην ἐργασίαν Ἰωάνν. Κούμαρης¹⁾, αὐτήσαι τοῦ διποίου ὅρισθη ἐπιτροπὴ ὑπὲρ τὴν προεδρεύειν ἥμιν, ἀποτελούμενη ἀπὸ τοὺς καθηγητὰς Κυπάρισσον Στέφανον καὶ Θεόδ. Σκούφον, ἡτις διὰ πρωτοκάλου παρέδοσεν εἰς τὸν νέον καθηγητὴν τὰ ἐν τῷ ἀνθρωπολογικῷ Μουσείῳ ἀντικείμενα. Ἐλπίζω, διτ. δὲ νέος καθηγητὴς θὰ προσγάγῃ τὸ μουσεῖον τοῦτο εἰς τὴν ἐμπρόστοναν αὐτῷ θέσιν.

17. **Πολιτικὸν καὶ Δημοτικὸν Νοσοκομεῖον.** Εἰς πλείστας συνεδριάσεις τῆς Συγκλήτου καὶ κατὰ τὸ 1915 καὶ κατὰ τὸ 1916 καὶ δὴ εἰς τὰς τῆς 1-3-1916, 5-3-1916, 12-3-1916 πολὺς λόγος ἐγένετο διὰ τὸ εὐνέος τοῦτο καθίδρυμα καὶ ἔγγραφα σόκος δλίγος ἀντηλικήγουν μεταξὺ τῆς Ηρακλείας, τοῦ Ὑποτερεύοντος τῶν Ἐποτερικῶν καὶ τοῦ Ἀδελφάτου τοῦ Νοσοκομείου, μίμα δὲ καὶ εἰς συνεδρίας ἐπανειλημμένας ἐκαλέσαμεν τοὺς ἐν αὐτῷ διδάσκοντας καθηγητὰς πρὸς ἐξένθεσιν τοῦ τρόπου καθ' ὃν θὰ ἥδυναντο πληρέστερον νὰ ἐπιτελέσσωσι τὸ ἐπιστημονικὸν αὐτῶν ἔργον χωρὶς νὰ συναντῶσι κοιλύματα καὶ δυσχερεῖας ἐκ μέρους τῆς διοικήσεως τοῦ Νοσοκομείου, σόκος ἤππον δὲ καὶ γνώμην τοῦ Νομικοῦ Σεμβούλου τοῦ Πανεπιστημίου ἔξητι-

¹⁾ Λιοντίσθη τῇ 12 Νοεμβρίου 1915 προτίστει τῆς Τατο. Σχολῆς.

σάμεν τίνι τρόπῳ θὰ ἥδυναντο νὰ προστατευθῶσι τὰ δικαιώματα τοῦ Πανεπιστημίου καὶ νὰ θεωρηθῇ τὸ Νοσοκομεῖον ὡς παράστιμα αὐτοῦ. Λευτερὸς δῆμος πάσαι αἱ ἐνέργειαι καὶ ὑποδείξεις ἥμιν προσέκουσσον εἰς τὰς ἀξιώσεις τῆς Δημοτικῆς Λοχῆς. Ἐν τέλει ἥδυνισθημεν νὰ ἔχωμεν διγαθά τυνα ἀποτελέσματα, ἀφοῦ δῆμος ἀνελάβομεν δαπάνας τοῦ Πανεπιστημίου νὰ γίνωσιν ἐπισκεψανται ἐν τῷ Ἀμφιθεάτρῳ κ.λ.

18. **Ἐπισκευὴ καὶ ἔξωραῖσμα τοῦ Πανεπιστημίου.** Ἀναγνώσκων τοὺς λόγους τοὺς ἑκαπονηθέντας ἐπὶ τῇ ἀποπεφατώσει τοῦ Πανεπιστημίου καὶ τῇ ἐνάρξει τῶν ἐπιστημονικῶν παραδόσεων, μίμα δὲ καὶ τὸν Ηρακλείου λόγον τοῦ δειμήστου Καθηγητοῦ τῆς Νομικῆς Σχολῆς Κ. Φρεαρίτον, προσέτι δὲ καὶ τὸ φυλλάδιον «Καλλαγκικὴ ἔξέτασις τῶν κατὰ τὴν ἀνακαίνισιν τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου ἔργων τοῦ πρώτην πρωτάρων Κ. Φρεαρίτον ὑπὸ Λαζάρδου Κατατάξηλου», ἀπεκόμισα τὴν ἐντέλωσιν καὶ ἐσχημάτισην τὴν γνώμην, διτ. τῆς ἐθνικῆς φιλοτεμίας ἀπότιμοις, τῆς καθηγητοῖς ἑντοκή καὶ ἐπίταγμα, τῆς πολῆς διοικήσεως ἀποζηριν καθῆκον, διλλὰ καὶ ψυχολογικὴ μεγάλη ἀνάγκη διὰ τε τοὺς διδασκομένους καὶ τοὺς διδόσκοντας¹⁾ ἵτο δὲ ἐπισκεψὴ καὶ δὲ ἔωρερικὸς ἔξωραῖσμας τοῦ Πανεπιστημίου.

Ἄνο περιόδους διακρίνομεν, καθ' ὃσον ἀφοῦ εἰς τὸ Σήτημα τῆς διαμορφώσεως τοῦ κτιρίου τοῦ Πανεπιστημίου δὲ μὲν πρότη περίοδος περιλαμβάνει τὰς πρὸς ἀνέγερθν τοῦ οἰκοδομήματος ἐνεργείας τῆς ἐπὶ τούτῳ ἐπιτροπῆς, διαρκέσασα ἀπὸ τοῦ 1837-1850. Η δὲ δευτέρα τὸς πρὸς ἀποπεφατώσειν καὶ ἀνακαίνισιν τοῦ οἰκοδομήματος ἐνεργείας τῆς Ηρακλείας τοῦ 1864 (Κ. Φρεαρίτος).

Ἐπὶ πεντηκονταετίαν λοιπὸν ὅλην οὐδεμία ἐπισκεψὴ εἶχε γίνει ἐντεῦθεν δὲ δὲ ὅμης τοῦ Πανεπιστημίου περιῆρθεν εἰς ἀθλίαν κατάστασιν. Πολλὰ γεισόματα τῆς τε δημοφῆς καὶ τῶν θυρῶν καὶ παραθύρων εἰχον λέσσει, κυρίως δὲ αἱ βάσεις καὶ τὰ περιζόματα, ἀτε κατεσκευασμένα δὲ ἀπλοῦ ἀμμοκονιάματος, εἶχον κατατριβῆ καὶ καταπέσει.

Τῆς διορθώσεως τῆς οἰκοδομῆς ταύτης ἀνάγκης ἐπελήφθησεν καὶ αὐτὴ ἐπανειλημμένας προσέφεις μετὰ τῆς Συγκλήτου καὶ τοῦ ἀρχιτέκτονος τοῦ Πανεπιστημίου καὶ μετὰ τὰς ἀπαιτουμένας διατυπώσεις τῆς μειοδοτίας κ.λ.π. ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἐκπινηθέντων σχεδίων, ἀπεφασίσθη νὰ ἐκτελεσθῇ δὲ ὁραία αὐτῇ ἐργασία, ἡτις δυτῶς καὶ ἔκτελέσθη χωρὶς νὰ ἀλλιωθῇ ἢ μειωθῇ καὶ τὸ ἐλάχιστον ὑπὲρ τὴν

¹⁾ Ἐδε στρατ. λόγον Κ. Φρεαρίτον 1863-1864 καὶ Πιστότημα τοῦ φελλοῦ τοῦ Δημ. Κατατάξηλου σελ. 78.

ώραιαν ἀρχαίαν διακόσμησιν, τηρηθέντων μετά προσοχῆς τῶν σχεδίων τοῦ μεγάλου Γερμανοῦ ἀρχιτέκτονος Χάνσεν.

“Οἶμεν δὲ αἱ βάσεις τοῦ Πανεπιστημίου ἔστερεσθησαν διὰ μισθιστήν πλακών καὶ ἀσφαλῶς παρατελιγκάθησαν. Οὕτω δὲ ὡς ἕτοις καὶ ἄγνως ναὸς τῶν Μονιστῶν καὶ διὰ τῆς ἔξωτερηκῆς αὐτοῦ καθαριότητος καὶ λαμπρότητος ἀφειλεν νὰ ἐμφαίνῃ τοῖς πᾶσιν ἐκ πρώτης διφεως τὴν φύσιν καὶ τὸν σκοτόν του, διεγέρων οὖτος ἐκ προσκύνης εἰς τὴν ψυχὴν ἀνάλογα τοῦ προσφιτοῦ τοῦ συγκατείματα.

19. **Πανεπιστημιακὸς Ναὸς.** Τὸ ζήτημα τοῦτο τῆς ἀνεγέρσεως Πανεπιστημιακοῦ ναοῦ, ἐν φὰ νὰ ἐκκλησιαζονται οἱ τε καθηγηταὶ καὶ οἱ φοιτηταί, ἀνεγίνησε μετὰ πολλοῦ ἐνδιαφέροντος καὶ πειστικῶν λόγων δὲ εὐθεβῆς καὶ ἀνθευπλόδης καὶ σοφός πρόσωνις Θ. Ἀφεντούλης. Ήστις ἐν τῷ προτανικῷ αὐτοῦ λόγῳ (έτος 1887) ἴδιον ἐκτενῆ λόγων ποιεῖται περὶ τοῦ ξεινιαστος τούτου, τούτων, «ὅτι τὸ θρησκευτικὸν αἰσθημα εἶναι ἀρετή, καὶ διὰ οὐδὲν προποδέστερον τοῦ ἀσκηθῆναι μετὰ λόγου τοῦτο, παντὸς μὲν ἀνθρώπου, μάλιστα δὲ ἐπιστήμονος». Ἀναφέρει εἴτε τὰ γεφρανικά Πανεπιστήμια, ἔχοντα ἴδιουν ναόν, καὶ διὰ «ἄλπε τοῦ Πανεπιστημίου δέον νὰ ἔξελθῃ, νὰ προσχθῇ, νὰ κρατινθῇ τοῦ "Εἴθοντος ἡ θρησκευτικὴ ἀγωγὴ»». Τοιούτων ἥγιδν καὶ ἔθνικῶν ἴδεον ἐμφιλιώνενοι καὶ ἡμεῖς, καὶ μάλιστα θεολόγοι ὅντες, πλειστάκις λόγον ἐποίησαμεν καὶ ἐν τῇ Συγκλήτῳ καὶ ἴδιος ἐν ἀκαδημαϊκὲς συζητήσεσι καὶ ἐν λόγοις ἐπισήμοις κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν τριῶν Τεραρχῶν περὶ ἀνεγέρσεως ιδίου ναοῦ Πανεπιστημιακοῦ ἐπ' ὀνόματι τῶν τριῶν Μεγάλων τῆς Ἐκκλησίας φωστήρων, τῶν ἐπισήμων ἀνεγνωρισμένων προστατῶν τῆς Παιδείας καθόλου, ἵδιος τοῦ Πανεπιστημίου, διὸ ή εἰκὸν εἶναι ἀνηρημένη ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς Ηρωινίας, καὶ κατ' έτος ἐπίσημος Ἐκκλησιαστική τε καὶ Πανεπιστημιακή τελεῖται πρὸς ἔνδειξιν ἡμα, διὰ ή τε θύραθν καὶ ή ἐποσφρία, δι' ἡμᾶς μάλιστα τοὺς "Ιδληνας, ἀδελφαὶ καὶ σπνέκδημοι τηγάνωπιν, ἐργαζόμεναι πρὸς τὸν αὐτὸν ἱερὸν καὶ ἔθνικὸν σκοτόν.¹⁾

Ηολὸς ὑπερείβεμεν τοῖς μοιοδίοις περὶ τοῦ χώρου, σχεδίου, δινήμου, δαπάνης κ.λ.π., ἀλλ' αἱ μεταξὺν συναδέλφων διαφωνίαι, σι

¹⁾ Τοῦ ἐκκλησιασμοῦ τῶν φοιτητῶν, δι' ὃν οὐκ ὕλιγον τιογάσθησεν διὰ διαφόρων προτυφωνῶν καὶ δριλῶν, ἐπετέρεμεν σχετικῶς διὰ τῆς παραχωρήσεως τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τοῦ ὁγίου Νικολάου (Πειραιά), τοῦ ὅποιον διετέλεσεν πρόσδρομος τῆς ἐνοριούσῃ ἐπιφοτῆς, ὅστε ἐν αὐτῷ κατὰ τὴν δευτέρην λειτουργίαν, τὴν τελευταῖνην ἴδιῃ διὰ τοὺς φοιτητας, νὰ ἐπιτελώσει οὗτοι τὰ θρησκευτικὰ πότεν κατέβησαν.

προβαλλόμεναι οἰκονομικαὶ περιστάσεις, ἡ κατ' αὐτοὺς διστυχοῦς ἐνσκίψιμα ἀδημαρφοῖς πρὸς τὰ ἰδεάδη καὶ ἄλλες τινά, ἐμπατίσματα τῶν ἑργῶν καὶ ἐψηλὸν τοῦτον πόθον ἡμῖν. ὅστις ἐλπίζειν, ὅτι ἡμέραν τινά, ὅστοι καὶ ἀργά, θὰ ἐκπληρωθῇ, ὅς ἡλπίζει καὶ παρήγγελλεν διείμηντας Π. Λοιπόλης ἐν τῇ διεθίκῃ τοῦ.

“Ἔνι μὴ μακοηγορῶ, παραδείσιον νὰ ἀναψέφω καὶ ἄλλας σκέψεις καὶ ἔργασίν ἡμῶν, περὶ πλοντισμοῦ τῶν φροντιστηριακῶν βιβλιοθηκῶν περὶ ἀγορᾶς σπυγγραμμάτων καὶ ἡθικῆς ἀμαρτιστηρίεως τῶν καθηγητῶν τῶν θεωρητικῶν σχολῶν, ὃν τὰ ἔργα μιρόλιν τὴν διάδοσιν ἔχουσιν· περὶ δικτιαθμίσεως καὶ βελτιώσεως τοῦ μισθοῦ τῶν ἐπαλλήλων τοῦ Πανεπιστημίου· περὶ αἰένεσιος τῆς μισθοδοσίας καὶ ἀπονομῆς συντάξεως εἰς τὸ κατόπιν τοῦ προσωπικοῦ τοῦ Πανεπιστημίου κ.λ.

Διορισμοὶ Καθηγητῶν: Τῇ 6 Μαρτίου 1915 διωρίσθη μετὰ πρότασιν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τακτικὸς καθηγητής τῆς Τεολογικοῦ συμποσίου Ιστορίας δὲ πανοδιογόνωτας ὀργανωδότης Αρχιστάτορος Ηπαλδόστορκος. Τῇ 12 Αύγουστου 1915 μετὰ πρότασιν τῆς οἰκείας Σχολῆς διωρίσθη τακτικὸς καθηγητής τῆς ἐν τῇ Λατικάνων λειτουργίας Παθολογικῆς Κλινικῆς καὶ διευθυντής αὐτῆς δ. κ. Μερέλιος Σακόδρασης. Τῇ 12 Ιανουαρίου 1916 δ. Κοροπατίνος Ράλλης διατελεῖται τακτικὸς καθηγητής τοῦ Κανονικοῦ Λικαίου ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ. Διωρίσθη τοιοῦτος εἰς τὴν κενήν ἔδραν τοῦ Εκκλησιαστικοῦ Δικαίου καὶ τῶν θεομόρου Ἐθλητικῆς δοθεοδόζου Εκκλησίας ἐν τῇ Νομικῇ Σχολῇ. Τῇ 3 Σεπτεμβρίου 1915 διωρίσθη ἐκτακτὸς καθηγητής τῆς Χειρουργικῆς Κλινικῆς δ. κ. Κοροπατίνος Μέρμηγκας. Τῇ 2 Δεκεμβρίου 1915 διωρίσθησαν ἐκτακτοὶ καθηγηταὶ οἱ Ιημοσής Τριανταφελλάρχος τῆς Παθολογικῆς Κλινικῆς, Ιστάρης Κατσαρᾶς τῆς Παθολογικῆς Ανατομικῆς, Βαρόθολ. Γενέσης τῶν Οδοποιογενεντικῶν δρυγάνων, Σωτηράρχης Τούλωντος τῆς Εγγαϊκολογίας, Ιημήτρους Στ. Αημητριάδης τῆς Όστροφιναλαργγογόνιας καὶ Λευκάδηγος Κάκκαρης τῆς Όδοντιατρικῆς καὶ Στεματολογίας.

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΙ ΉΕΡΙ ΕΓΓΡΑΦΕΝΤΩΝ, ΑΝΑΝΕΩΣΑΝΤΩΝ ΕΓΓΡΑΦΑΣ
ΚΑΙ ΥΠΟΣΤΑΝΤΩΝ ΗΤΥΧΙΑΚΑΣ ΕΞΤΑΣΕΙΣ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΑ ΕΤΗ
1914-15 ΚΑΙ 1915-16

A. Κατὰ τὸ 1914-15 ἐνεργούμεναν κατὰ Σχολάς: 26 εἰς τὴν Θεολογικήν, 451 εἰς τὴν Νομικήν, 169 εἰς τὴν Ιατρικήν, 68 εἰς τὴν Φιλοσοφικήν, 62 εἰς τὴν Φεστικομαθηματικήν (Μαθηματικὸν ταῦρα 21, Φεσικὸν 41), καὶ 31 εἰς τὸ Φαρμακευτικὸν Σχολεῖον. Ανενέωσαν δὲ ἐν συνάλφῳ ἐγγραφὰς 2390. Ητυχιακές δ' ἔχετάστεις μετέστησαν ἐπι-

τοχός 15 εἰς τὴν Θεολογικήν, 369 εἰς τὴν Νομικήν, ἐξ ὧν 112 τελεοδίδωστοι, 274 εἰς τὴν Ιατρικήν, 75 εἰς τὴν Φιλοσοφικήν, 45 εἰς τὴν Φυσικομαθηματικήν (Μαθηματ. 18, Φυσικ. 27) καὶ 57 εἰς τὸ Φαιρμακευτικὸν Σχολεῖον.

Β') Κατὰ τὸ 1915 - 1916 ἐνεγράφησαν 21 εἰς τὴν Θεολογικήν, 616 εἰς τὴν Νομικήν, 205 εἰς τὴν Ιατρικήν, 61 εἰς τὴν Φιλοσοφικήν, 114 εἰς τὴν Φυσικομαθηματικήν (21 Μαθηματ. καὶ 93 Φυσικ.) καὶ 35 εἰς τὸ Φαιρμακευτικὸν Σχολεῖον. Ανενέπομπον δὲ ἐν ὅλῃ τὰς ἐγγραφές τουν 2421 φοιτηταί.

Πειραιακὸς δὲ ἔξετάσεις ἀπέστησαν ἐπιτεχνῶς 20 εἰς τὴν Θεολογικήν, 126 εἰς τὴν Νομικήν, ἐξ ὧν 24 τελεοδίδωστοι, 98 εἰς τὴν Ιατρικήν, 33 εἰς τὴν Φιλοσοφικήν, 25 εἰς τὴν Φυσικομαθηματικήν (8 Μαθηματ. καὶ 7 Φυσικ.) καὶ 23 εἰς τὸ Φαιρμακευτικὸν Σχολεῖον.

Διδάκτορες ἀνηγορεύθησαν: α') κατὰ τὸ 1914 - 15: ἐν τῇ Νομικῇ Σχολῇ δέοντο, ἐν τῇ Ιατρικῇ τεβοαιράκοντα δύοτοι, ἐν τῇ Φιλοσοφικῇ τρεῖς καὶ ἐν τῇ Φυσικομαθηματικῇ τρεῖς. Κατὰ δὲ τὸ 1915 - 16 ἐν τῇ Ιατρικῇ δύοτοι καὶ ἐν τῇ Φυσικομαθηματικῇ εἷς.

2006-2010 ΕΚΠΑ
ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΙ ΧΡΗΣΕΩΝ

1914 - 1915 καὶ 1915 - 1916

**ΕΘΝΙΚΟΝ
Γενικὸς Ταολογισμὸς**

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΝ

	31 Οκτωβρίου 1914	31 Οκτωβρίου 1915
Οικοδομὴ Πανεπιστημίου	798,242	30
*Ακίνητα	1,391,286	68
Περιφερήματα	633,386	58
Χιμεῖον	161,245	79
Ταραλῆρη	3,000	—
Πλουτισμὸς Φυσιολογικοῦ Μουσείου	385,225	74
*Ανθρωπολογικοῦ Μουσείου	4,197	95
Ποταμοῦς Συλλογῆς	92,397	96
Παλαιοντολογ. Μουσείου	2,491	70
Νομοθετικῆς Συλλογῆς	54,731	90
Μουσείου Ἀνατομίας καὶ Φυσικῆς Ιστορίας	8,251	90
Δημοῦ Ὁργάνων Πατρικῆς καὶ Φιλοσοφεῖς Σχολῆς	1,198,482	75
Ἀγορὰ καὶ δέσις Βιβλίου	476,446	43
Ἀγορὰ Ηπειρωτικῶν καὶ Δραγμολογίου Πυράκων	69,847	15
Συνδρομαὶ ὑπὲρ Συγγραμμάτων	248,424	20
*Επιστημονικά Βιβλία	53,289	85
Δειγματορεῖα	3,000	—
Σκεῦη καὶ Ἐπικλιτα	188,017	37
Χορηγητόγραφα	1357,443	99
Συναλαμπατικά	3,350	—
Καταθέσεις Ἐντοκού	29,821	22
* Κληρονομίδων καὶ Κληρομάτων	148,433	97
*Ἐθνικῇ Τράπεζᾳ διπλής ἐντοκού Κοτύλεσις 4%	11,110	—
*Ἐθνικῇ Τράπεζᾳ Ἀν. Α σήμερος Τραπ.	150	85
Γραμμάτια	933	70
*Ἐθνικῇ Τράπεζᾳ Ἀνοικ. Λ αριθμ. εἰς Χρυσούν	111,270	95
*Ἐντοκα Δάνεια	880	880
*Ενεπόθηκα Δάνεια	13,640	73
*Απαιτήσεις Ἐπισφαλεῖς	2,080	—
Πιστονεῖα Διορθώσεων Σχολασμῶν	256,402	45
* Διοικ. Αιγανῆτου	402,904	98
* Θεοδ. Ἀρεταίου	949,271	58
* Γεωργ. Ἀρεταίου	26,000	—
* Αδελφῶν Γρυπάρη	588,044	50
* Εποδα Κερδεισμένων Χρήσεων	998,110	—
* Εποδα Χρήσεως 1915–1916	—	20,434
*Ἐντοκα Γραμμάτια ΕΙΔ. Αμροσίου Ταρείου	52,391	83
Αρχ.	18,753,212	29
	14,223,904	00

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ
τῆς 31ης Οκτωβρίου 1915.**

ΠΑΦΤΙΚΟΝ

	31 Οκτωβρίου 1914	31 Οκτωβρίου 1915
Περιουσία Ἐθν. Πανεπιστημίου	9,016,199	83
Παρακαταθήκαια	3,008	73
Διάφοροι Λογαριασμοί	195,281	08
*Ἐθνικὴ Τράπεζα Ἀν. Α σήμερος ἐπὶ ἔνεχοφ φίλτρων	17,265	40
*Ἐπιτροπὴ Πνευματικῶν Ἀγάπων	1,747	51
Χρηματικὴ Ἐγγύησης	70,700	—
Κληρονομία Ι. Καρελίνη	75,378	10
* Διοικ. Αιγανῆτου	335,387	48
* Θεοδ. Ἀρεταίου	943,549	30
* Διορθ. Σχολαρίου	301,566	13
* Γεωργ. Ἀρεταίου	26,000	—
* Αδελφ. Πρυταίη	605,235	39
Κληρονομίαι καὶ Κληροδοτήματα	917,282	15
Ἐπιφρενεῖς Α σποι Κληρονομίου καὶ Κληροδοτημάτων	162,425	79
Διορθ. Αιμπρίδου	8,600	—
Διηγόντων Γρ. Σούτσου	20,000	—
Κεκλεισμέναι Χρήσεις	998,110	—
* Εποδα Χρήσεως 1915–1916	49,024	10
Ταμείου Νομικέων Φοιτητῶν Ἐθνικοῦ	3,608	—
* Εντάλματα πληρωτέα	20,431	75
		187,088
		09
		8,600
		20,000
		72,678
		10
		14,621
		35
		3,201
		—
		20,431
		75
		18,753,212
		29
		14,223,904
		00

ΕΘΝΙΚΟΝ
Γενικὸς Τσολογισμὸς

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΝ

	31 Οκτωβρίου 1915	31 Οκτωβρίου 1916	
Οικοδομὴ Πανεπιστημίου	798,242 30	798,242 30	
· Ακίνητα Πανεπιστημίου	1,391,286 68	1,391,286 68	
Παραφέρματα Πανεπιστημίου	633,386 58	633,386 58	
Χημείον	161,245 79	161,245 79	
Τημαλφή	3,900 —	3,000 —	
Πλούτισμὸς Φυσιολογικοῦ Μουσείου	385,225 74	386,325 74	
· Ανθρωπολογικοῦ Μουσείου	1,197 95	1,197 95	
· Βοτανικῆς Στιλλογῆς	92,337 95	92,337 95	
· Ηλαιωνιτολογ. Μουσείου	2,491 70	2,491 70	
· Νομορατικῆς Στιλλογῆς	54,731 90	54,731 90	
Μουσεῖον Ἀντικοίνων καὶ Φυσικῆς Ιστορίας	8,251 90	8,251 90	
Άγορά Όμράκων Ηαερικῆς καὶ Φιλοσοφικῆς Σχολῆς	1,220,631 90	1,237,778 65	
Άγορά καὶ δέσις βιβλίων	500,472 98	518,083 13	
Άγορά Πανορωιοτόπων καὶ Αρχαιογικῶν Πινάκων	60,817 15	60,817 15	
Συνδρομὴν ὑπὲρ Συγγραμμάτων	248,124 20	218,424 20	
Ἐπιστημονικὰ Βιβλία	53,280 85	53,280 85	
Λαογραφικά	3,000 —	3,000 —	
Σκεύη καὶ Ἐπιπλο	218,431 82	255,606 32	
Χρηματάγραφα	4,332,101 49	4,351,751 49	
Συναλλαγματικά	150 —	150 —	
Καταθέσεις ἐντοκοί , , , , Κληρονομιῶν καὶ Κληροδοτημάτων	29,821 22	29,821 22	
· Εθνικῆς Διαδοχῆς κατάθεσις 4 ^η	148,433 97	148,433 97	
· · · · · 'Αν. Α/σμὸς εἰς Τραπέζικὰ Γραμμάτων	11,110 —	11,110 —	
· Εθνικῆς Τραπέζας Ἀνοικ. Α/σμὸς εἰς Χρυσόν	933 70	1,656 65	
· Εντοκη Δάνεια	573 20	709 90	
· Απαντήσεις Ἐπισφαλεῖς	880 —	808 —	
Περιουσία Λαοφ. Σχολαρίου	2,080 —	2,080 —	
· Διον. Αιγινήτου	254,950 10	254,810 95	
· Θεοδ. Ἀρεταίου	402,904 98	402,904 98	
· Γεωργ. Ἀρεταίου	949,271 58	949,271 58	
· 'Αδελφῶν Γρητάρη	26,000 —	26,000 —	
· Εοδα πεκλειωμάνων χρήσεων	588,044 50	588,044 50	
· Εξοδα χρήσεως 1916 - 1917	72,653 10	659,722 85	
· Εντοκα Γρηγμάτων Ἐλλην. Δημοσίου Ταρετον	20,431 75	164,862 90	
	1,400,182	1,256,270	
Δρχ.	70,865 31	86,692 66	
	14,223,904 69	14,851,484 64	

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ

τῆς 31ης Οκτωβρίου 1916.

ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ

	31 Οκτωβρίου 1915	31 Οκτωβρίου 1916
Περιουσία Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου	10,229,978 98	9,945,841 23
Παρακπαθήσαι	3,008 73	3,008 73
Λιάφρου Λογαριασμοὶ	233,399 43	187,192 38
· Εθνικῆς Τράπεζας Ἀν. Α/σμὸς εἰς ἔνδειαν Τίτλων	79,793 85	480 30
· Επιτροπῆς Ηνεμιστικῶν Ἀγώνων	1,724 01	1,760 01
Χρηματικοὶ Εγγυήσεις	72,700 —	72,730 —
Κληρονομία Τ. Καμπάνη	76,860 10	78,342 10
· Διον. Αιγινήτου	330,406 28	337,114 23
· Θεοδ. Ἀρεταίου	963,104 10	974,461 95
· Αιφρ. Σχολαρίου	312,399 23	319,582 58
· Γεωργ. Ἀρεταίου	26,000 —	26,000 —
· 'Αδελφῶν Γρητάρη	620,651 14	640,955 74
Κληρονομία καὶ Κληροδοτημάτων	917,276 95	917,331 75
· Επχρεμεῖς Α/σμοὶ Κληρονομίδης καὶ Κληροδοτημάτων	187,088 09	211,752 44
Δωρεά Λαμπρίδου	8,600 —	8,600 —
Λιαγόνισμα Γρ. Σουτσου	20,000 —	20,000 —
Κεκλεισμέναι Χρήσεις	72,653 10	659,722 85
· Εσοδα χρήσεως 1916 - 1917	44,621 35	58,881 15
Ταμείον Νοσηλείας Φοιτητῶν Εθνικοῦ	3,201 —	2,054 40
· Εντάλματα Πληρωτέα	20,431 75	141,322 80
Καποδιστριακὸν Πανεπιστήμιον	—	250,000 —
Δρχ.	14,223,904 09	14,851,484 64

ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΝ
Γενικὸς Ἰσολογισμὸς

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΝ

	31 Οκτωβρίου 1914	31 Οκτωβρίου 1915
Ἐλληνικὴ Κυβέρνησις	8,007,846 80	8,000,612 10
Ἐθνικὴ Τράπεζα Ἀνων. Δ.ομὸς εἰς Τραπ. Γραμμάτων	138 40	120,451 90
Σκεύη καὶ ἔπικλα	14,252	18,728 06
Ἄγρος καὶ δάσος Βιβλίου	35,947 96	49,791 46
Ἄγρος Ὀργάνων	1,050 80	2,500 80
Ἐποδα Κεκλισμένον Χρήσεων	255,575 84	419,141 01
Χρηματόγραφα	196,750	195,750 -
Ἐξοδο Χρήσεως 1915 - 1916	-	3,485 05
Ἐντοκη Γραμμάτων Ἐλλην. Αγροσίου Καντονικῶν Τυπετῶν Δεκροσίου	50,000	468,180 00
Τυπετῶν	211,910 70	56,949 90
Δοχ.	8,862,452	9,035,295 77

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ
τῆς 31ης Ὁκτωβρίου 1915.

ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ

	31 Οκτωβρίου 1914	31 Οκτωβρίου 1915
Περιουσία Καποδιστριακοῦ Πανεπιστ. Διορεσί, Κληρονομία καὶ Κληροδοτή- ματα	8,508,116 56	8,551,690 81
Ταμείον Νοσηλείας Φοιτητῶν Καπο- διστριακοῦ	8,970 10	32,932 50
Κεκλισμέναι Χρήσεις	7,175 50	8,440 90
Ἐγτάλματα Ηλιμονέα	255,575 84	419,141 01
Ἐσοδα Χρήσεως 1914 - 1915	22,614	—
Ἐσοδα Χρήσεως 1915 - 1916	—	19,905 50
Δοχ.	8,862,452	9,035,295 77

ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΝ

Γενικὸς Ἰσολογισμὸς

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΝ

	ατ. Οκτωβρίου 1915	ατ. Οκτωβρίου 1916		
Ἐλληνικὴ Κυβέρνησις	8,000,612	30	7,703,500	60
Ἐθνικὴ Τράπεζα Ἀνοικ. Αὐτὸς εἰς Τραπ. Γραμμάτια.	120,451	90	20,081	35
Σκεύη καὶ ἔπιπλα.	18,728	05	20,065	45
Ἄγορά καὶ δέσις βιβλίων	49,791	16	65,301	36
Ἄγορά δεγμάτων	2,500	80	3,279	95
Χειριστήρια	195,750	75	215,676	75
Ἐγτοκα γραμμάτια Ἐλλ. Δημοσίου	168,185	50	103,022	50
Ἐσοδα κτελειωμένων χρήσεων	419,141	91	711,718	93
Ἐξοδα χρήσεως 1916 - 1917	3,185	05	10,686	90
Ἐθνικὸν Πανεπιστήμιον			250,000	
Ἄγορὰ Πανομοιούπον, Μερβρανῶν καὶ Ἀχαϊοῦ. Πινάκων			150	
Ταμεῖον	66,949	90	68,935	55
Αρχ.	9,035,295	77	9,206,951	59

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ

τῆς 31ης Ὁκτωβρίου 1916.

ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ

	ατ. Οκτωβρίου 1915	ατ. Οκτωβρίου 1916		
Περιουσία Καποδιστριακοῦ Πανεπιστ. Δωρεαί, Κληρονομία καὶ Κληροδοτή- ματα	8,551,690	81	8,389,912	36
Ταμεῖον Νοσηλίας Φουρτών Καστο- διστριακοῦ	32,932	50	32,932	50
Κειλεισμέναι Χρήσεις	8,440	90	9,572	90
Ἐνιάλματα πλαροτέων	419,141	01	744,718	93
Ἐσοδη χρήσεως 1916 - 1917	3,186	05	7,947	40
Ἐκκρετεῖς Λορδοί Δωρεῶν Κληρικῶν καὶ Κληράτων	19,905	50	20,517	50
			1,350	
Αρχ.	9,025,295	77	9,206,951	59

2006-2010 ΕΚΠΑ